

De Drie Goddelijke Deugden

Ravels • Weelde • Poppel

TIJDSCHRIFT VAN DE HEEMKUNDEKRING

NICOLAUS POPPELIUS VZW

Jaargang 13, nr. 49: september 2008

Heemkundekring Nicolaus Poppelius Ravels-Weelde-Poppel V.Z.W.

Adres: Dorpsstraat 64, 2382 Poppel

Bankrekening: 733-3522204-67

Lidmaatschap: inclusief abonnement op "De Drie Goddelijke Deugden": 17 euro

BESTUUR:

Voorzitter:	Laurent Woestenburg,	Beatrijs van Nazarethlaan 2,	2382 Poppel	014/656993
Ondervoorzitter:	Marc Van Gorp,	Grote Baan 97 bus 7,	2380 Ravels	014/656905
Secretaris:	Ria Verheyen,	Welvaartstraat 14,	2300 Turnhout	014/421839
Penningmeester:	Agnes Luyten,	Berkenlaan 91,	2380 Ravels	014/658346
Leden:	Stan De Kinderen,	Hogevoortstraat 1,	2380 Ravels	014/655030
	Hans Jansen,	Tilburgseweg 9,	2382 Poppel	014/657370
	Jos Nooyens,	Overbroek 15B,	2382 Poppel	014/658636
	Frans Slegers,	Steenweg op Weelde 60,	2382 Poppel	014/655751
	Jos Verhoeven,	Koning Albertstraat 87,	2381 Weelde	014/656198
	Gaston Verhoeven,	Steenweg op Weelde 94,	2382 Poppel	014/655554
	Marc Vermeeren,	De Meerkens 10,	2382 Poppel	014/658838
	Magda Vloemans,	Turnhoutseweg 2,	2381 Weelde	014/655156
	Marinus Willems,	Weeldestraat 154,	2381 Weelde	014/655728

REDACTIEADRES:

Marc Vermeeren	De Meerkens 10,	2382 Poppel	014/658838
----------------	-----------------	-------------	------------

Voor informatie in verband met de inhoud, vormgeving of verschenen teksten kan u steeds terecht op het redactieadres (marc.vermeeren@pandora.be). Wenst u een tekst of een idee voor publicatie aan te bieden, dan kan u dat ook steeds doen bij een van de bestuursleden.

VOORRADIGE PUBLICATIES:

Boek "De Drie van het Noorden"	5 euro
De Drie Goddelijke Deugden, jaargangen 1 t/m 5 + "De Drie van het Noorden"	25 euro
De Drie Goddelijke Deugden, jaargangen 1 t/m 5: per jaargang	6 euro
De Drie Goddelijke Deugden, jaargangen 1 t/m 5: per los nummer	1,75 euro
De Drie Goddelijke Deugden, jaargangen 6 en 7: per los nummer	3euro
De Drie Goddelijke Deugden, jaargangen 8 t/m 12: per los nummer	5 euro
Verjaardagskalender	6 euro

ARCHIEF/MUSEUM:

Raadpleging van het archief kan na afspraak met Marc Vermeeren (014-658838). Voor groepsbezoeken kan men afspreken met Laurent Woestenburg (014-656993), Jos Bols (014-658346) of Marinus Willems (014-655728). Het museum (Dorpsstraat 64 te 2382 Poppel) is open elke tweede en vierde zondag van de maand van 14 tot 17 uur.

WEBSITE:

<http://users.skynet.be/Ravels-Weelde-Poppel>

Inhoud

1. Gesneuvelden of vermisten uit de Eerste Wereldoorlog	blz.1
2. Kroniek van de parochie van St.-Jan in Weelde-Straat (1926-1951) (Deel II)	blz.5
3. Den Timmer vertelt (Deel 3)	blz.56

Gesneuvelden of vermisten uit de Eerste Wereldoorlog van Ravels, Weelde en Poppel

door Hugo Driesen

In 1897 volgt Alfred von Schlieffen Waldersee op als chef van de Duitse Generale staf. Hij maakt meteen zijn plan bekend voor de Grote Europese oorlog. Volgens dit plan, het Von Schlieffenplan genoemd, zal Duitsland de neutraliteit van Luxemburg, België en Nederland schenden en maakt een inval in België noodzakelijk. In 1904 is het Duitse aanval plan in België uitgelekt. De koning en de legerleiding dringen op een verhoging van militaire inspanningen aan, en in 1908 nemen ze de legerkwestie onder de loep. Onder leiding van regeringsleider Frans Schollaert en minister van Oorlog generaal Joseph Hellebaut wordt de legerhervorming voorbereid en de persoonlijke dienstplicht gaat van kracht op 1 december 1909. In 1913 maakt Koning Albert I in Berlijn een verontrustend incident mee als de Duitse keizer Wilhelm II hem mededeelt dat een oorlog met Frankrijk onvermijdelijk is. Verderop aan tafel hoort hij de Duitse opperbevelhebber Helmuth von Moltke praten over de dwaasheid van België als ze verzet zouden bieden bij een Duitse doortocht. Op 28 mei 1913 voert de minister van oorlog, Charles de Broqueville, de veralgemeende dienstplicht in in België, om de legersterkte van 180.000 man naar 340.000 te verhogen. Dit getal zal echter nooit gehaald worden. Op 28 juni 1914 werd Franz Ferdinand, kroonprins van Oostenrijk-Hongarije en zijn gemalin door een Servische scholier vermoord in Sarajevo. En daardoor brak de grote oorlog door. De eerste, dan nog gedeeltelijke mobilisatie had plaats op 29 juli 1914, daags na de oorlogsverklaring van Oostenrijk aan Servië. Op 31 juli verstuurde Duitsland zijn ultimatus aan Frankrijk en Rusland. België ging

daarna over tot een volledige mobilisatie, al liet Brussel aan de Europese hoofdsteden weten dat het land neutraal wilde blijven in het conflict. Op 2 augustus kwam er een einde aan alle Belgische illusies: in een ultimatum eiste Duitsland de vrije doorgang door België, zogezegd om een dreigende Franse aanval te verhinderen. Het ultimatum werd van de hand gewezen. Duitsland viel België daarna op 4 augustus binnen. Het Belgisch leger, slechts bestaande uit 200.000 soldaten, en op de koop toe in volle reorganisatie, stond voor een overmacht van 550.000 beter uitgeruste Duitse soldaten. Luik viel al op 7 augustus, maar de fortengordel rond de stad bood nog gedurende een week hardnekkig weerstand. Het Belgisch leger trok zich ondertussen terug in de omgeving van Leuven en behaalde er, ten koste van zware verliezen, enkele successen. De grote Duitse inval van 18 augustus brak de Belgische weerstand, en het leger dat nog uit 150.000 man bestond, moest zich terugtrekken op de fortengordel rond Antwerpen, het belangrijkste militaire bolwerk van het land. Als gevolg van deze terugtocht lag het Belgisch grondgebied grotendeels open voor de Duitse troepen en op 20 augustus werd Brussel ingenomen. Het Belgisch leger in Antwerpen kreeg aanvankelijk enig respijt omdat de Duitsers alle inspanningen richtten op de opmars richting Parijs: het zwaartepunt van de gevechten verplaatste zich naar het Noordoosten van Frankrijk. Tijdens de veldslagen aan de Marne en de Aisne voerde het Belgisch leger, met beperkt succes, enkele tegenaanvallen uit wat de Duitsers ertoe deed besluiten de Antwerpse vestingen uit te schakelen. Een goed voorbereide Duitse aanval begon op 28 september: de vestingen bezweken onder het zware geschut en de Antwerpse woonwijken werden

vanaf 7 oktober onophoudelijk gebombardeerd. Al op 9 oktober werd besloten dat het leger zich zou terugtrekken in de richting van de kust. De ontruimde stad Antwerpen viel op 10 oktober in de handen van de Duitsers. Het gros van het Belgisch leger, dat nu nog restte, reorganiseerde zich achter de IJzerlinie. Hierin zou gedurende het verdere verloop van de oorlog geen wezenlijke verandering meer optreden.

Vermisten of gesneuvelden

Bayens Louis, °Poppel 25.12.1884.

Graad: soldaat.

Indiensttreeding: 1904.

Eenheid: 6 Linie.

Stamnummer: 106/67268.

Ongehuwd.

Woonachtig te Poppel.

Overleden of vermist te: Emblem.

Overleden of vermist op: 09.10.1914.

Doodsoorzaak: gesneuveld.

Claessens Pierre °Ravels 17.03.1894, zoon van Jan Baptist en Willemsen Maria.

Graad: soldaat.

Indiensttreeding: 1914.

Eenheid: 2 Linie 9 Cie.

Stamnummer: 102/60781.

Ongehuwd.

Woonachtig te Ravels.

Overleden of vermist te: Kaaskerke.

Overleden of vermist op: 07.11.1917.

1ste begraafplaats: Steenkerke, 10.11.1917 graf nr.299.

Doodsoorzaak: gesneuveld.

Kerstens Emiel, °Mol 20.11.1895, zoon van Victor en Marien Maria.

Graad: Brigadier.

Indiensttreeding: 1915.

Eenheid: 2 RAL.

Stamnummer: 8141/4838.

Ongehuwd.

Woonachtig te Ravels.

Overleden of vermist te: Calais (F) Porte de Gravelines.

Overleden of vermist op: 14.02.1919.

1ste begraafplaats: Calais (F) Belgische militaire begraafplaats sectie 2, rij 9, graf nr.17, 18.02.1919.

Plaats van herbegraving: Calais (F) stedelijke begraafplaats Nord, graf nr.289.

Doodsoorzaak: tuberculose.

Mertens Willem, °Weelde 16.12.1891, zoon van Jan Baptist en Peeters Adriana, hoeveknecht.

Graad: soldaat.

Indiensttreeding: 1911.

Eenheid: 7 Linie.

Stamnummer: 107/57232.

Gehuwd met De Kort Maria.

Woonachtig te Ravels.

Overleden of vermist te: Zuidschote (Steenstraat).

Overleden of vermist op: 20.06.1916.

1ste begraafplaats: Reninge, divisiebegraafplaats, graf nr. 197, 21.06.1916.

Plaats van herbegraving: militaire begraafplaats De Panne, Kerkstraat, graf nr. A 201.

Doodsoorzaak: gesneuveld.

Meuris Pierre, °Westmeerbeek 01.02.1895, zoon van Fransiscus en Van de Kerckhoven Maria.

Graad: soldaat.

Indiensttreeding: 1915.

Eenheid: 1 Groepering TAG 19 Cie.

Stamnummer: 6928.

Ongehuwd.

Woonachtig te Weelde.

Overleden of vermist te: De Panne veldhospitaal 'L Océan'.

Overleden of vermist op: 28.05.1918.

1ste begraafplaats: De Panne begraafplaats Duinhoek, graf nr. 2/3, 29.05.1918.

Plaats van herbegraving: militaire begraafplaats De Panne Kerkstraat, graf B 24.

Doodsoorzaak: obusscherf.

Nuyts Joseph, °Ravels 17.10.1895, zoon van Jan en Mathé Maria, bakkersknecht.

Graad: Korporaal.

Indiensttreeding: 1914.

Eenheid: 7 Linie.

Stamnummer: 107/59830.

Ongehuwd.

Woonachtig te Weelde.
Overleden of vermist te: Steenstraat.
Overleden of vermist op: 15.05.1916.
1ste begraafplaats: Reninge, divisiebegraafplaats
Molenhoek, 17.05.1916.
Doodsoorzaak: bomsplinters.

Otten Jan, °Poppel 30.05.1888, zoon van Frans
en Bluekens Anna, landbouwer.
Graad: soldaat.
Indiensttreding: 1908.
Eenheid: 1 B. Karabiniers Wielrijders.
Stamnummer: 137/34354428.
Gehuwd met Van Berkel Cornelia.
Woonachtig te Poppel.
Overleden of vermist te: Oostkerke.
Overleden of vermist op: 30.10.1914.
Doodsoorzaak: gesneuveld.

Pijnenborg Adriaan, °Ravels 06.10.1879, zoon
van Jan Baptist en Heyns Maria, chauffeur
steenbakkerij.
Graad: soldaat.
Indiensttreding: 1889.
Eenheid: 1 Karabiniers.
Stamnummer: 131/48442.
Gehuwd met Bartels Anna.
Woonachtig te Ravels.
Overleden of vermist te: Adinkerke,
veldhospitaal "Cabour".
Overleden of vermist op: 26.07.1918.
1ste begraafplaats: De Panne, graf nr. 1/69,
28.07.1918.
Plaats van herbegraving: militaire begraafplaats
De Panne, graf A 81.
Doodsoorzaak: scherven torpedobom in de
borst.

Poppeliers Charles, °Weelde 08.04.1887, zoon
van Norbert en De Bond Maria.
Graad: soldaat.
Indiensttreding: 1907.
Eenheid: 7 Linie.
Stamnummer 107/54727.
Gehuwd met Jansen Jacoba.
Woonachtig te Weelde.
Overleden of vermist te: Calais (F) ambulance
Sophie Berthelot.
Overleden of vermist op: 02.05.1915.

1ste begraafplaats: Calais (F), stedelijke
begraafplaats Nord, sectie 1, rij 6, graf nr. 3,
03.05.1915.
Plaats van herbegraving: Calais (F), De Panne
Belgisch militair ereperk, graf nr. 640.
Doodsoorzaak: schrapnelsplinter in rechterknie.

Schrijvers Eduard, °Weelde 08.02.1885, zoon
van Michiel en Vermeulen Maria.
Graad: soldaat.
Indiensttreding: 1905.
Eenheid: 6 Linie.
Stamnummer: 106/67902.
Overleden of vermist te: Lier.
Overleden of vermist op: 19.02.1919.
Plaats van herbegraving: militaire begraafplaats
Lier graf nr.156.
Doodsoorzaak: ziekte.

Timmermans Jan Baptist, °Tilburg (NL)
01.04.1881, zoon van Jan Baptist en
Timmermans Maria, landbouwer.
Graad: soldaat.
Indiensttreding: 1901.
Eenheid: 8 Linie.
Stamnummer: 108/49652.
Gehuwd met Snels Maria.
Woonachtig te Tilburg (NL).
Overleden of vermist te: Hannover Lazaret.
Overleden of vermist op: 16.08.1918.
Plaats van herbegraving: Leopoldsburg militaire
begraafplaats, graf E 29.
Doodsoorzaak: longontsteking.

Vaes Pierre, ° Sint-Pieters Jette 01.12.1884,
zoon van Hendrik en Vander Goten Joanna.
Graad: Wachtmeester.
Indiensttreding: 1903.
Eenheid: Rijkswacht te Voet, Gent.
Stamnummer: 11952.
Gehuwd met Lenaers Maria.
Woonachtig te Weelde
Overleden of vermist te: Ieper.
Overleden of vermist op: 22.04.1915.
1ste begraafplaats: Poperinge gemeentelijke
begraafplaats.
Plaats van herbegraving: gemeentelijke
begraafplaats Sint Pieters Jette, 13.10.1921.
Doodsoorzaak: bombardement.

Van Ackeren Jan °Poppel 24.04.1893, zoon van Jacques en Hendrickx Maria.
Graad: soldaat.
Eenheid: Artillerie versterkte plaats Antwerpen.
Stamnummer: 21689.
Ongehuwd.
Woonachtig te Poppel.
Overleden of vermist te: Koningshooikt.
Overleden of vermist op: 03.10.1914.
1ste begraafplaats Koningshooikt fort graf nr. 201.
Plaats van herbegraving: militaire begraafplaats Lier, graf nr. 1027.
Doodsoorzaak: gesneuveld.

Vandelaer Emiel, °Bilzen 21.09.1888, zoon van Jan en Van Hees.
Graad: soldaat.
Indiensttreding: 1906.
Eenheid: Artillerie Versterkte plaats Luik.
Stamnummer: 33118.
Gehuwd met Penneman Joanna.
Woonachtig te Weelde.
Overleden of vermist te: Loncin (fort).
Overleden of vermist op: 15.08.1914.
1ste begraafplaats: Loncien (in het fort gebleven).
Doodsoorzaak: gesneuveld.

Van Gompel Petrus, °Turnhout 13.03.1890, zoon van Jean en Van Eyndhoven Maria, tolbeampte.
Graad: korporaal.
Indiensttreding: 1910
Eenheid: 7 Linie.
Stamnummer: 107/5663.
Ongehuwd.
Woonachtig te Ravels.
Overleden of vermist te: Sint-Jacobskapelle.
Overleden of vermist op: 20.06.1915.
1ste begraafplaats: Sint-Jacobskapelle, 20.06.1915.
Plaats van herbegraving: militaire begraafplaats De Panne, graf nr. P 75, 04.08.1924.
Doodsoorzaak: obusscherven.

Van Hees Jean °Weelde 28.05.1883, zoon van Joseph en Vermeulen Cornelia, schoenmaker.
Graad: soldaat.
Indiensttreding: 1903.

Eenheid: 7 Linie.
Stamnummer: 107/52714.
Gehuwd met Van Loon Anna.
Woonachtig te Weelde.
Overleden of vermist te: Calais (F) Porte de Gravelines.
Overleden of vermist op: 31.10.1918.
1ste begraafplaats: Calais (F), stedelijke begraafplaats, sectie 1, rij 1, graf nr. 2, 03.11.1918.
Plaats van herbegraving: Calais Belgisch ereperk, graf nr. 140.
Doodsoorzaak: ziekte.

Van Loon Louis, °Ravels 06.09.1885, zoon van Henri en Tops Maria.
Graad: soldaat.
Indiensttreding: 1902.
Eenheid: 8 Linie
Stamnummer: 108/51873.
Gehuwd met De Large Maria.
Woonachtig te Schaarbeek.
Overleden of vermist te: Boninne.
Overleden of vermist op: 23.08.1914.
1ste begraafplaats: Boninne, graf nr.2744.
Plaats van herbegraving: militaire begraafplaats Champion, graf nr.M21, 05.05.1922.
Doodsoorzaak: gesneuveld.

Van Velthoven Corneel, °Westerlo 29.02.1888, zoon van Jean en Truyens Amalia, binnenschipper.
Graad: soldaat.
Indiensttreding: 1908.
Eenheid: 6 Linie 9 Cie.
Stamnummer: 106/69201.
Gehuwd met Borghmans Anna.
Woonachtig te Ravels.
Overleden of vermist te: Pervijze (Grote Beverdijk).
Overleden of vermist op: 21.12.1917.
1ste begraafplaats: Steenkerke, graf nr. 411, 08.04.1918.
Plaats van herbegraving: militaire begraafplaats Steenkerke, graf nr.226
Doodsoorzaak: verdrinking.

Verbeek Adriaen °02.03.1888, zoon van Philip en Janssen Joanna.

Graad: soldaat.
 Eenheid: 22 Linie.
 Stamnummer: 122/54895.
 Ongehuwd.
 Woonachtig te Ravels.
 Overleden of vermist te Bunsbeek.
 Overleden of vermist op: 18.08.1914.
 1ste begraafplaats: Bunsbeek.
 Plaats van herbegraving: Sint Margriet Houtem,
 militaire begraafplaats, graf nr. 128.
 Doodsoorzaak: gesneuveld.

Verhoeven Jean, °Weelde 20.09.1893, zoon van
 Francois en Vromans Adriana, metselaar.
 Graad: soldaat.
 Indiensttreding: 1913.
 Eenheid: 5 Lansiers 2 Escadron.
 Stamnummer: 143/826.
 Ongehuwd.
 Woonachtig te Weelde.
 Overleden of vermist te: Vinkem veldhospitaal
 Océan.
 Overleden of vermist op: 15.09.1917.
 1ste begraafplaats: Veurne, 18.09.1917.
 Plaats van herbegraving: militaire begraafplaats
 De Panne, graf L 129, graf nr 150, 14.11.1924.
 Doodsoorzaak: kogel in rechterkant van de
 borst.

Willemsen Carolus °Ravels 07.05.1884, zoon
 van Mathys en Van den Heuvel Catharina.
 Graad: soldaat.
 Indiensttreding: 1904.
 Eenheid: 5 Linie.
 Stamnummer: 105/52770.
 Gehuwd met Clijmans Maria.
 Woonachtig te Merksplas.
 Overleden of vermist te: Tilburg (N).
 Overleden of vermist op: 31.08.1917.
 1ste begraafplaats: Tilburg (N), katholiek
 kerkhof, 03.09.1917.
 Plaats van herbegraving: Harderwijk (N),
 algemene begraafplaats, Belgisch ereperk, vak
 B, rij 4, graf nr. 1.
 Doodsoorzaak: ziekte.

Wygerde Petrus °Weelde 21.11.1886, zoon van
 Jan Baptist en Prangers Maria, postbediende.
 Graad: Sergeant.
 Indiensttreding: 1906.
 Eenheid: Bn. Pontonniers.
 Stamnummer: 1920.
 Gehuwd met Van Acoelyn Emma.
 Woonachtig te Zwijndrecht.
 Overleden of vermist te: Adinkerke.
 Overleden of vermist op: 22.03.1918.
 1ste begraafplaats: De Panne begraafplaats
 Duinhoek, graf nr. C 3/11, 25.03.1918.
 Plaats van herbegraving: militaire begraafplaats
 De Panne, graf C 219.
 Doodsoorzaak: obusscherven.

Kroniek van de parochie van St.-Jan in Weelde-Straat (1926-1951) (Deel II)

door Pastoor Tubbax (†)

Statie I: gegeven voor Jozef Van Hees †19/10/1927
 Statie II: gegeven voor Jan Hofkens †22/2/1918
 Statie III: gegeven voor Jozef Tubbax †10/10/1918
 Statie IV: gegeven voor Jozef de Bounge †14/5/
 1921
 Statie V: gegeven voor Maria Verheyen + Brosens
 †15/2/1920
 Statie VI: gegeven voor Familie Verheyen-

Olieslagers

Statie VII: gegeven voor Norbert Van Gils †18/8/
 1914 en Theresia Van Loon †27/3/1926
 Statie VIII: gegeven voor overledene familie Bols-
 Franken
 Statie IX: gegeven voor Laurens Woestenburg †3/
 2/1929
 Statie X: gegeven voor Jeanne Tubbax †19/2/1927
 Statie XI: gegeven voor Maria Verheyen-
 Andriessen †22/3/1929

Statie XII: gegeven voor Theresia Dries-Vloemans
†26/1/1929

Statie XIII: gegeven voor overledene familie
Swaan-Wouters

Statie XIV: gegeven voor familie Fifis-
Hoppenbrouwers

Eerw.Heer Cam. Van Herck had beloofd daarin voor zijn deel 5000 frank te zullen geven; dit in overeenkomst met schilder Van Gramberen aan wie vroeger de E.H.Van Herck opdracht had gegeven dezen kruisweg te schilderen voor de kerk van den Luchtbal (Antwerpen). Daaruit zijn moeilijkheden opgerezen. Het geval werd door de schilder aan het bisdom voorgelegd en Mgr.Van Cauwenbergh schreef op 13 januari 1933: "Indien de schilder rechtstreeks gehandeld heeft met E.H.Van Herck, dan zijt ge in geweten niet verplicht die 5000 frank zelf te betalen". Dit schrijven was gericht aan kapelaan Tubbax. Op Sinksendag werd gewijd het nieuwe beeld van het H.Hart van Jezus. Ontwerp H.Holemans (cfr.Stadsbeeld Aarschot). In hout gekapt door Onclinx van Leuven en gepolychromeerd door Algoet eveneens van Leuven. Kostprijs: 2982, 5 frank: gift van de familie Tubbax-Nuyens van Turnhout.

16 mei: Oprichting van de Broederschap van Sint Jan. Toute paroisse qui se respecte se paie le luxe d'une confrérie! Natuurlijk met geweldigen bijval: toetreding schier algemeen.

31 mei: Aankomst beeld van St.Jozef. St.Jozef was de grote vriend van onze grote weldoenster Madame Notaris de Bounge. Zij eiste de eer op deze te mogen geven aan de kapel. Het beeld komt van Art Catholique van Parijs en is een copij van Roger de Lisle. Prijs: 951 frank. Algoet van Leuven zorgde voor de polychromie: prijs 301 frank. De Heer Notaris en Madame hadden vroeger reeds geschonken aan de kapel: 1 ciborie (600 frank) in 1926, in 1927 bij gelegenheid van de plechtige Communie van hun zoon André de remonstrantie; werk van H.Holemans Brussel (3000 frank), Koorkap met velum, communiekleed, enz. Eilaas, Mevrouw de Bounge stierf op 2 augustus na een langdurige ziekte. Met haar stierf de grootste weldoenster onzer kapel. Voorzeker zal de goede God haar heilig leven met eeuwige vreugde hebben gekroond. In juni zou andermaal de processie uitgaan! Verleden jaar had de Straat de lantaarntjes

der St.Michielskerk gebruikt, maar bij het terugbrengen daarvan had de kosteresse aldaar, zeker in een bui van zenuwachtigheid te fel gesputterd en gemopperd. De mannen van de Straat hadden het op hun fatsoen genomen en ... ze zouden de lantaarns van de kerk voortaan wel kunnen missen. Adriaan Van Gils en Frans Verheyen gingen rond en brachten op zekerem avond 4600 frank aan om 46 verzilverde lantaarns te kopen. O gelukkige zenuwachtigheid van een kosteresse!

8 september: Er werd besloten jaarlijks op dezen feestdag van O.L.Vrouw van uit de kapel in Bedevaart naar Ravels, grot van O.L.Vrouw van Lourdes te gaan. Al zingende en biddende trok 's namiddags een talrijke processie uit. Te Ravels aan de grot predikte gloedvol de E.H.Karel Kolen. Mocht deze processie jaarlijks zijn een uiting van dankbaarheid wegens de Straat voor al de bekomen weldaden en een betrouwvol bidden voor nieuwe gunsten!

14 september: Jaarlijkse verpachting der stoelen: opbrengst schitterend: namelijk 16.140 frank. Op 11 september kwam de toelating toe tot het inrichten van 3 H.H.Missen op de zon- en feestdagen. De reden waarom? Omdat de kapel veel te klein werd! En van vergroten kon toch nu reeds geen sprake zijn! Eerste H.Missie van 16 november tot 26 november 1930.

Alweer een grote gebeurtenis voor de Straat: een eigen H.Missie. Deze werd gepredikt door E.E.P.P.Paschasius van de Wyer en Vitus Leemans O.F.M. Allerbeste predikanten, zie zich geen moeite ontzagen en die dan ook door Gods genade een buitengewoon succes mochten inoogsten. Weelde Straat spande de kroon; in hun druk missieleven hadden ze nooit onder een H.Missie, proportioneel genomen zoveel H.H.Communes uitgedeeld, namelijk 4875, dit is 8 per communicerende ziel. Als aandenken van die welgeslaagde H.Missie werden de gelovigen verzocht een penning te storten den laatsten dag bij de sluiting voor het bekostigen van een glasraam de H.Tarcisius voorstellende. Deze offer bij 't sluiten der Missie bracht, ongelooflijk, 2600 frank op! De raam kwam er!

De glasramen: Wie had ooit in 1928 den droom

durven dromen dat er reeds in 1930 sprake zou zijn van “onze” kapel met glasramen te verrijken. Daarom werd er in den beginne maar gemartelleerd, licht-gekleurd glas ingezet. Het experiment met den kruisweg opende de bane! De kruiswegstaties waren volzet! Waarom niet voortgegaan op den ingeslagen weg en ... met glasramen begonnen. Ook dit viel weder in den smaak. Maar wie aanspreken om deze uiterst moeilijke zaken te doen ontwerpen? De beste kon niet te goed zijn: en ... de “Meester” van het handglas, de kunstenaar met het licht, wiens kerk in schoonheid bidden doet: Eug.Yoors, de wereldberoemde werd aangesproken en ontboden. Deze uiterst blij dat hij weer schoonheid scheppen mocht kwam zodra mogelijk naar Weelde over en er werd overeengekomen over onderwerpen, kleuren, prijs, enz. Besloten werd in ‘t hoogkoor te brengen Kristus met zijn bizonderste vrienden: Maria, St.Jozef, Maria Magdalena, St.Jan Baptist, St.Jan Evangelist, later er nog bij te brengen St.Pieter en St.Paulus en 2 engelen die de rij sluiten zouden. In de doopvont zouden 3 engelen komen en boven het hoogzaal Maria en het kindje Jezus. Later zou men verder zien! Yoors mocht aan ‘t werk! en ... stilaan kwamen de bestellingen ... en ze bleven komen ... zodanig dat binnen den tijd van één jaar ongeveer al de ramen volzet waren. Yoors noemde dit “kunnen toveren”. Opgave der ramen, kostprijs en naam der edelmoedige schenkers:

- St.Jan Evangelist: 2500 frank
- St.Jan Baptist: 2500 frank
- Kristus Koning: 2500 frank, gift van Hendr.De Ryk-Oprins
- O.L.Vrouw: 2500 frank, gift van Notaris De Boungne
- H.Jozef: 2500 frank en H.Maria Magdalena: 2500 frank, gift van wijlen E.H.Dom. Willems van Arendonk, toegekomen door bemiddeling der familie Swaan erfgenamen.
- St.Pieter: 2500 frank
- St.Paulus: 2500 frank
- 2 Engelen: 5000 frank
- H.Theodorus: 2000 frank, H.Cornelius: 2000 frank, H.Edmundus: 2000 frank, H.Pelagia: 2000 frank. Deze vier insgelijks van E.H.Dom. Willems
- H.Nicolaus Poppelius: 2000 frank, gift van Jan Govers

- H.Michael: 2000 frank, gift van Laurens Diels-Vosters
- H.Theresia Kindje Jezus: 2000 frank, gift Notaris De Boungne
- H.Franciscus: 2000 frank, gift van Aug.Verschuieren-Jansen
- H.Tarcisius: 2000 frank, gegeven door de gelovigen der Straat als aandenken aan de 1e H.Missie
- H.Cecilia: 2000 frank, gift van Karel Bols-Haagen
- H.Elisabeth: 2000 frank, gift van Clemens Van den Borne
- H.Ludovicus: 2000 frank, gift van Jan Segers-Abbeel
- H.Lutgardis: 2000 frank, gift van Z.E.H.Karel Nelo rustend pastoor Merksplas
- H.Cristoforus: 2000 frank, gift van Karel Van Loon-Van de Laar
- De 2 engelen in de oculi achteraan in de kapel, gift van den heer J.Van Mierlo-Proost Turnhout (2 x 2000 frank)
- De Madonna met Kindje 2000 frank en de 3 engelen van de doopvont aan 1200 frank = 3600 frank werden door de kapel betaald.

Het geheel heeft dus 62.600 frank gekost. Maar het was nog niet volledig: de ramen van het schip voldeden niet: de heiligen kwamen niet uit, omdat er te veel daglicht kwam van de zogenaamde inlijsting: overblijfsel er rond van het gemartelleerd glas van vroeger. Er moest een andere omlijsting, een ad hoc voor gevonden worden. Yoors natuurlijk moest er voor zorgen en ze kwam en de ramen wonnen honderd per honderd er bij. Deze omlijsting heeft gekost: 960 frank per raam; dus (960 x 7) 6720 frank. Deze omlijsting werd pas in 1931 aangebracht. Yoors haalt blijvende eer van zijn werk! Zijn glasramen zijn de blijvende glorie onzer kapel! Hij stoffeerde de kapel met een atmosfeer van kleur, maakte ervan een orgel voor de zonne. Door zijn ramen wekte hij belangstelling voor de kapel en deze werd, juist om haar kleurensymphonie altijd jubelend, een oord van druk bezoek voor esthetische fijnproevers!

Cedant tenebrae lumini
et nox diurno sideri!

In 1930 werden er in de kapel uitgereikt: 47.000 H.H.Communiën.

Boven: De Sint-Janskapel bij de inzegening in 1928. Onder: Het plaatsen van het haantje op de torenspits. Rechtsboven: Parochie Sint-Jan viert feest bij de inzegening van de kapel (1928). Rechtsonder: binnenzicht kapel Sint-Jan voor de verbouwingswerken van 1928.

1931

19 januari: wijding der nieuwe vlag van de St. Antoniusgilde, vervaardigd door de E.E. Zusters van het H. Graf Turnhout. In mei: schildering der kapel. De kapel eiste een sobere, sprekende en toch stille schildering: geen opeengestapelde cigarenkistjes, geen afgezaagde en flauwe fiorituren, geen patissierstijl, geen behangselpapier, geen banden; maar sprekende kleuren, die warmte aanbrachten, die getrouw bleven aan hun rol, in de kerk alsook elders: de architectuur te dienen! Kleuren die helpen bidden en de zielen dragen dicht, heel dicht bij ons Heer! Eilaas hoeveel kerken worden ontsierd en onteerd omdat zesde rangschilders vergeten dat schildering geen hoofdzaak mag worden, geen aandacht mag binden, maar dienen moet en nederig zijn: dat alleen brengt dicht bij God. Deskundigen werden geraadpleegd: nl. Z.E. Heer Bauwens -later prelaat der abdij van Leffe-Yoors-Bouwmeester Ritzen, E.H. Pelckmans, en opdracht werd gegeven aan Jan Kuper, binnenhuisarchitect, geboren Hollander, wonende te Mechelen! Zijn plan onderzocht, gekeurd en door hem uitgewerkt. Hij kweet zich meesterlijk van zijn werk. De schildering en bijhorigheden beliep op 16.000 frank en gebeurde in keimverf, een soort mineraalverf.

Voor fijnproevers was het resultaat prachtig. Bij het gewone volk viel het in den beginne ietwat tegen. Dit kan het niet ten kwade aangerekend worden, wel degenen die het gedurende zoveel jaar door hun wansmaak en ziekelijke kunst bedorven hadden. Maar de kunst zit diep ingeworteld in de ziel van het Vlaamse volk, het voelt onbewust de schoonheid aan, en langzamerhand kwam de goede smaak weer boven en stilaan vonden ze de kapel en haar schildering, goed, schoon, schoner, het schoonst! Vermits we toch spreken van schildering en verf ... olie komt boven.

8 september: wijding van het beeld van O.L. Vrouw van Lourdes: Uitgave Art Catholique: prijs 901,80: polychromie door Algoet 160,20 frank. Gift der familie Antoon Luyten-Bax.

13 september: stoelverpachting: opbrengst 16.145 frank. In 1931 werden uitgerekend: 49.000 H.H. Communiën.

1932

De kapel van Weelde Straat geraakte stilaan bekend: van wijd en zijd kwam men zien naar die hemelse ramen van Yoors, de moderne schildering van Kuper, de biechtstoelen en predikstoel van Architect Ritzen, naar de beelden, den kruisweg, enz. Maar ook Weelde ligt op onze kleine wereld en in die kleine wereld is het nu eenmaal zo dat dikwijls het edele wordt omlaag getrokken; het goede besluierd, het schone bevuild en bezwadderd. Overal zijn er kleine mensjes maar O.L. Heer gebruikt dikwijls die kleine mensjes om het grote beter te doen uitkomen. Overal zijn er mensjes die met hun tijd en het goede van dien tijd niet kunnen en daarom niet willen meegaan. Op vrijdag 18 maart verscheen volgend artikel in de Standaard (Brussel door Juffrouw Hollands):

Weelde in de Kempen: Naar de Kempen trekt men niet in het voorjaar doch in den zomer, als de heide purper is en de bijen heen en weer zoemen over de zandwegen. Komt men er toch op het ogenblik, waarop de winter van de lente scheidt, dan is dit wellicht op rekening van het toeval te schuiven, al kan het ook een gelukkig toeval zijn. Per bus over Turnhout, geestelijke serre van Vlaanderen, vanwaar vrome priesters over gans het land en heel Congo worden gestuurd, over Oosthoven met zijn kruisenslaanden molen en Ravels, dat cement maakt, landt men te Weelde aan op de Hollandse grens. Weelde, zoals alle goede dingen, bestaat in drieën: Weelde Dorp, Weelde Statie en Weelde Straat. Ze liggen van elkaar en zijn toch samen verbonden gelijk bollekens van een paternoster met een heel stuk ketting tussenin. Drie kwartier is 't van Weelde Dorp naar Weelde Staat en vandaar uit duurt het nog eens drie kwartier eer men aan Weelde Statie is. De elementen van het landschap zijn vlak veld, dennenbosjes (niet veel te groot voor een Japansen miniatuurtuin), 'n weg met blond zand en dorre hei. Groepeer dit alles tegen den versten blauwen achtergrond dien men in ons land bedenken kan en plaats er 'n bonkigen ouden toren in: dat is Weelde Dorp; vervang den toren door enkele blozende bakstenen huizen, dan hebt ge Weelde-Straat; wilt ge Weelde Statie zien verbeeld u dan in dezelfde omlijsting, een ruim gebouw met 'n douanepost, juist op de grens.

Dat is alles. Wie zou ook iets anders in Weelde gaan zoeken, in deze schrale streek waar de boeren

op de Kruisdagen hard moeten bidden om wat vruchtbaarheid. Toch is er iets te vinden, zo onverhoopt als het maar zijn kan. Waar de bus stil houdt in Weelde Straat priemt een torentje boven de huizen uit, een schichtig sprietje van een toren, dat de dwaze vergelijking met het schedeblad van een sneeuwkllokje oproept. Nergens anders zou men er op letten. Hier trekt het de aandacht. Men wil weten waar het bij hoort en stelt vast, dat het de bekroning is van een kapel met vooruitspringend portaal. De puntgevel van dit laatste is de herhaling in 't klein van dien der eigenlijke bidplaats. Drie ronde vensters vormen een driehoek boven en naast de openstaande deur. Daardoor komt men in Sint-Janskapel. Het hemels blauw portaal is een nis vol rust, voorbereidend op nog groter rust en op nog groter verrassing. Wilt gij ze ondervinden, doe dan deze wandeling na en treedt binnen in de kapel. Ze is nooit leeg al is het midden op den dag. Vol heiligen staat ze in rood en goud en blauw, in paars en groen. Ze is omsingeld door de heiligen, twee aan twee geplaatst als wachten in elk der vele vensters. Achter het altaar zijn er, boven de biechtstoelen en het portaal, er valt niet aan te ontkomen. De martelaren en de maagden, apostelen en de heilige vrouwen spreiden zulk een onvermoede pracht ten toon dat de zon ze uit eerbied met haar goud omkranst. Met kleurengeschetter breekt ze binnen over altaar en preekgestoelte, over de antieke communiebank waar op Passie Zondag de witte bruidjes neerknielden en gedoopt werden in den gloed van het licht. De zon glijdt naar het zuiden terwijl we kijken en tovert langsdaar in de vlammen die rond Sint Theodorus opslaan en in de albe van Sint Niklaas Poppelius, martelaar van Gorcum, patroon van Weelde. Op een zijwand trillen kleurige vlekken, juist boven het altaar. Het ruikt er naar hyacinthen. Komt die geur van echte bloemen in de kerk of van de wonderbloemen die de zon laat dansen op den wand? Men vraagt zich niet af vanwaar deze heiligen komen. Zijn ze niet al te duidelijk verwant aan die van Sint Lutgardiskapel en aan deze der doopkapel van Christus Koninkrijk te Antwerpen? Hebben zij niet dezelfde statigheid, innigheid en kleurenfelheid? Maar wat men zich afvraagt is, hoe een schamel Kempisch dorp aan zulk bezit komt en aan zulk een helderblijkenden zin voor schoonheid?

Over het middenschip en zijbeuken der kapel en over het ingetogen kleine baptiste ruim ligt een voornaamheid waartoe de schildering in effen op elkander afgestemde tinten, welke de gebruikelijke draperieën en heraldische lelies vervangt, ruimschoots bijdraagt. Ook hierover stijgt verwondering op terzelfdertijd als voldoening. Een ander uitzicht heeft deze zeven eeuwen oude kapel gehad; een dat in niets verschildte van eentonige, smakeloze veldkapellen, wier stilte de enige aantrekking was. Toen de pastoor van Weelde dorp zijn ver af wonende parochianen van Weelde Straat een eigen priester gaf, werd, korten tijd geleden Sint Janskapel door den pas benoemden kapelaan grondig onder handen genomen. Hij riep Kanunnik Lemaire om ze te vergroten zonder haar landelijk karakter te schaden. Hij liet architect Ritzen komen. Smaakvolle altaars en preekstoel werden door hem ontworpen en waar geen plaats meer was, vond hij de nodige ruimte om twee moderne biechtstoelen als alkoven in den wand te laten schuilgaan. Wat schoon was in de oude kapel werd behouden, wat lelijk was verdween. Zo bleven de karaktervolle vijftiende-eeuwse beelden van Sint Jan den Doper, Sinte Anna, Onze Lieve Vrouw en Sinte Brigitta met haar koe, die waarlijk het bezien waard zijn, en verdween een altaar, dat aan een theaterscherm geleeke. Modern en oud harmoniëren hier in de oude trouwe Kempen die verlangend luistert op den rand van een nieuwen tijd.

Kapelaan en volk wilden schoonheid in hun kapel en hebben ze verworven, ten koste van opofferingen weliswaar doch ook als borg voor hoge vreugde. Die is begonnen toen stuk voor stuk de glasramen konden besteld en geplaatst in bijzijn van groot en klein, vreugde die wordt vernieuwd elken morgen wanneer het altaar vlamt in het vuur der heiligen, elken avond wanneer in het westen de zon door de ronde vensters valt waarop Maria met het Kindje ten zegen gereed is. Weelde-Straat, met zijn juwelige kapel, is 'n voorbeeld en een aansporing voor wie uit den ban van het alledaagse en smakeloze los wil ter bereiking van echte schoonheid.

Dit artikel was een doorn in het oog der bozen. In het tijdschrift: "Natuur- en Stedenschoon" verscheen een artikeltje over de St. Janskapel. Een

Pastoor Tubbax bouwde deze pastorij in de Koning Albertstraat te Weelde

heel kleingeestig en venijnig artikeltje. Dit artikeltje werd overgenomen in de Kempenaar van Turnhout van 27 maart en gaf 't volgende:

Uit Weelde: De kapel van St.Jan de Evangelist. Deze zeer oude kapel, gelegen nevens den groten weg, nevens het gemeentehuis (1857), was altijd het onderwerp van een zeer bijgewoonde bedevaart, den dag van St.Jan (24 juni), of juister dien nacht, want de meeste bedevaarders kwamen gedurende de nacht toe. Uit oorzaak van den aangroei der bevolking, voornamelijk langsheen den weg Turnhout-Tilburg, werd de kapel langs weerskanten vergroot. Het oude karakter is er geheel door verloren gegaan. Zowel onder constructief oogpunt als onder dit van uitvoering werden grove fouten begaan. De steunstukken der buitenmuren werden bedekt met platen in eterniet,

de vensterriggels met blauwen steen, beiden materialen die nooit in de Kempen in de middeleeuwen gebruikt werden. Het toemetselen der voegen gebeurde op basis van zand en niet van mortel. De electriciteit werd buiten de kapel geplaatst. De uitbouw van den biechtstoel is op ongelukkige wijze langs buiten merkbaar. Eens te meer werd de Commissie van Monumenten voor een voldongen feit gesteld. Nochtans geldt het hier een buitengewoon mooi, oud en zeer stemmig kappelletje. Het gebouwtje bergt nog enige stukken van waarde: een prachtig oud beeldje der Maagd van Ste.Anna, beeldjes van Ste.Brigitta, Ste.Barbare en St.Jan; een H.Maagd in een glazen kast, het hoofd van St.Jan op een schotel, voor antependium. Ook nog een oude communiebank en zes koperen kandelaars Louis XVI."

De Sint-Janskapel en de nieuwe pastorij in Weelde-Straat werden prachtig versierd bij het 25-jarig bestaan van de parochie Sint-Jan in 1951.

Die heren van Natuur- en Stedenschoon schijnen niet eens de schildering, niet eens de ramen bemerkt te hebben. Zij schijnen niet eens te zijn binnengewoest! Ja toch; zij zijn er binnen geweest, zoals ze zouden binnengaan in het Steen-Museum van Antwerpen om koudweg en bureaucratisch een inventaris op te maken: een beeldje van dit, een ander in een glazen kast, een oude communiebank, 6 koperen kandelaars!!! De hoofdopsteller van de Kempenaar werd telefonisch opgebeld en gelukgewenst voor de opname van dit flinke (?) artikel. De man zag in dat hij een fout begaan had en beloofde in het volgende nummer van het weekblad "amende honorable" te doen! Kapelaan Tubbax nam aan op voorwaarde dat 150 nummers van de Kempenaar gratis zouden worden uitgedeeld in de Straat. De man hield woord en 't onderstaand artikel verscheen op zondag 10 april 1932:

Te Weelde: De kapel van S.Jan een juweel der Kempen

Daar alle merkwaardigheden onzer streek onze lezers aanbelangen en we weten dat de fraaie kapel van Weelde een kunstjuweel is van bouwtrant hadden we, over drie weken, een uittreksel medegedeeld uit een tijdschrift, waarin de aandacht op deze mooie bidplaats getrokken werd. In dat uittreksel werd de kapel van S.Jan niet zo zeer besproken als bedplaats, maar veeleer als een brokje van overblijvende oude kunst van bouwtrant. De kapel heeft noodzakelijke veranderingen ondergaan, omdat ze, sedert het oprichten der kapelanie, bestendig voor de gelovigen dienst doet als kerk, en er de goddelijke diensten regelmatig geschieden. Zij moest dus voldoen aan de noodwendigheden ener parochiekerk, en er moesten noodzakelijk veranderingen aan toegebracht worden om te voldoen aan de behoeften van den eredienst.

In het aangehaald artikel werd daarop niet gelet, en de schrijver, door zijn "antikaire" bril de aangebrachte verandering beschouwende, beoordeelt ze strijdend tegen de oude kunst, en bijgevolg verkeerd. Vermits er in verschillende dagbladen over S.Janskapel gesproken werd en zij dus de aandacht trekt van alwie belang stelt in godsdienstige kunst hebben wij aan een onzer

medewerkers, zeer bevoegd in zake godsdienstige kunst, gevraagd aan de kapel van St.Jan enige bezoeken te brengen en ons zijne indrukken mede te delen. Ziehier wat hij schrijft:

Een juweel op het uithoekje der Kempen: De kapel van S.Jan te Weelde

Een paar weken geleden heeft de Europa-door bekende A.Yoors de laatste hand gelegd aan de glasramen, en meteen aan de kapel van S.Jan den Dooper te Weelde Straat. Deze aloude devotiekapel, onlangs hersteld en vergroot, verdient de volle aandacht van al wie in de Kempen -en veel verder ook- belang stelt in de kristelijke kunst. Verre van een doodgewone bidplaats te zijn, is deze kapel een echt kunstjuweel, des te meer merkwaardig daar het aangetroffen wordt op het uithoekje der "verachterlijke" Kempen. De beste onder de hedendaagse kunstenaars hebben Weelde gevonden om hun medewerking te verlenen aan het heiligdom van den Dooper. Hoogleraar Lemaire ontwierp den bouw der vergroting. Kuper schilderde met kleuren, Yoors met licht, Ritzen zorgde voor de belangrijkste meubelen. Het geldt hier geen volledig nieuwe bouw, 't is een herstelling en een vergroting. Wat van de oude kapel bewaard bleef, het koor en enkele beelden -het enige dat kon en verdiende bewaard te blijven- heeft niet onder te doen voor het oude. "Het nieuwe en het oude" dat volgens de Schriftuur door den zorgzamen huisvader dient samen gebracht te worden werkt hier te samen tot een harmonieus geheel waaraan het cachet helemaal niet ontbreekt. Al de bijzonderheden dezer kapel hier beschrijven of enkel maar opsommen gaat boven het bestek van dit artikel. Slechts den algemenen indruk dien de kapel ons liet na de menigvuldige bezoeken die we haar brachten willen we hier meedelen.

Wat men van meet af bij het eerste bezoek aanvoelt op verrassend sterke wijze is dat deze kapel een kind is van kern-gezonde opvatting van kerkkunst. Deze kapel is een bidplaats, geen bouwkundig monument, geen museum. Een bidplaats te zijn, een wel geschikte ruimte te bieden voor het privaat zowel als voor het publiek gebed, is de allereerste en allervoornaamste eis dien men een kerk stellen kan. Hieruit volgt van zelfs dat de allereerste en allervoornaamste taak van den kristen kunstenaar die een kerk te bouwen -of te vergroten- heeft, is

te zorgen dat die kerk aan dien eis beantwoordt, d.w.z. een geschikte plaats vormt tot het gebed. Indien het waar is dat de kristen kunstenaars -de grootsten onder hen tenminste- begeestering gevoeld hebben voor hun taak, even waar is het dat die begeestering menigeen onder hen op een vals spoor heeft gebracht, in dezen zin dat ze den allereersten eis ener kerk vergeten hebben en bouwkundige monumenten en musea oprichtten in plaats van doelmatige bidplaatsen. Heerlijke ruimten maakten ze maar geen ruimten om heerlijk te bidden.

En zo'n ruimte om heerlijk te bidden is de kapel van S.Jan. Alles is er zo eenvoudig! Geen fusees van lijnen naar omhoog, geen lanen van pijlers naar de verten; zaken die goed zijn om den gelovige te pramen te kijken naar omhoog, naar voor, naar achter; te wandelen links en rechts, maar niet om een altijd lastig gebed te vergemakkelijken. Een korte, lage, eerder brede ruimte met enkele simpele vierkanten pilaarkes. Maar de verborgen God, die in de heerlijke ruimtens nog meer verborgen wordt, vult deze kapel. Ge vindt Hem zodra ge de deur opensteekt. Alles wat uw oog ontmoet, helpt u om hem niet te verliezen. Is uw geloof niet geoefend genoeg om hem aanstonds wezenlijk tegenwoordig te weten achter de twee wachthoudende engelen van het tabernakeldeurtje, de zegenden Kristus van Yoors juist er boven in het raam nodigt u geknield zijn zegen te ontvangen. Hebt ge weinig ondervinding van het inwendig gebed -het enig volmaakte- de heiligste der Maagden naast den Kristus in het raam leert het u door haar voorbeeld. Belet uw bezwaard geweten het vertrouwelijk uitstorten van uw hart, de boetvaardige Doper wijst u het Lam Gods aan dat de zonden wegneemt, en Magdalena met haar berouwvol gezicht en haar balsemkruik herinnert u aan haar genadige bejegening in het huis van Simon. Hebt ge slechte gewoonten van andere kerken meegebracht, wordt ge bekoord om rond te kijken en te gaan wandelen, uit ieder raam verdietst u een beschouwende heilige dat ge even als hij nog steeds zijt in het zoete huis van God. Ja, zoet is dat huis! Het malse licht dat door en naast die heiligen de kapel binnenkomt; de volle effen kleuren van Kuper vormen een stilplechtige atmosfeer die doet denken aan rustige kamer vol zonnelicht getemperd door de

neergelaten gordijnen. Maar die kamer, men voelt het, is geen gewone burgerskamer. 't Is de kamer van God onder de mensen. Moest de gordijn opgetrokken worden, men voelt het, men zou staan van aanschijn tot aanschijn voor hem. Toch kan men het niet wensen dat ze zou opgetrokken worden. Men vreest dat het licht te sterk zou zijn. Zo is het goed. Men is overtuigd dat hij kort bij u is met zijn hart en gij kort bij hem en dat is genoeg om thuis te zijn in zijn huis, om met hem te spreken, heel innig, heel vertrouwelijk. Men bidt zonder inspanning, zonder vermoeienis. Als men heen gaat heeft men gedronken aan een lavende waterbron. Bij het buiten treden wordt men verrast door den moederlijken blik waarmee de moeder Gods van uit den gevel, waar twee serafijnen haar in verrukking aanschouwen, U gade geslagen heeft tijdens uw gebed. Ge doet de deur toe. De tekst van den ouden Vondel, die er boven staat langs den kant van het portaal vertolkt op meesterlijke wijze uw indruk:

Hier bloeit de boom des Leven dag aan dag,
Hier rust de ziel van 't tijdele bejag.

Hier antwoordt God op zuchten en gebeden.

Het is mogelijk dat pedante kunstliefhebbers, die gewoon zijn enkel om kunst te zoeken, de stille maar echte kunst van deze kapel niet weten te vinden en te waarderen. Doch die heren gedenken dat deze kapel niet werd opgevat als een museum voor kunst-bezoekers maar tot een welgeschikte bidplaats voor de brave mensen van Weelde, die er komen om te bidden, en er gaarne komen omdat haar kunst voelen, hen daarin helpt ". (Pater Lucianus Ceyssens O.F.M.)

Op 5 april zou zijne Doorl. Hoogw. Mgr. Van Cauwenbergh de kerk van Poppel consacreran. Mgr. liet weten dat hij bij die gelegenheid de kapel van St.Jan zou komen bezichtigen. Monseigneur -die de vroegere kapel gezien had met haar pover mobilair stond bij het intreden als aan de grond genageld: "Hier zijn wonderen gebeurd", zegde hij tot E.H.Kan.Sempels, die hem vergezelde. "Vroeger was er niets en nu is er alles". Monseigneur sprak zijn volle tevredenheid uit over glasramen, schildering, kruisweg, enz. Ten slotte zeide Monseigneur nog dit: "Hier moet de ziele schoonheid der gelovigen niet het minst

onderdoen voor de schoonheid der kapel". Monseigneur verliet de kapel hoogst tevreden en met woorden van bemoediging voor den kapelaan en zijn werk. Aangekocht werd voor de processie de vlag van den Eucharistischen Kruistocht, ontworpen en vervaardigd door de E.E.Zusters van het H.Graf van Turnhout voor 2000 frank. De stoelverpachting op 11 september bracht 15.685 frank op. In 1932 werden er 46.000 H.H.Communiën uitgereikt. We waren ietwat achteruitgegaan. God geve dat 1933 onder dit opzicht beter worde.

1933

Jubeljaar voor de Heilige Kerk! 't Zou ook een jaar van jubel worden voor de St.Janskapel. O.L.Heer is wonderbaar in zijn voorzienigheid. Zijn wegen zijn ondoorgrondelijk. Pastoor Jansens van de St.Michielskerk was sinds enige weken lijdend aan een zenuwziekte: "Neurasthenie in hoogsten graad en begin van geestesverwarring". Zijn ziekelijke toestand belette hem meer en meer geregeld den parochialen dienst uit te oefenen, stilaan werd er gefluisterd van zijn ontslagname en eventuele oppensioenstelling. Op 21 februari toog hij naar Antwerpen naar de provinciale commissie voor pensioenen, en na het gebruikelijk onderzoek werd hem officieus zijn pensioen toegekend. Op 28 februari betekende het aartsbisdom hem officieel dat zijn ontslag aangenomen was, het pensioen toegekend en dat kapelaan Tubbax voor den interim als desservitor was aangesteld. Reeds op 7 februari echter was kapelaan Tubbax naar Mechelen geweest. Het ogenblik scheen gekomen om een decisieven stap te doen voor de ontvoogding der kapel. Op 12 september 1928 had Monseigneur Van Cauwenbergh immers gezegd: "dat, moest ooit pastoor Jansens uit Weelde vertrekken, er een klaren toestand te Weelde zou gebracht worden". Dit indachtig zijnde belde kapelaan Tubbax aan bij Mgr. Van Cauwenbergh. Ja, Mgr. was zijn belofte niet vergeten. Hij zou, zodra de ontslagname van Pastoor Jansens definitief zou zijn, Zijne Eminentie voorstellen in de St.Janskapelanie toe te laten: Huwelijken en begrafenissen. Z.E.zou er zeker in toestemmen, 't was zijn volle overtuiging, maar ten slotte moest Zij toch beslissen en daarom moest alles nog stilgehouden worden. Mgr. verlangde in

de kortste dagen een plan te ontvangen met de eventuele grensscheiding. Fier als nooit een en uiterst verheugd keerde de kapelaan terug naar Weelde! Wat kostte het hem echter moeite het blijde nieuws te moeten begraven houden in zijn binnenste. Enkel een paar vertrouwbare vrienden werden op de hoogte gebracht. Vanaf 28 februari was kapelaan Tubbax desservitor. Het staat nu eenmaal vast dat de kapel niets bekomen kon zonder strijd en lijden. Zegt de H.Gregorius ergens niet: dat niemand gekroond wordt zonder dat de strijd hem ertoe waardig heeft gemaakt? De hechtste fundamenten van schone zaken zijn gecementeerd en moeten gecementeerd door het lijden. Als een plotse donderslag bij helderschoon zomerweder kwam er onverwachts op 7 maart bij kapelaan Tubbax 'n schrijven toe van Z.E.Heer Deken Raeymakers: "Volgens mij moet U de nieuwe pastoor van Weelde zijn. De mensen verlangen het vurig, de Straat zal spijt hebben, maar u blijft toch hun pastoor en de kapelaan blijft onder uw bestuur. Moest u dat verlangen, zou ik er op aandringen dat de kapelaan op de pastorij wonen zou. Dat is detailregeling, maar de kapelanie blijft lijk ze nu is, meer rechten zal ze niet bekomen, denk ik. Ik heb over alles goed nagedacht, ik heb mijn zienswijze te Mechelen meegedeeld. Als u voelt voor het pastoorschap te Weelde, vraag het aanstonds, U moogt zeggen dat U vraagt op mijn herhaaldelijk aandringen en ik ben wel zeker van uw benoeming, ten minste zedelijk zeker".

Dit zo hartelijk en vertrouwelijk schrijven bracht een pijnlijke situatie mede. Zoiets kon kapelaan Tubbax niet aannemen! Zijn kapel, zijn mensen welke hij zo lief had, verlaten? En zijn werk onvoltooid in den steek moeten laten! Dat mocht niet, dat kon niet! Enkel gehoorzaamheid kon hem er toe verplichten. 's Anderendaags 8 maart snelde hij naar Mechelen, bezocht achtereenvolgens Mgr. Van Cauwenbergh en Mgr. Jansen, Zijne Eminentie was tegen de door Mgr. Van Cauwenbergh voorgestelde regeling omdat hij bang was dat de zelfstandige kapelanie de Moederkerk zou overvleugelen; dat indien kapelaan Tubbax de plaats van pastoor van Groot-Weelde vroeg hij ze wellicht zou bekomen maar dat hij er niet toe gedwongen zou worden. De kapelaan pakte uit met al zijn bezwaren, al zijn opwerpingen, al zijn

te zorgen dat die kerk aan dien eis beantwoordt, d.w.z. een geschikte plaats vormt tot het gebed. Indien het waar is dat de kristen kunstenaars -de grootsten onder hen tenminste- begeestering gevoeld hebben voor hun taak, even waar is het dat die begeestering menigeen onder hen op een vals spoor heeft gebracht, in dezen zin dat ze den allereersten eis ener kerk vergeten hebben en bouwkundige monumenten en musea oprichtten in plaats van doelmatige bidplaatsen. Heerlijke ruimten maakten ze maar geen ruimten om heerlijk te bidden.

En zo'n ruimte om heerlijk te bidden is de kapel van S.Jan. Alles is er zo eenvoudig! Geen fusees van lijnen naar omhoog, geen lanen van pijlers naar de verten; zaken die goed zijn om den gelovige te pramen te kijken naar omhoog, naar voor, naar achter; te wandelen links en rechts, maar niet om een altijd lastig gebed te vergemakkelijken. Een korte, lage, eerder brede ruimte met enkele simpele vierkanten pilaarkes. Maar de verborgen God, die in de heerlijke ruimten nog meer verborgen wordt, vult deze kapel. Ge vindt Hem zodra ge de deur opensteekt. Alles wat uw oog ontmoet, helpt u om hem niet te verliezen. Is uw geloof niet geoefend genoeg om hem aanstonds wezenlijk tegenwoordig te weten achter de twee wachthoudende engelen van het tabernakeldeurtje, de zegenden Kristus van Yoors juist er boven in het raam nodigt u geknield zijn zegen te ontvangen. Hebt ge weinig ondervinding van het inwendig gebed -het enig volmaakte- de heiligste der Maagden naast den Kristus in het raam leert het u door haar voorbeeld. Belet uw bezwaard geweten het vertrouwelijk uitstorten van uw hart, de boetvaardige Doper wijst u het Lam Gods aan dat de zonden wegneemt, en Magdalena met haar berouwvol gezicht en haar balsemkruik herinnert u aan haar genadige bejegening in het huis van Simon. Hebt ge slechte gewoonten van andere kerken meegebracht, wordt ge bekoord om rond te kijken en te gaan wandelen, uit ieder raam verdietst u een beschouwende heilige dat ge even als hij nog steeds zijt in het zoete huis van God. Ja, zoet is dat huis! Het malse licht dat door en naast die heiligen de kapel binnenkomt; de volle effen kleuren van Kuper vormen een stil -plechtige atmosfeer die doet denken aan rustige kamer vol zonnelicht getemperd door de

neergelaten gordijnen. Maar die kamer, men voelt het, is geen gewone burgerskamer. 't Is de kamer van God onder de mensen. Moest de gordijn opgetrokken worden, men voelt het, men zou staan van aanschijn tot aanschijn voor hem. Toch kan men het niet wensen dat ze zou opgetrokken worden. Men vreest dat het licht te sterk zou zijn. Zo is het goed. Men is overtuigd dat hij kort bij u is met zijn hart en gij kort bij hem en dat is genoeg om thuis te zijn in zijn huis, om met hem te spreken, heel innig, heel vertrouwelijk. Men bidt zonder inspanning, zonder vermoeienis. Als men heen gaat heeft men gedronken aan een lavende waterbron. Bij het buiten treden wordt men verrast door den moederlijken blik waarmee de moeder Gods van uit den gevel, waar twee serafijnen haar in verrukking aanschouwen, U gade geslagen heeft tijdens uw gebed. Ge doet de deur toe. De tekst van den ouden Vondel, die er boven staat langs den kant van het portaal vertolkt op meesterlijke wijze uw indruk:

Hier bloeit de boom des Leven dag aan dag,
Hier rust de ziel van 't tijdele bejag.
Hier antwoordt God op zuchten en gebeden.

Het is mogelijk dat pedante kunstliefhebbers, die gewoon zijn enkel om kunst te zoeken, de stille maar echte kunst van deze kapel niet weten te vinden en te waarderen. Doch die heren gedenken dat deze kapel niet werd opgevat als een museum voor kunst-bezoekers maar tot een welgeschikte bidplaats voor de brave mensen van Weelde, die er komen om te bidden, en er gaarne komen omdat haar kunst voelen, hen daarin helpt ". (Pater Lucianus Ceysens O.F.M.)

Op 5 april zou zijne Doorl. Hoogw. Mgr. Van Cauwenbergh de kerk van Poppel consacreren. Mgr. liet weten dat hij bij die gelegenheid de kapel van St.Jan zou komen bezichtigen. Monseigneur -die de vroegere kapel gezien had met haar pover mobilair stond bij het intreden als aan de grond genageld: "Hier zijn wonderen gebeurd", zegde hij tot E.H.Kan.Sempels, die hem vergezelde. "Vroeger was er niets en nu is er alles". Monseigneur sprak zijn volle tevredenheid uit over glasramen, schildering, kruisweg, enz. Ten slotte zeide Monseigneur nog dit: "Hier moet de ziele schoonheid der gelovigen niet het minst

onderdoen voor de schoonheid der kapel". Monseigneur verliet de kapel hoogst tevreden en met woorden van bemoediging voor den kapelaan en zijn werk. Aangekocht werd voor de processie de vlag van den Eucharistischen Kruistocht, ontworpen en vervaardigd door de E.E.Zusters van het H.Graf van Turnhout voor 2000 frank. De stoelverpachting op 11 september bracht 15.685 frank op. In 1932 werden er 46.000 H.H.Communiën uitgereikt. We waren ietwat achteruitgegaan. God geve dat 1933 onder dit opzicht beter worde.

1933

Jubeljaar voor de Heilige Kerk! 't Zou ook een jaar van jubel worden voor de St.Janskapel. O.L.Heer is wonderbaar in zijn voorzienigheid. Zijn wegen zijn ondoorgrondelijk. Pastoor Jansens van de St.Michielskerk was sinds enige weken lijdend aan een zenuwziekte: "Neurasthenie in hoogsten graad en begin van geestesverwarring". Zijn ziekelijke toestand belette hem meer en meer geregeld den parochialen dienst uit te oefenen, stilaan werd er gefluisterd van zijn ontslagname en eventuele oppensioenstelling. Op 21 februari toog hij naar Antwerpen naar de provinciale commissie voor pensioenen, en na het gebruikelijk onderzoek werd hem officieus zijn pensioen toegekend. Op 28 februari betekende het aartsbisdom hem officieel dat zijn ontslag aangenomen was, het pensioen toegekend en dat kapelaan Tubbax voor den interim als desservitor was aangesteld. Reeds op 7 februari echter was kapelaan Tubbax naar Mechelen geweest. Het ogenblik scheen gekomen om een decisieven stap te doen voor de ontvoogding der kapel. Op 12 september 1928 had Monseigneur Van Cauwenbergh immers gezegd: "dat, moest ooit pastoor Jansens uit Weelde vertrekken, er een klaren toestand te Weelde zou gebracht worden". Dit indachtig zijnde belde kapelaan Tubbax aan bij Mgr. Van Cauwenbergh. Ja, Mgr. was zijn belofte niet vergeten. Hij zou, zodra de ontslagname van Pastoor Jansens definitief zou zijn, Zijne Eminentie voorstellen in de St.Janskapelanie toe te laten: Huwelijken en begrafenissen. Z.E.zou er zeker in toestemmen, 't was zijn volle overtuiging, maar ten slotte moest Zij toch beslissen en daarom moest alles nog stilgehouden worden. Mgr. verlangde in

de kortste dagen een plan te ontvangen met de eventuele grensscheiding. Fier als nooit een en uiterst verheugd keerde de kapelaan terug naar Weelde! Wat kostte het hem echter moeite het blijde nieuws te moeten begraven houden in zijn binnenste. Enkel een paar vertrouwbare vrienden werden op de hoogte gebracht. Vanaf 28 februari was kapelaan Tubbax desservitor. Het staat nu eenmaal vast dat de kapel niets bekomen kon zonder strijd en lijden. Zegt de H.Gregorius ergens niet: dat niemand gekroond wordt zonder dat de strijd hem ertoe waardig heeft gemaakt? De hechtste fundamenten van schone zaken zijn gecementeerd en moeten gecementeerd door het lijden. Als een plotse donderslag bij helderschoon zomerweder kwam er onverwachts op 7 maart bij kapelaan Tubbax 'n schrijven toe van Z.E.Heer Deken Raeymakers: "Volgens mij moet U de nieuwe pastoor van Weelde zijn. De mensen verlangen het vurig, de Straat zal spijt hebben, maar u blijft toch hun pastoor en de kapelaan blijft onder uw bestuur. Moest u dat verlangen, zou ik er op aandringen dat de kapelaan op de pastorij wonen zou. Dat is detailregeling, maar de kapelanie blijft lijk ze nu is, meer rechten zal ze niet bekomen, denk ik. Ik heb over alles goed nagedacht, ik heb mijn zienswijze te Mechelen meegedeeld. Als u voelt voor het pastoorschap te Weelde, vraag het aanstonds, U moogt zeggen dat U vraagt op mijn herhaaldelijk aandringen en ik ben wel zeker van uw benoeming, ten minste zedelijk zeker".

Dit zo hartelijk en vertrouwelijk schrijven bracht een pijnlijke situatie mede. Zoiets kon kapelaan Tubbax niet aannemen! Zijn kapel, zijn mensen welke hij zo lief had, verlaten? En zijn werk onvoltooid in den steek moeten laten! Dat mocht niet, dat kon niet! Enkel gehoorzaamheid kon hem er toe verplichten. 's Anderendaags 8 maart snelde hij naar Mechelen, bezocht achtereenvolgens Mgr. Van Cauwenbergh en Mgr. Jansen, Zijne Eminentie was tegen de door Mgr. Van Cauwenbergh voorgestelde regeling omdat hij bang was dat de zelfstandige kapelanie de Moederkerk zou overvleugelen; dat indien kapelaan Tubbax de plaats van pastoor van Groot-Weelde vroeg hij ze wellicht zou bekomen maar dat hij er niet toe gedwongen zou worden. De kapelaan pakte uit met al zijn bezwaren, al zijn opwerpingen, al zijn

argumenten, verdedigde de zaak, zijn zaak en die der kapelanie met hart en ziel en kon terug naar Weelde reizen met de belofte der twee Monsignori dat ze bij Zijne Eminentie nog eens zouden aandringen tot voldoening van de Straat. Het ogenblik scheen gekomen, nu of nooit om alle troeven uit te spelen en andere personen in 't werk te brengen. Notaris De Boungne schreef op 13 maart een warm en meesterlijk pleidooi naar Mgr. Jansen. De Heer Laurent Swaan -immer bereid wanneer het er om ging de kapel vooruit te brengen- ging Kannunnik Dessain, Secretaris van Z.Eminentie te Mechelen spreken. Deze gaf den raad met een paar andere principalen een audiëntie aan te vragen bij Zijne Eminentie! 't Schrijven werd getekend door Laurent Swaan, door Burgemeester Dries en Hendrik Van Hees, deken van de boerengilde. Secretaris Leclef antwoordde per ommegaande terug dat Zijne Eminentie de ganse week belet was, maar dat die heren verzocht werden hun desiderata bekend te maken aan den Z.Eerw. Heer Dekan van Turnhout. Deze zou verwittigd worden en tevens verzocht van alles nota te nemen en over te zenden naar Mechelen. Tot nog toe daagde er bitter weinig licht op!

Op woensdag 15 maart: vertrek van oud-pastoor Jansens naar het begijnhof van Turnhout. Hier dient gezegd dat de ziekelijke toestand waaronder hij te Weelde altijd in min of meerdere mate heeft geleefd -vele zaken en moeilijkheden met de kapel enigszins verklaren en in een voor hem verontschuldigend daglicht stellen. Dankbaar dient aan hem teruggedacht, aan hem die ten slotte Godes instrument is geweest en, alles ingezien, ontzaglijk veel gedaan heeft voor de ontvoogding der Straat, zonder het wellicht te willen of te weten. Op donderdag 16 maart trok een delegatie naar Weelde Statie. De Zeer E.H.Deken zou ze ontvangen ten huize van den Z.E.H.Kolen. Hoorden bij die delegatie: Laurent Swaan, Burgemeester Dries, Henri Van Hees en Meester Van Beek. Ook de Z.E.Heer Kolen bleef bij het onderhoud tegenwoordig. Volgens dezès eigen getuigenis werden de afgevaardigden van de Straat zich dapper, brachten doorslaande argumenten aan, bewezen o.a. zwart op wit dat de kapel, en door ligging, en door bewoners, en door godsdienstige instellingen en verenigingen en door

HH.Communiën, reeds lang de "Kerk" overvleugelde. Zij boden tevens een verzoekschrift aan vragende de oprichting ener tweede parochie of ten minste van een zelfstandige kapelanie naar het voorbeeld van Arendonk St.Jozef. Dit verzoekschrift, aan Z.E.gericht was ondertekend door de vier heren hogervermeld, alsmede door Karel Bols, Dr.A.Van Baelen. De Z.E.H.Deken nam gewetensvol nota van alles en beloofde hen ten slotte zijn volle steun: "Als het van mij zal afhangen zult u voldoening bekomen". Met spannende verwachting werd er uitgezien naar wat komen of gebeuren zou! Kapelaan Tubbax ontving eindelijk op dinsdag 21 maart een schrijven van Mgr. Van Cauwenbergh: "Gelief mij woensdag e.k. tussen 10 en 12 te komen spreken in 't bisdom. Wees gerust: er is geen spraak van u als pastoor". Dit laatste bedoelde natuurlijk pastoor van St.Michiël. Dit schrijven, hoe bondig ook, was toch geruststellend, men zou toch niet iemand in zulke omstandigheden roepen en met ledige handen huiswaarts zenden. 's Anderendaags, 22 maart, derde reis naar Mechelen. Zou het een beslissende reis zijn? Bij Mgr. aangeland zegde deze: Zijne Eminentie is van gedacht veranderd; in 't vervolg zijn in de St.Janskapel de inzegeningen van huwelijken en de begrafeniszen toegelaten. Ook de Bond van het H.Hart zou zelfstandig worden. Het onderhoud was kort en bondig, maar 't was de volle zelfstandigheid voor de kapelanie, voortaan zelfbestuur! Op zelfde dag en uur werd E.H.Leopold Bouwen, pastoor te Suerbemde, benoemd tot pastoor te Weelde St.Michiël. In vreugdevolle feeststemming keerde "pastoorke" Tubbax terug naar Weelde. Het overgrote deel van de bevolking van Weelde Straat vermoedde niets van wat er gebeurd was. Als een strooivuur, zo vlug ging 's anderendaags het blijde nieuws als een hemelse feestverrassing over de Straat. Natuurlijk algemene bevestiging en jubelende feeststemming.

22 maart 1933 blijft een historische datum voor Weelde-St.Jan. Opgericht sinds 1200 en misschien vroeger, bekwam de St.Janskapel, eindelijk na zoveel eeuwen haar eigen zelfstandigheid en volledige rechten! Nogwel is het geen erkende parochie, maar de titel doet er niets toe, en zelfs moest het ooit een officiële parochie worden, dan zou er de toestand in niets mede veranderen. God

weze innig gedankt omdat Hij, die alles toch ten slotte in handen heeft, de zaken voor de kapel zo voorspoedig heeft weten te schikken. Tot blijvende dankbaarheid jegens Hem zijn de inwoners der Straat verplicht. Hulde dient ook gebracht aan de bekende en “onbekende” soldaten die zo trouw en voortdurend kapelaan Tubbax hebben bijgestaan tijdens de jaren der ontvoogding der kapel. Gans het werk voor en rond de kapel gedurende de 5 voorbije jaren werd gedragen door de liefde en de liefde overwint alles ten slotte!

Aanstelling van Z.E.H.Pastoor Bouwen

Monseigneur Jansen, Deken Raeymakers en pastoor Bouwen zelf hadden geoordeeld dat het best ware, ingezien de omstandigheden geen plechtige inhaling te doen plaats grijpen. De canonieke aanstelling zou in de St.Michielskerk op plechtige wijze gebeuren en daarna een kleine receptie plaats hebben op de pastorie. Zo waren de orders gegeven aan desservitor Tubbax. De parochianen van de “Kerk” waren echter hierover niet tevreden. Men wilde -men: dat is een paar man die zich aan het hoofd der ontevreden hadden gesteld- men wilde met alle middelen zelfs met niet prijzenswaardige- E.H.Tubbax ertoe dwingen een plechtige feestelijke inhaling toe te laten tegen de gegeven instructies van Bisdom, Deken en Pastoor in! Zonder nieuwe instructies kon hij dit niet toelaten.

In zijn onderhoud met Pastoor Bouwen hield er deze aan dat de instructies van bisdom zouden gevolgd worden; maar om toch iets toe te geven, werd er besloten dat ruiters te paard tot aan de grens der parochie den nieuwen herder zouden tegemoet gaan en hem dan ietwat feestelijk naar de Kerk brengen. De Kerksen waren daar weder niet tevreden over. Zelfs met heel veel moeite kon er een auto bekomen worden voor het afhalen van Z.E.H.Bouwen. De Wijkmeesters der Boerengilde gingen huis voor huis de ruiters aanzeggen, schier overal botsten ze op een weigering aan de “Kerk”. In de “Straat” echter beloofde elk zijn medewerking. Zo kwam de dag der aanstelling: donderdag 6 april. Er was gedurende de nacht dapper gewerkt. Gans Weelde door hingen er een dertigtal affichen tegen E.H.Tubbax: “Heden namiddag grote paardenwedstrijd: Prijs Toebak;

vertrek 2 ure”. De kasseistenen droegen hakenkruisen, de door de paarden te volgen weg met verfpijlen aangetoond, caricaturen gezonden aan Deken Raeymakers & Pastoor Bouwen. Natuurlijk: geweldige opschudding. Nuchter beschouwd deed zich de toestand aldus voor: de “Kerksen” wilden niet meedoen aan de inhaling van hun pastoor; de “Straatsen” wilden deftig hun plicht doen! Moest dit zijn doorgegaan dan was het zeker dat er ‘s avonds duchtig zou gebatailleerd worden, daarbij waren de Straatsen enigszins boos om de oneer “hun pastoor” aangedaan! En voor de Kerksen stond het vast dat E.H.Tubbax oorzaak was dat er geen plechtige inhaling mocht gebeuren! Ten onrechte nochtans!

Op advies van EE.HH.Bouwen en Tubbax, om alle moeilijkheden weg te cijferen, besloot Z.E.H.Deken van Turnhout dat een private aanstelling zou plaats hebben in de St.Pieterskerk te Turnhout. Wanneer dit bekend werd gemaakt begonnen vele misleide mensen der “Kerk” in te zien dat ze den bal lelijk hadden misgeslagen. ‘s Avonds kwam Pastoor Bouwen als “aangestelde pastoor” naar Weelde, en -althoewel toen alles in de kerk in orde was voor plechtig lof en “Te Deum”- ging hij rechtstreeks naar de pastorie. Hij kwam dien avond niet meer buiten. ‘t Was het droevig einde van een droeve geschiedenis. Heel die zaak der aanstelling was ten slotte een laatste uiting van tegenkanting tegenover de kapel, een bier- en verfoffensief, een laatste gelegenheid tot uitbarsting van een lang verzwegen wrok. Al zo dikwijls had de kapel stormen getrotseerd, steeds kwam ze die stormen door, glansrijker en steviger dan te voren. Heel kenschetsend is het volgende.

Tegenover de kapel alover de keien hadden de “helden van de duisternis” met witte verf een pijl -wijzende naar de kapel- geschilderd met onderschrift: Prime!- De “schilders” die dezen heldentoer voortbrachten zullen er wellicht niet aan gedacht hebben dat ze zelfs in pikdonkeren nacht zulk een lichtende waarheid neerschreven: “prime”. Waarlijk de kapel had “prime” behaald. Ze had jaren lang geworsteld, ze had nu overwonnen op heel de lijn! Het is troostend dat “hare vijanden” plechtig die “prime” toekenden: de prime der ontvoogding; de prime der zelfstandigheid. De kapel

Pastoor Tubbax tijdens de klokkenwijding in Weelde-St.-Michiel. Van links naar rechts: Pastoor L. Heymans, Monseigneur De Smedt en Pastoor Tubbax.

“geprimeerd” door haar verbitterdste tegenstanders. Schoner hulde kon men haar niet geven. We mogen dit artikel niet sluiten zonder een oprechte hulde te brengen aan Pastoor Bouwen die vanaf de eerste dagen torenhoog verheven stond boven al die kleingeestigheid; vanaf den beginne een klare lijn trok tussen “Kerk” en “Straat” en van eerst af een warm hart de kapel en “haar pastoor” toedroeg. Door het veroveren van hare zelfstandigheid zou dan 1933 heel wat gebeurtenissen aanbrengen, in zichzelf wel kleine gebeurtenissen, maar die toch mogen worden aangestipt.

2 april: eerste lijkdienst in de kapel: nl. van Theresia Martina Maria Van Raak, dochtertje van Hendrik en Elisabeth Bols. Geboren op 31 maart 1933 stierf het kleintje op 2 april. Zo kreeg “onze parochie” vanaf den beginne haren “engelbewaarder”.

19 april: Eerste huwelijk: inzegening van het huwelijk van Jan Mattheus Bax, zoon van Jan Baptist Bax en wijlen Catharina Van Gils met Lucia Maria Dymphna Sels, dochter van August Sels en Anna Maria Dierckx. Als getuigen fungeerden: Petrus Bax en Julius Sels.

23 augustus: Eerste Plechtige Eremis van Pater Clé, Scheutist, zoon van wijlen Pharamond Clé en van Josephina Van Kerkhoven. ‘t Was waarlijk een “ere” mis. De kapel was op haar feestelijkste. De Neomist werd aan het altaar bijgestaan door

E.H.Joz. Van Kerkhoven: Sacerdos Assistens; E.H.Joz.Segers (Wilrijk) als diaken; Pastoor Bouwen (St.Michiel) als subdiaken. Als cantores: Z.E.Heer Kan.Stouten, bestuurder College Dolheim en Z.E.H.Voordeckers (Ravels Eel). Ceremoniemeester: Pater Snels (Ravels). Turibenarius: Aug.Bax (Seminarist) met studenten als overige misdienaars. De liturgische zangen werden keurig uitgevoerd door het St.Janskoor en de studenten onder leiding van Meester Van Beek en Pater Sels (H.Geest).

De geburen hadden de Straat feestelijk versierd; in stoet werd na de plechtige Mis de Eerw. Neomist naar huis gebracht waar hij nogmaals zijn priesterzegen gaf aan de menigte en ...aan de Straat. Onder het feestmaal onderlijnde pastoor Tubbax het feit dat eeuwen de kapel had gewacht om te kunnen beleven het feestelijk gebeuren ener plechtige Eerste Eremis. Mochten nog vele Heilige roepingen en menig priesterfeest haar tot luister en roem strekken. Op 2 september verscheen in het weekblad “Ons Land” van de hand van de eilaas te vroeg gestorven Maurits Vermeulen, volgend artikel: Wat kunnen 750 mensen en een pastoor?

Op den weg van Turnhout naar Tilburg, langs deze zijde van de grens. Een plekje in de grote heide: enkele huizen langs de grote baan en in het

bebouwde land; mensen die leven en sparen van de vruchtbaarheid van hard belabeurden grond: Weelde-St.Jan. In dat plaatsje staat een klein kerkske weggedoken tussen de huizen en achter boompjes. Het torentje steekt nauwelijks boven de huizen uit. Dit kerkje is een schrijn van schoonheid. Over 6 jaar bestond in Weelde-St.Jan een oude kapel, waar, ten gerieve van de mensen, de mis werd gelezen. Maar de kapel werd te klein. En de huidige pastoor, te dien tijde onderpastoor in Weelde-Dorp, robustus aedificator coram Domino, werd als kapelaan aangeduid; de kapel moest vergroot; hij ging bij kanunnik Lemaire te rade, die de plannen voor de vergroting bezorgde. Het geloof in Vlaanderen is geenszins dood; ten bewijze: Weelde-St.Jan bestaat uit 150 gezinnen met 750 zielen; op 6 jaar tijd gaven ze 300.000 frank: u leest goed: driehonderd duizend frank: deze mensen hebben werkelijk hun kerk gebouwd; en alsof dit niet volstond, hebben ze nog de schone kapel van Weelde-Statie helpen bouwen. Hun kerkje is een parel; een voorbeeld voor al de kerken van Vlaanderen. Binnen: een hemels licht, een heilig licht van geel en rood en godvruchtige oker. Door de glasramen van Yoors gloeit volle licht in rijke kleuren. Kuper wist met oker en bruin een atmosfeer te scheppen, die een kerk past; oneindig meer past dan al de bloemekes en tierelantijntjes in goud en vuilgroen en sentimenteel blauw. De brandglazen zijn een van de grote werken van Yoors, er zijn immers 13 grote ramen met elk 2 heiligenfiguren; 3 grote ronde vensters, en 5 kleinere ramen met engelen in de doopkapel. Dit werk van Yoors is niet gekend zoals het hoort. Weelde-Straat is ook zo afgelegen en de pastoor zo weinig Amerikaans. Waar Yoors elders overweldigt door de grootheid van zijn kunstenaarschap, staat hier eerst zijn liefde en godvruchtigheid.

Een schrijn. Want daar zijn nog de wijdingsvolle beelden uit de jaren 1400. Onze Lieve Vrouw, de H.Joannes Baptista, aan wien de kerk is toegewijd, en die er zijn kerkelijk opgerichte broederschap heeft. Enige liturgische onderdelen: kandelaars, kruisen, biechtstoel, kansel, eeuwig licht, kussens, ontworpen door architect Ritzen, geven aan dit kerkje een stempel van waardigheid en eerbied voor Gods majesteit. Het is jammer dat de

Kruisweg niet kan voldoen. Mag bij het eerste bezoek die mengeling van verschillende kunstwerken, na rap rondkijken, een beetje verbijsteren, dan komt gauw weer door het hemelse licht, die atmosfeer van heiligheid over u, die elke kerk hebben moest. Alle pastoors van Vlaanderen mogen te rade en ter inspiratie gaan naar het kerkje van Weelde-St.Jan, een van de mooiste kerkskes in het land. De mensen hebben er het werkdadig geloof; de pastoor bouwt gelijk koning David en Salomon en de pastoorsmeid schildert prachtige altaarkaarsen.

Plan van koperbedekking: wanneer Kan. Lemaire in 1927 zijn plan der vergroting indiende dan had E.H.Tubbax de opwerping gemaakt dat al die ontworpen puntgeveltjes waterzuigers zouden worden en de vele zinken goten bronnen van lekkage. Kan. Lemaire certificeerde dat dit niet zijn zou! Eilaas we ondervonden het maar al te vlug! Kost wat kost moest er een oplossing op gevonden worden. Bouwmeester Ritzen sprong bij en oordeelde als enig mogelijke oplossing het beleggen der rollagen met koper! Dit werk werd gedaan begin 1933 door de N.V.Mortsel uitbreiding Antwerpen voor de som van 12.053, 25 frank. Stoelverpachting: Op zondag 10 september werden andermaal de stoelen verpacht. Ze brachten op 15.425 frank. Ietwat minder dan verleden jaar, maar gezien de crisis mag dit nog een buitengewone opbrengst genoemd worden.

Zwart gewaad en begrafenisbenodigdheden: Toen in april pastoorke Tubbax vanop den predikstoel aan de gelovigen aankondigde de nieuwe gunsten welke St.Jan verkregen had, toen had hij beloofd, dat hij zoals elke nieuwe pastoor dit doet, al de huisgezinnen zou bezoeken en tevens gelegenheid geven aan eenieder iets bij te dragen voor den aankoop van 'n volledig zwart gewaad en begrafenisbenodigdheden. De kapel moest toch op een waardige manier haar begrafenisplichten kunnen nakomen. Einde oktober was deze omhaling gedaan en bracht de mooie som op van bij de 7000 frank. Weer, voor de zoveelste maal had de Straat haar spreekwoordelijk geworden vrijgevigheid op klinkende wijze getoond. Het volledig gewaad met baarkleed, draperies en alben werd vervaardigd door de Eerw.Zusters van 't opvoedingsgesticht H.Graf van Turnhout (volgens

ontwerp van Zuster Maria Virginia en Zuster Maria Chrysostoma) voor den prijs van 11.000 frank. Dit alles werd voor de eerste maal gebruikt op allerzielendag! Dien dag had te 9 uur een plechtige zielemis plaats voor de overleden familieleden van hen die er zo milddadig hadden toe bij gedragen. 't Was de beste manier om de dankbaarheid te uiten.

Bij een prachtig modern gewaad in een moderne kerk pastte ook nog een moderne kelk! Een brave ziel -die volstrekt wilde onbekend blijven- schonk er een in geslagen zilver. Alhoewel het opschrift in den voet van den kelk vermeldt dat hij gegeven werd op H.Sacramentsdag (15 juni) toch kwam hij pas aan op 27 oktober. De Z.E.Heer J.Pelckmans had er voor gezorgd en bezorgde iets allerprachtigst. Geslagen door H.Pynenburg van Mechelen. Daar werd voor betaald 2058 frank (geschenk der familie Segers-Abbeel). Gedurende 1933 werden er 46.000 H.H.Communies uitgedeeld.

Nieuwe kosteresse: In 1933 heeft de familie Swaan opgehouden te zorgen voor den dienst in de kapel. Hortense Van Bel, echtgenote van Frans Swaan, gaf alsdan haar ontslag als kosteresse; dit meestendeels omreden van zwakheid en huishoudelijke bezigheden. Maria Segers, dochter van Jan Segers-Abbeel nam sindsdien de zorg over voor de kapel.

1934

Kerkhof: Reeds jaren was er geklaagd geweest over het te klein zijn van het algemeen gemeentekerkhof rond de St.Michielskerk. Dit kerkhof kon onmogelijk blijven dienen voor de ganse gemeente Weelde. Sinds lang ook werd het gedacht vooropgezet en het verlangen uitgedrukt een afzonderlijk kerkhof op te richten voor de "Straat". Maar ... van het gedacht overgaan tot de daad eist te Weelde steeds moeilijkheden, vergt steeds strijd en bitteren strijd.

Einde 1933 werd er, terloops op een gemeenteraadszitting, gesproken over het nieuwe kerkhof, en Burgemeester Dries stelde voor om de grond rond de St.Janskerk daartoe te gebruiken. De leden stemden daar allemaal in toe, en na de

vergadering gingen al de leden de visu den grond bezichtigen! Oppervlakkig beschouwd: een ideale oplossing ... De geestelijkheid was er in principe voor. Maar deze grond was grond van de kerkfabriek; de geestelijkheid nu bood dezen grond gratis aan, op voorwaarde dat het eigendom zou blijven van de kerkfabriek en dat dus de kerkfabriek het kerkhof zou exploiteren. Inlichtingen genomen bij de provinciale overheid beweerden dat zulk een voorstel niet kon doorgaan, omdat enkel en alleen de gemeente het kerkhof bestieren mocht. Zodus indien kerkfabriek grond ter beschikking stelde voor een kerkhof, dan bleef ze wel degelijk eigenaresse van den grond, maar werd de gemeente baas over kerkhof; en kon dus de kerkfabriek niet meer vrijelijk beschikken over de grond zonder eerst de officiële machten van de gemeente en provincie en al de moeilijkheden daaraan verbonden of kunnende verbonden worden, in gang te zetten. Veronderstelt dat de kapel moet vergroot worden, de gemeente werkt tegen, wat dan? De geestelijkheid weigerde dan ook, terecht in te gaan op het voorstel. Een vergadering had plaats ten huize van E.H.Pastoor van de Straat. Aanwezig: Pastoor Bouwen, Burgemeester Dries, Schepenen Van Loon Jan en Frans Haagen. De gemeenteoverheid wil kost wat kost het kerkhof rond de St.Janskerk; de geestelijkheid blijft weigeren. Er wordt voorgesteld de zaak voor het bisdom te brengen. Burgemeester schrijft naar Mgr. Van Cauwenbergh en ontvangt zijn schrijven terug "gezien en goedgekeurd" en getekend Mgr. Van Cauwenberg. Later bleek dat het bisdom, enkel voortgaande op schrijven van Burgemeester, de zaak slecht begrepen had en toegestemd had denkende dat geestelijkheid daarmee 't akkoord ging.

Aan de kerkfabriek wordt officieel door gemeentebestuur gevraagd naar prijs om den grond rondom St.Jan te huren! De kerkfabriek, om zeker te zijn dat de grond toch niet zou genomen worden aan zulk een hogen prijs vroeg 1000 frank per jaar! Daar ging de gemeente natuurlijk niet op in! Een 2de oorzaak waarom het kerkhof rond de St.Janskerk er niet doorging was dat de Heren Edmond en Frans Swaan, met hun eigendom daar aanpalende, protesteerden toen het "onderzoek naar commodo en incommodo" was geopend.

Op 24 december 1933 riep de Heer Bestendig afgevaardigde der Provincie Antwerpen, René Van den Kieboom, op het gemeentehuis een vergadering bijeen van de E.Heren Pastoors, enige gemeenteraadsleden, waaronder Burgemeester, en enige leden van de kerkfabriek. Heer Van de Kieboom doet uitschijnen dat er geen spraak kan zijn ooit het kerkhof rond de St.Janskerk te brengen: 1° omdat kerkfabriek beheer over dien grond niet mag afstaan omdat ze de grond ooit nog nodig kan hebben; en 2° omdat dit kerkhof te dicht bij de aanpalende huizen zou te liggen komen en protest uitlokken vanwege de aanpalende eigenaars. Hadden reeds protest aangetekend de heren Edmond en Frans Swaan. Daar viel dus niet meer aan te denken en de deputatie zou nooit tot de goedkeuring overgaan. Daar moest dus naar een andere plaats worden uitgezien. E.H.Tubbax stelde voor een hoog stuk grond gelegen achter den hof van Dr.Van Baelen, wijk C n°195b, eigendom van Jozef Van Hees-Van de Pol. Men zou het achterste deel nemen van dien akker en men zou een mooie dreef trekken recht op het huis van den Heer Notaris De Boungne, uitkomende op de groten steenweg naar Ravels. E.H.Tubbax stelde voor aan de vergadering eens te gaan zien! Er op af! Pastoor Bouwens, Heer Van de Kieboom en enige anderen keurden het plan effenaf goed, de heer Burgemeester opperde bezwaren! Heer Van de Kieboom vertrok na de heer Burgemeester eerst grondig op het hart te hebben gedrukt de zaak en het jongste voorstel eens goed te willen bestuderen. Alles bleef stil! De zaak sliep haren winterslaap! Ze bleef slapen; totdat de Heer Van de Kieboom de raad gaf aan beide heren pastoors een petitie te richten naar den Heer Goeverneur der Provincie. Dat moet zo ongeveer rond Februari 1934 geweest zijn. Hier nu volgt die petitie:

Den Weled. Heer Goeverneur der Provincie Antwerpen,

Weled. Heer,

Ondergetekenden hebben de eer met allen eerbied aan Uw bestuur te verzoeken te willen overgaan tot het oprichten van een nieuw kerkhof te Weelde St.Jan (Straat) dat dienen zou als begraafplaats voor de St.Jans kapelanie. Kapelanie die feitelijk

een tweede parochie uitmaakt en de helft van de bevolking van Weelde omvat. Zodoende zou het oude kerkhof, rond de St.Michielskerk gelegen, te klein voor gans de gemeente, kunnen blijven dienen voor de Sint Michielsparochie en kreeg de St.Janskerk een goedkope en praktische oplossing in zake begraafplaats. In principie gaat de gemeenteraad met eenparigheid van stemmen 't akkoord over de noodzakelijkheid van het oprichten van een nieuw kerkhof voor Weelde St.Jan, maar wil halsstarrig daartoe gebruiken het perceel grond dat rond de St.Janskerk ligt en toebehoort aan de kerkfabriek. Deze laatste is echter van oordeel dat dit perceel onmisbaar is voor een eventuele latere vergroting der kerk, vergroting die binnen weinige jaren noodzakelijk zal zijn. Het voorgestelde perceel is trouwens veel te klein, zal enorm kosten voor het in regel brengen door de nodige grondophoging (wellicht 0,50 à 0,75 m) en uit welke onvermijdelijk burgerlijke processen zullen volgen om de schade veroorzaakt door aanpalende eigenaars. Ondergetekenden brengen U, Weledele, ter kennis dat in de dichte nabijheid wel andere geschiktere terreinen gelegen zijn, o.a.: I. Brusselse Straat, grond van K.Bols wijk B505-506.

II. Daartegenover, eigendom van K.Van Loon.

III. Achter hof van Dr.Van Baelen, Wijk C, n°195B, eigendom van Jozef Van Hees-Van de Pol.

Wijzen op den moedwil van het gemeentebestuur die om schijnredenen van goedkoopheid, het kerkhof daar wil brengen waar het ten slotte 't duurst zal komen te staan en die oorzaak kan zijn dat zelfs in een nadere toekomst hetzelfde kerkhof aan zijn bestemming zal moeten onttrokken worden. Drukken er nogmaals op dat het oude kerkhof veel te klein is voor gans Weelde en een nieuw kerkhof voor de nieuwe parochie zich opdringt als "de" goedkoopste oplossing. Stellen vast dat het voorgesteld kerkhof gelegen is tussen de huizen en dat aanpalende eigenaars ten felste daartegen zullen reageren omwille van hun waterputten, enz. Durven verhoppen dat U, Weledele Heer Goeverneur inzien zult de noodzakelijkheid een nieuw kerkhof op te richten voor Weelde St.Jan en zijn verzekerd dat u daartoe de nodige maatregelen zult weten te treffen in 't belang en 't gemak en de algemene bevrediging

van gans de bevolking. U bij voorbaat dankende,
Weledele Heer Goeverneur, bieden zij U hunne
eerbiedige gevoelens van hoogachting aan,
De d.d.pastoor van St.Jan en de pastoor van
St.Michiël
L.Tubbax en L.Bouwen

Als antwoord daarop kwam de tijding dat de technische dienst der Provincie ter plaatse den toestand zou komen onderzoeken. Intussentijd was er een kentering gekomen in de mening van verscheidene gemeenteraadsleden: het plan werd vooropgesteld één algemeen kerkhof voor de twee parochies op te richten en dit halverwege tussen Kerk en Straat. Als geschikte grond werd voorgesteld den groten akker van Karel Bols- thans in eigendom van Ingenieur Jan Van Loon. De grote reden daarvan was dat er rondgestrooid was dat het kerkhof rond de St.Michielskerk kortelings toch zou opgebroken worden. Kwam dus de technische dienst: nl. Hoofdingenieur Tessens; Ing. Prinsen; Conducteur Dockx en Dr.Couvent van den gezondheidsdienst. Ze werden gepiloteerd door Burgemeester Dries. Grond rond St.Jan werd radicaal afgekeurd. Bezoek werd gebracht aan akker van Bols- gelegen dus tussen Straat en Kerk- en ook aan een terrein gelegen achterwaarts langs dezen kant van de Brouwerij. De Heren schenen min of meer overhellende naar akker Bols; brachten (buiten burgemeester) daarna bezoek aan Pastoor Bouwen, waar ook aanwezig was Pastoor Tubbax. Daar werd de zaak nog eens goed opgestoofd, men ging zien naar kerkhof St.Michiël, men kwam tot de conclusie dat dit kerkhof nog een hele tijd kon blijven bestaan, vooral indien de doden van de Straat elders begraven werden en dat desnoods dit kerkhof nog vergroot kon worden. Op voorstel van Pastoor Tubbax gingen de heren ook zien naar het terrein Joz. Van Hees in Vanbeekstraatje. Conclusies werden niet getrokken. Enige dagen nadien kwam er een officieel bericht dat luidde:

1. Voorstel kerkhof rond St.Jan definitief afgekeurd.
2. Meest aanbevolen het terrein Joz. Van Hees
3. Grond Bols kon desgevallend ook dienen voor gezamenlijk kerkhof.

Daarin ook de melding dat 5 aren genoeg waren voor een eventueel kerkhof St.Jan. Zover stonden

dus de zaken. Weer een hele tijd werd er niets vernomen en nog minder beslist. Tot er eindelijk een schrijven kwam van Bestendig afgevaardigde Van de Kieboom die en den Gemeenteraad en de Kerkfabriek en de Heren Pastoors bijeen riep op het gemeentehuis voor 18 Augustus. Dat was weer een van die historische vergaderingen waar veel woorden werden verspild, hevige woorden, zonder resultaat, tenzij dit: Namens de Heer Goeverneur verzocht de Heer Van de Kieboom het Gemeentebestuur binnen de acht dagen een concreet voorstel in te dienen, zoniet zou er formeel verbod komen nog te begraven en 't gebod intussentijd de eventuele doden van de Straat te Poppel of te Ravels te begraven(!) De Heer afgevaardigde gaf te kennen dat het zijn wens was dat elke parochie zijn eigen kerkhof zou hebben. Dus een nieuw voor de Straat.

25 Augustus: Gemeenteraadzitting. Daarop komt onverwachts de Heer Burgemeester met volgende nieuws af! Hij heeft grond van Ludovica Jonckers-gelegen schuins tegenover de Brouwerij- palende aan het padje "Dries" genoemd in optie voor 25.000 frank- metende ongeveer 100 roeden. Daarvan stelt hij voor aan den gemeenteraad 50 roeden langs den achterkant te kopen voor kerkhof en hij zou dan de overige 50 roeden, tegen steenweg gelegen; dus bouwgrond houden voor hemzelf. (Burgemeester had grond gekocht z.g. definitief indien het kerkhof aldaar zou goedgekeurd worden door de deputatie, dit was de conditie). Hij zou die 50 roeden aan de gemeente afstaan voor kerkhof aan 173 frank de roede. Daar werd over gestemd en 't voorstel werd aangenomen 5 tegen 4. We schenen een grote stap vooruit te zijn. Edoch, meteen Coup de Théâtre: enige dagen daarna wil Burgemeester terugtrekken. Gaat naar den verkoper om de zaak ongedaan te maken, deze weigert. Hoe die kentering uitgelegd: ons inziens aldus: Burgemeester Dries had gedacht een mooie koop te doen: flinke bouwgrond in zijn bezit te krijgen die rijkelijk opbrengen zou. Te laat echter moet hij ingezien hebben, dat, als er aan zijn grond een kerkhof paalt er minder vraag naar zal zijn en door het feit zelf van het kerkhof zijn grond in waarde zeer zou verminderen, en nooit zelfs aan den prijs van 325 frank de roede zou verkocht worden. Weer

Pastoor Tubbax met zijn parochianen op Lourdesreis in 1932

bleef de zaak van het kerkhof hangen. Maanden gingen voorbij, daar werd niet meer over vergaderd, daar kwam niets. Ja toch ... de technische commissie der Provincie kwam eindelijk rond oktober de voorgestelde grond onderzoeken. Landde aan bij Burgemeester en gingen enkel met hem ter plaatse. Enige dagen daarna het volgende advies van wege den technischen dienst der Provincie:

Grond voorgesteld en goedgekeurd door Gemeenteraadzitting 25 augustus kan desnoods dienen, maar is niet voldoende uitgestrekt. Gans de 100 roeden zouden moeten aangelegd worden als kerkhof om reden van volgende considerata:

- a. indien kerkhof St.Michiël te klein wordt, kan het nieuwe kerkhof tevens dienen voor algemeen kerkhof, dus ook voor de parochie van St.Michiël
- b. Indien er een straat getrokken wordt van richting huis Notaris De Bounge naar Steenweg Statie - via den dries- dan moet er al per se grond afgenomen worden van die 100 roeden en dan wordt het kerkhof van de Straat te klein.

Op 22 november andermaal vergadering op de pastorij van St.Jan. Aanwezig: Heer Van de Kieboom, Pastoor Bouwen, Burgemeester Dries, Secretaris Vloemans, Pastoor Tubbax. Lezing wordt gegeven van het verslag van den technischen dienst. De E.E.HH.Pastors betogen: 1° dat vergadering van den gemeenteraad van 25 augustus met meerderheid beslist had de helft van den aangekochten grond door Burgemeester Dries - volgens zijn eigen voorstel; dat die stemming regelmatig gebeurd was; 2° dat vroeger de technische dienst met 5 aren tevreden was en nu 17 aren nog niet eens voldoende vond; 3° dat het principie van elke parochie een kerkhof moest blijven vooropgesteld; 4° dat gemeenteraad, bij gebeurlijke herstemming het voorstel van den technischen dienst nooit zou aanvaarden:

- a) omdat gemeenteraadsliden, de leden van de parochie St.Michiël er nooit in zouden toestemmen hunne begraafplaats over te brengen naar de St.Jansparochie, dus er nooit in zouden berusten het algemeen kerkhof aan de Straat aan te leggen.
- b) omdat de meerderheid van den raad nooit die nieuwe baan of straat zou goedkeuren, omdat deze zogezegd tegen de belangen indruist van de Straat

zelve.

Gans het maneuver van den Heer Burgemeester en zijn Secretaris kwam hier op neer: kost wat kost moest de heer Burgemeester van zijn (lichtzinnig aangekochten) grond afgeholpen worden. Heer Secretaris Vloemans stelde zelfs voor een gedeelte van dien grond te gebruiken voor ... het oprichten van een kruisweg ... of voor het toekomstende nieuwe gemeentehuis (!). Om er kort spel mede te maken stelde de heer Bestendig Afgevaardigde Van den Kieboom voor een nieuwe gemeenteraadzitting te houden en beloofde kost wat kost door de deputatie te zullen doen goedkeuren wat dan ook op die vergadering zou beslist worden. Die vergadering had plaats op 26 november. Tegenwoordig waren: Burgemeester Dries, Jan Van Loon, Jan Bax-Van Gils, Adriaan Van Gils, Karel Bols, Corneel Van Beek, Edmond Esters, Frans Haagen. Afwezig: Jac. Mertens. Met 6 stemmen tegen 2 (Dries en Bols) werd ditmaal het voorstel van 25 augustus opnieuw aangenomen: dus: elke parochie zijn kerkhof; en het St.Janskerkhof zou komen op de achterste helft van den door Burgemeester Dries aangekochten of in optie genomen grond van Ludovica Jonckers. Op 12 december kwam van wege de deputatie van de provincie de definitieve bekrachtiging van de stemming en dus goedkeuring van het kerkhof. Weer was dus een strijd ten goede uitgestreden. Gode dank.

31 juli: Plechtige eremis van Pater Jan Sels, der Congregatie van den H.Geest, zoon van August Sels, veldwachter en Maria Dierckx. Zijn priesterwijding had plaats gehad te Gentinnes op 22 juli. Prachtig feest, algemene belangstelling: Weelde St.Jan weet zijn priesters te vieren. God geve dat er nog vele komen.

9 september: Jaarlijkse stoelverpachting: opbrengst: 14.690 frank, wat een mooie som is, ingezien de meer en meer bijtende economische crisis. Nieuwe vloer: de gewoonweg niet zuiver te houden vloer van het koor maakte het nodig dat er uitgezien werd naar een andere. Volgens advies en tekening van architect Ritzen. In oktober werd de tegelvloer gelegd door de tegelfabriek "De Nethe" van Duffel voor den prijs van 2375,50 frank. Een brave ziel gaf daarvoor 2000 frank.

Statistiek over 1934:

Aantal H.H.Communities: 45.000

Dopen: 26

Huwelijken: 8

Sterfgevallen: 6

Het minder groot aantal Communities dient te wijten aan het opvallend klein aantal kinderen die de school bezoeken. Had de Straat vroegere jaren het meeste aantal kinderen in de school, nu is het gekomen tot een kleine minderheid.

1935

17 januari: Aan den gemeenteraad wordt kennis gegeven van de definitieve goedkeuring door de deputatie van het nieuwe St.Janskerkhof en wordende praktische besluiten genomen tot de oprichting ervan. Op 21 januari werd de grond betaald aan Jonckers door Burgemeester Dries. Op 22 januari had op het nieuwe kerkhof de eerste begrafenis plaats: nl. van Karel Bols-Haagen, in leven gemeenteraadslid. Gods wegen zijn ondoorgrondelijk. Nieuwe kermis: Sinds 1926 was het, met Godes hulp gelukt "tijdens de St.Jansoctaaf ook St.Janskermis, de danstenten en 't spel in de herbergen weg te houden". Dit kostte veel moeite, en vroeg of laat kon dit toch niet belet blijven. Uit zeer goede bron werd vernomen dat dit jaar er zeker dansgelegenheden zouden worden opengesteld. Kost wat kost moest dit voorkomen worden. Daar was maar een redding: proberen de kermis te verplaatsen. Dit gedacht werd gesuggereerd vanop den predikstoel, en op maandag 20 mei stemde de gemeenteraad met algemene stemmen dat de kermis in de Straat voortaan zou plaats hebben op zondag, maandag en dinsdag van de week na Sinksen (H.Drievuldigheidszondag) en dat dus de St.Janszondag en de octaaf enkel kerkelijk zouden gevierd worden, dus enkel begankenis. De enig mogelijke oplossing, om ten minste de St.Jansoctaaf en viering gaaf en ongeschonden te bewaren.

19 juni: Plechtige eremis van E.H.August Bax, zoon van Jan Bax-Van Gils, gemeenteraadslid, te Mechelen gewijd den 17 juni tot priester van het bisdom.

13 augustus: Plechtige inzegening der nieuwe

Maria-kapel op het "Hondseind" (kruispunt op de grote baan en Hegge). Daar stond een heel klein kapelletje, nog gebouwd door pastoor Jacobs rond 1910 à 1913. Dit was echter gebarsten en dreigde in puin te vallen. De mensen van rond de 65 jaar wisten te vertellen dat dit laatste kapelletje het derde was dat ze daar zagen staan en uiteenvallen of afbreken. Daarbij kwam dat men bij iedere processie sukkelde om een rustaltaar op te timmeren. De gemeente, "het Hondseind" wilde nu eens iets oprichten, dat tevens een devotiekapel en rustaltaar zijn kon, maar ook iets dat blijvend zijn zou en de eeuwen trotseren. Burgemeester Dries en Pastoorke Tubbax spanden er zich voor. 't Pastoorke deed de geldinzameling bij de gemeente en bij die 30 huisgezinnen waaruit ze bestond haalde hij de schone som op van 2635 frank. De gemeente begon bij Frans Van Hees-Segers en Hendrik Diels-Woestenburg en ging tot einde der grote baan (Poppelwaarts) plus daarbij Corneel Bols-Schellekens, het eerste huis op den weg naar de Hegge. Het plan werd gemaakt door Architect Ritzen van Wilrijk (Antwerpen). Metsers waren Honoré Vermeulen (zoon van Jeroom) en Constant Vermeulen (zoon van Poliet). Het houtwerk getimmerd door Adriaan De Rijk en zijn zoon Hendrik! Constant Diels-Van Ravensteyn, geboren in die gemeente, maar verblijvende te Turnhout schonk nog 500 frank. Hoeveel het kapelletje kosten ging: men schatte het bij het begin op 5000 frank. Toen alles klaar was beliep het totaal tot over de 9000 frank. 't Pastoorke zorgde dat alles betaald werd! Hoe? Ja, dat weet Joost! Het Mariabeeld is een copij in plaaster van de oude houten Lieve Vrouw uit de St.Janskapel, het werd geboetseerd en gegoten door Frans Cornelissen en zoon van Turnhout. Het werd geschilderd door Zuster Maria Virgina (Haeck) van 't Heilig Graf van Turnhout. Het bouwen begon op 4 juli en alles was klaar den 13 augustus voor de grote processie van 15 augustus.

Op 13 augustus had 's avonds de inzegening plaats te 8 ure. Te 7 1/2 ure had er een kort lof plaats in de kapel, daarna ging het processiegewijs naar de Maria kapel. Pastoor Tubbax deed de inzegening en Pastoor Ch.Kolen van Weelde-Staat hield er een prachtig sermooon: "Maria langs de heirbaan van ons leven". Een geestdriftig liedje ter ere van Maria

sloot deze eenvoudige plechtigheid. Nu heeft ook Maria "Onze Moeder" een huisje haar ter ere hier in de St.Jansparochie; mocht ze als Moeder zegenend en beschermend over ons waken!

22 september: Opbrengst stoelverpachting: 14.520 frank.

26 oktober: Heden kwam rouw over onze parochie. Frans Croenen -koster-luider gedurende meer dan 40 jaar, werd 's middags dood -de handen als tot een gebed gevouwen- in zijn zetel gevonden. Frans was een brave, heilige man! Eenieder hield van hem en eenieder voelde dat er met hem iets van de kerk verdween. Te 11 ure had hij nog de Angelusklok geluid, was al pratend -met al wie hij ook ontmoette- naar zijn eten gegaan en te 1 1/2 trof men hem aan dood in zijn zetel. Enige weken tevoren had hij zijn vrouw ter kerkhove gebracht, en alhoewel hij sinds enige dagen niet al te wel was, had niemand zulk een plotseling overlijden kunnen vermoeden. Sinds meer dan 40 jaar had hij vol zelfopoffering en belangloos zijn taak verricht, leefde met zijn kerkje en voor zijn kerkje, gedienschtig immer en voor eenieder. Zijn lijkdienst had plaats op dinsdag 29 oktober. Eenieder begreep dat zijn lijkdienst plechtig mocht zijn, en voor een laatste maal rustte hij op het hoogkoor! Gans de parochie was op den dienst tegenwoordig: een laatste, hartelijke hulde aan den vromen koster, den stipten luider, den dienstvaardigen man.

Weelde: sterfgeval

Verleden zaterdag overleed onze doorbrave en ieverige koster der Sint-Janskapel, Frans Croenen. Zelden werd een overlijden door iedereen dieper meegevoeld. Croenen was nog één van die oude getrouwe mannen die in hun werk opgingen en het innig ter harte namen. Ieder hield van den behulpzamen en gedienschtigen koster, die zijn kapel in 't harte droeg. Verleden dinsdag werd de beminde afgestorvene onder algemene deelneming ten grave gedragen. De fanfaren "Sint-Nicolauskring" had er aan gehouden den goeden koster te vergezellen. Bij het graf werd namens de parochianen volgende treffende lijkreden uitgesproken, die de ware vertolking is van het offerende leven van den lieven dode:

Waarde Frans,

Een droeve plicht werd me opgedragen, om U hier, namens uw medeparochianen, op den boord van dit kille graf een laatste vaarwel te komen toesturen, als blijk van diepe genegenheid en innige dankbaarheid jegens hun braven en ieverigen koster. Droeve plicht, Frans, maar graag vervulde plicht! Wanneer, verleden zaterdag, de mare van uw al te plotseling afsterven de ronde deed in de buurt, dan was de verslagenheid algemeen. Ieder voelde dat er iemand verdween uit het parochiaal leven. Ieder voelde dat er een niet te vullen leemte ontstond. Ieder hield van U, den jovialen, doorbraven, ieverigen koster, die voor eenieder even bereidwillig was en behulpzaam, van den wakkeren koster, die elken dag voor dag en dauw de kerkdeur open had en wien zelfs de vroegste kerkgangers niet konden verschalken! Gij hebt de blijde tonen van ons kleine klokje zoveel malen vreugdig doen weergalmen over onze kleine huizen en brede velden. Gij hebt de droeve klokketonen doen klinken voor zovelen van onze dierbare afgestorvenen. Gij hebt zo menigmaal de klok getrokken voor de goede Hemelmoeder. En het is wel een wonder teken dat dit laatste klokgelui op haar dag uw afscheid werd uit ons midden. Moge de goede Lieve Vrouwe dit gedenken! Goede Frans, we bewonderen U, den man van plicht, we bewonderen U, den man, die hield van zijn pastoor, wiens kleinste wens voor U was een bevel: voor wien Gij zoudt door een vuur zijn gelopen! We bewonderen uw edelmoedigheid! Geld was voor U bijzaak. Immers, uw kapel was uw leven en dat was U genoeg. Gij hadt immers de volle en diepe overtuiging dat de goede Heer U alles honderdvoudig zou belonen!

Goede Frans, wij hebben altijd van U gehouden en een grote plaats in ons dankbaar harte gegund. Die plaats blijft gij innemen. Dankbaar zult ge blijven voortleven in het geheugen van uw brave parochianen, en nog dikwijls zal een vurig gebed ons smekend hart ontvlieden naar den troon van Hem, die, we hopen het vurig, U reeds heeft opgenomen tussen zijn gelukzaligen. Vaarwel, beste Frans, moget Ge den eeuwigen vrede genieten, hierboven aan de zijde van uw dierbare echtgenote"

Op 17 november wijdde ondergetekende, pastoor-

deken van Turnhout op plechtige wijze het nieuwe kerkhof der St.Janskerk in tegenwoordigheid der geestelijkheid, van den kerkraad en gemeenteraad. Het hoekje rechts, achter het grote kruis bleef ongewijd als bestemd voor doodgeboren kindertjes en voor eventueel burgerlijke begrafenis. Te 2 1/2 uur had een plechtig lof plaats. Op het koor hadden plaats genomen de Heer R. Van den Kieboom, bestendig afgevaardigde der provincie, gans de gemeenteraad en gans de kerkraad. Onder het lof hield Z.E.H.Deken Raeymakers een treffende kanselrede: "Wat zegt voor ons, gelovigen het kerkhof". Daarna processiegewijs al biddende naar het nieuwe kerkhof. Een groot aantal gelovigen volgde aldaar in eerbiedige stilte, ontroerd deze zo schone ceremoniën. Mocht het nieuwe kerkhof voor allen zijn en worden een rustplaats, een dormitorium, in afwachting van de verrijzenis en de zaligheid die ze aldaar verbeiden in de schaduw van het Kruis.

3 november: Op dien datum werd als opvolger van Frans Croenen aangesteld: Jan Segers-Abbeel, vader der kosteresse. In 1935 werden er 44.000 H.H.Communies uitgereikt. Er werden meer dan 700 HH.Missen gelezen. Dit groot aantal werd bereikt doordat Pater Sels C.d.Sp, zijn afscheidsvacantie meemaakte; E.H.August Bax pas priester was gewijd; Pater Verschuren met verlof uit Molokaï was overgekomen en Pater H.Bax van Scheut teruggekeerd van zijn 11-jarig verblijf in Congo. In 1935 waren er: 12 sterfgevallen, 31 geboorten, 2 huwelijken.

1936

Einde januari werd door de tegelfabriek van Duffel het koor bekleed met tegeltjes volgens plannen van Architect Ritzen. Onkosten beliepen op 5582,90 frank. Daarvoor werd een gift ontvangen van 2000 frank van weldoenster die wilde onbekend blijven. 24 februari: Gouden bruiloft der echtelingen Cornelius Van Eyndhoven -algemeen bekend als "De Kleine" en Catharina Bols. De plechtige jubelmis had plaats te 10 ure. 's Namiddags stoet en 's avonds vuurwerk.

20 september: Stoelverpachting: opbrengst 14.535 frank.

6 oktober: Eerste steenlegging van het rusthuis voor Vrouwelijke Katholieke actie door Z.E.Kardinaal Van Roey. Aanwezig waren: Familie

Misonne, Dekens van Fierens van Ukkel, Dekens Raeymakers van Turnhout, E.H.Mampaey, algemeen aalmoezenier katholieke vrouwenwerken, E.H.Tubbax, Juffrouwen Zusters van Regina Pacis van Weelde Statie.

3 oktober: Restauratie van beelden: St.Jan Baptist, H.Zacharias, H.Elisabeth en Engel-beelden die vroeger den ouden altaar der kapel voor de vergroting versierden. Restauratie door Frans Cornelissen van Turnhout. Deze beelden bevinden zich in de pastorie, maar zijn en moeten blijven eigendom van de St.Janskerk. Ook de 2 koperen armkandelaars zijn van de St.Janskerk.

17 oktober: Dien dag overleed, zalig in den Heer Paulina Meeusen, weduwe van Jan Hofkens. Zij was het, die tijdens de vergroting van de St.Janskapel hare schuur bereidwillig en kosteloos ter beschikking stelde voor den dienst des Heren. We lazen dan ook terecht op haar doodsprentje: "Bereidwillig gaf ze eens den Heer in haar huis een tijdelijk verblijf, nu geeft voorzeker de Heer haar op zijn beurt een eeuwige woonst in zijn hemels tehuis!"

4 april: Sinds bijna 4 jaar kwam de E.H.Edward Van Geel, leraar aan het klein Seminarie van Hoogstraten, afkomstig van Geel, regelmatig iederen zaterdagavond naar Weelde St.Jan om er 's zondags te helpen. De eerste 2 jaar per fiets, later per motorette. Steeds was hij trouw op zijn post, was hij de gediensstigheid zelf, "ad omnia paratus". Op 4 april, daags voor Palmenzondag werd hij echter van Mechelen ontboden, en tot zijn allergrootste spijt werd hij tot onderpastoor te Westerlo benoemd. Daar was echter niets aan te doen, hoe graag hij ook te Hoogstraten en te Weelde ware gebleven. Onze Lieve Heer belone hem voor zijn vele diensten hier bewezen. Ongeveer een maand daarna volgde hem, als dienstdoende heer in Weelde St.Jan op de Eerw.Heer Poussset, eveneens leraar aan het klein Seminarie te Hoogstraten en eveneens afkomstig van Geel. Elke week is ook hij flink op zijn post, en steeds tot alles bereid. Einde november werd het nieuw groot altaar opgetrokken. Het oude, ontworpen door Kan. Lemaire in 1928 voldeed niet meer, ingezien het priesterkoor verfraaid werd door vloer en muurtegeltjes. Waarom dan blijven staren op een altaar dat niet voldeed? Aux grands maux, il faut des grands remèdes! Een nieuw altaar

werd ontworpen door Architect Jos. Ritzen en uitgevoerd door R.&G.Peeters, Kardinaal Mercierlei 24 te Antwerpen. De onkosten bedroegen: 11.672,50 frank. Deze som werd bijeengebracht door giften, namelijk 1 van 2000 frank van Maria Segers, kosteresse; 2500 frank door Mevrouw Frans Van Rompaey, en de rest kwam van de erfenis van wijlen Pastoor Van Mechelen van Ravels. E.H.Tubbax was algemene erfgenaam en kon over een deel der erfenis beschikken voor goede werken. Daarvoor zal, gedurende 15 jaar, dus tot en met 1951 jaarlijks een jaargetijde met libera gezongen worden op 31 juli. Verplichting door mij vrijwillig aangegaan.

Op 11 december stierf aan bloedsopdrang den Heer Emiel De Boungne, Notaris. Een groot verlies voor de gemeente! Een groot verlies voor de St.Janskerk! Notaris De Boungne was een trouwe raadsman voor eenieder, een man die zijn zaken behartigde als niet een, een braaf en goed mens! Zoals uit menige bladzijde van deze geschiedenis blijkt een groot weldoener en vriend van de St.Janskerk. Veel had hij gegeven en veel gedaan voor ons kerkje. Voorzeker zal hij bij den Heer een honderdvoudig loon hebben verworven. Hij, en zijne echtgenote (†1930) moeten steeds door St.Janskerk in dankbare herinnering blijven bewaard. In 1936: uitgedeeld: H.H.Communities 45.500, 6 huwelijken, 28 geboorten, 13 overlijdens.

1937

29 mei: Ontvangen als geschenk 2 staande kandelaars als aandenken aan hun vader zaliger Notaris De Boungne van de kinderen De Boungne. De kandelaars geleverd door Schroëter-Desseyn van Mechelen, prijs 4028,80 frank alles compleet. De kinderen De Boungne gaven 3000 frank, de kapel deed het overige bij!

19 september: de stoelverpachting bracht op: 14.565 frank.

27 september: ontvangen nieuwe ciborie: geschonken door Maria Segers, kosteresse (2000 frank + 1200 frank bijgebracht door St.Janskerk), dus prijs 3200 frank, geslagen door Pynenburg Mechelen. Geefster verlangde echter dat de ciborie als onderschrift zou dragen: Josephina Segers 1933 (de naam van haar zuster).

H.Missie: De H.Missie (de 2de hier in den St.Jan),

had plaats van 15 tot en met 25 december. Zij werd gepredikt door E.P.Juvenalis Schepers o.f.m. en E.P.Cesarius Van de Beek o.f.m. Op zondag 12 december zette P.Juvenalis onder de HH.Missen de gelovigen aan de Missie goed te volgen en van 13 tot en met 15 predikte hij een kleine retraite voor de kinderen. In 't vervolg zal het praktisch zijn den zondag voor 't begin van de H.Missie de algemene communie van den Bond van het Heilig Hart te houden, desnoods hem acht dagen te vervroegen, dit met het oog op het aantal HH.Communities. 's Woensdags werd 's avonds te 7 uur de H.Missie geopend door pater Cesarius. De diensten waren als volgt geregeld en de opkomst bewees dat de uren goed gekozen waren: 's Morgens de H.Missen te 6 uur en te 7 1/2 uur (tevens voor de kinderen)

's Avonds het sermooi te 7 uur.

De kruisprocessie had plaats op zondag 19 december te 2 uur. De sluiting op kerstmis te 3 uur. Op kerstmis waren de missen te: 4 1/2, 6 1/2, en 8 1/2 uur. In 't vervolg zou het beter zijn de 1e reeks missen te 4 uur te doen beginnen, daar er tussen de 1e en 2e reeks geen voldoende tijdsruimte was. Enige statistieken: Gemiddeld waren er in de avondsermonen een 350 mensen. De Kruisprocessie en de Sluiting werden bijgewoond door meer dan 500 mensen. Het bijwonen der HH.Missen 's morgens had veel beter kunnen zijn. In 1931 begon de HH.Missie met een algemene Communie van den Bond van het H.Hart. Vanaf 12 tot en met 26 december werden er 3922 HH.Communities uitgereikt. Het aantal is op het eerste zicht merkbaar minder dan bij de Missie van 1930, maar tijdens de Missie van 1937 heerste geweldig de griep, in elk huisgezin waren er zieken, ook veel kinderen waren ervan aangetast.

Niettegenstaande die tegenvallende hebben veel mensen meer gedaan dan ze wel konden om present te zijn. Op kerstmis werden er meer dan 600 HH.Communities uitgereikt en 's anderendaags (voor de overledenen) nog bij de 500. Men mag gerust zeggen dat de Missie buitengewoon goed is gelukt. De EE.Paters deden hun uiterste best en moesten getuigen dat het de beste Missie was welke zij meemaakten tot nogtoe! Ook het volk was buitengewoon tevreden over hen. God geve dat ze in 1944 mochten terugkomen. Waarlijk men

moet geen betere zoeken. Bij de sluiting werd er 1025 frank gestort als missiepenning. Aan de paters werd gegeven 1000 frank (500 frank aan ieder!). 625 prentjes werden besteld voor de uitdeling! Gode zij dank voor den zegen dezer H.Missie. Bij de sluiting was de kerk allerprachtigst versierd! Statistieken over 1937:

HH.Communities uitgereikt: 48.000

Huwelijken: 6

Dopen: 30

Sterfgevallen: 8, waaronder 6 kinderen

Vormelingen: 40: 21 jongens en 19 meisjes

1939

Het jaar begon slecht voor den pastoor: op nieuwjaarsdag, na de parochianen hartelijk zijn beste wensen te hebben aangeboden, moest hij, op doktersbevel een rustkuur te bed doen om te genezen van een inflammatie aan de maag! Na een rust van 6 weken en een streng regiem was alles dra vergeten!

2 februari: Op dien dag betrokken de "Juffrouwen Zusters" van Regina Pacis het pas door de familie Misonne gebouwde "Emmaus" op de grens tegen Poppel, op de wijk genaamd "de Flaes". Die Juffrouwen-Zusters werden gesticht door Z.E.H.Deken Juul Fierens (Ukkel) en door Juffrouw Marguerite Van de Vorst. Doel: wij schrijven het doel over uit den Regel: "Toute la vie de Regina Pacis tend à observer le précepte du Christ: Aimer Dieu par dessus toutes choses et son prochain comme soi-même ... L'amour du prochain qui est le corollaire de l'amour de Dieu trouvera un champ d'action dans les oeuvres qui naîtront au foyer de Regina Pacis et pourront revêtir toutes les formes compatibles avec la récitation de l'office et en général de l'observance de la Règle. C'est cependant essentiellement par l'exemple, par la prière, par l'expiation, par une bonté débordante que l'Apostolat sera exercé. Regina Pacis veut être une oasis de prière et de charité accueillante à toutes les souffrances et conduisant à Dieu. Pour atteindre plus efficacement cette fin les associées de Regina Pacis s'engagent à observer les conseils évangélistes et à faire les vœux de pauvreté, de chasteté et d'obéissance. Habillement: on porte le voile et le tablier blancs, la ceinture de cuir et une robe d'uniforme à l'intérieur de la maison. La cape grise ou blanche pour la récitation de l'office, et

pour sortir aux environs de la maison, la cape grise. Les bas gris, souliers gris ou noirs. Pour l'extérieur le costume civil est requis. Congrès: Ceux-ci ne pourraient dépasser le total d'un mois, accordés si l'intéressée les désire." Het huis Emmaus was, volgens plan van E.H.Misonne en Juffrouw Cecile Misonne, gesticht tot rustoord voor leidsters van de Katholieke Actie.

30 mei: Op 31 mei zou pastoor Tubbax zijn zilveren jubileumfeest vieren: 25 jaar priester! Daar was niets aan te doen, de parochianen zouden dit vieren! ... De jubilaris moest ten slotte er in toestemmen; maar 't feest moest "eenvoudig" blijven en meer zijn het vieren en het in de bloemen zetten van "Den Priester" in 't algemeen! Maar in zulke omstandigheden heeft gewoonlijk degene die gevierd wordt weinig of niets te zeggen; en 't werd een allergrootst feest! Getuige hiervan het volgende ter documentatie

Jubelfeest van Z.E.H.Tubbax pastoor

Dinsdag, 30 mei, viert dus onze geliefde Pastoor zijn zilveren priesterjubilé. Met Sinxen, zoals reeds is bekend gemaakt, algemene communie in de kapel tot intentie van den jubilaris. We zetten de mensen aan present te zijn. Geen achterblijvers! Dinsdag, 3e Sinxendag, zal een stoet gevormd worden die begint aan de pastorij met de parochiale bonden. Vertrek aldaar te halftien stipt. De volgorde van den stoet werd als volgt vastgesteld:

1. De schoolkinderen
2. Kruistocht-Groep B: jongens en meisjes
3. Derde orde: afdeling vrouwen-mannen
4. Bond van het H.Hart
5. Fanfaren
6. Gemeenteraad
7. Jubilaris met gevolg en feestcommissie

Bij het binnentreden der kerk wordt een korte aanspraak gedaan namens de kerkfabriek. Dan volgt de jubelmis met sermoen door Z.E.H.pastoor Kolen. Na de mis, op de pui van 't gemeentehuis, toespraak namens de parochianen en overhandiging van het geschenk. Daarna wordt de jubilaris ontvangen door de gemeenteoverheid. Dan wordt de jubilaris in stoet naar de pastorij gebracht waar een kind een bloemruiker aanbiedt namens de schoolkinderen en een korte aanspraak houdt. 's

Namiddags geeft de fanfare een concert ter ere van haar ondervoorzitter. De inwoners langs de grote baan worden verzocht dien dag te vlaggen. Maandag, na het Lof, wordt met de versiering begonnen. Alle mannen van goede wil zijn welkom. Zondag, Sinxendag, wordt op het gemeentehuis het nieuw misgewaad tentoongesteld van na de Hoogmis tot 12 uur. Inkom vrij. “

De Feestcommissie

“De Week - 3 juni 1939” - Weelde - Prachtig feest.

Op waarlijk heerlijke en hartelijke wijze hebben de parochianen van Sint Jan hun duurbaren pastoor, den Z.E.Heer Tubbax, gehuldigd. Maandag, tweede Sinksendag, waren de mensen druk in de weer met de versiering, zodat de straten ‘s avonds een prachtigen aanblik boden. Dinsdag was het de grote dag. Om half tien stonden de schoolkinderen en een massa parochianen aan de pastorijs gereed om den geliefden Herder in stoet naar de prachtig versierde Sint Jans-kerk te geleiden. De fanfare speelde haar schoonste marschen. Aan de kerkdeur werd de Eerwaarde jubilaris gehuldigd door den heer Jan Bax, voorzitter der kerkfabriek. Dan liep de mooie kerk bomvol en ingetogen volgden de mensen de plechtige dankmis, opgedragen door den Eerw. Jubilaris. Het zangerskoor der kerk voerde op meesterlijke wijze uit de mis “Te Deum Laudamus” van Perosi. De Z.E.H.Pastoor Kolen wist op den preekstoel een prachtig beeld te scheppen van het leven en streven van den priester. Zeer passend en origineel nam hij als voorbeelden de heiligen van onze prachtige glasramen: Sint Michiel, Sint Jan-Baptist en den H.Nikolaas Poppelius, heiligen die in onzen braven pastoor een trouwen navolger vinden.

Na de mis werd de Z.E.Jubilaris gehuldigd namens al de parochianen op de pui van het gemeentehuis. De heer Raeymakers dankte in een meesterlijke, diep-gevoelde en meeslepende rede den goeden Herder, voor al hetgeen hij zo graag en, trots zijn soms wankelende gezondheid, voor zijn parochianen deed. Heerlijke en innige dankwoorden wist de gevierde spreker te vinden in naam van onze lieve kindertjes, van onze duurbare zieken, van de stervenden. Hij beloofde den onvoorwaardelijken

steun, de hechte liefde en de trouwe verknochtheid voor hun pastoor van al de parochianen. Een passend woord van dank en hulde werd gebracht aan de goede mevrouw Tubbax, de trouwe, liefhebbende moeder, die haar Eerwaarden Zoon zo liefdevol steunt, aanmoedigt en troost! Spreker overhandigde dan een omslag, bevattende een geldsom, die Mr.Pastoor mocht besteden voor zijn kerk. Zichtbaar bewogen, dankte de Eerwaarde jubilaris, niemand vergetende. Hij beloofde immer te zullen paraat staan om, zo mogelijk nog beter, zijn krachten te zullen wijden aan zijn schone parochie. In zijn dank betrok hij welverdiend den Z.E.H.Jacobs, oud-pastoor van Weelde en dusdanig vormde van zijn vroegeren onderpastoor. Z.E.Heer Jacobs uitte op zijn beurt op humoristische wijze zijn innigen dank en zijn onvergankelijke liefde voor “Weld”.

Dan werd den Eerwaarde jubilaris met zijn gevolg de erewijn aangeboden op het gemeentehuis. Hier werd hij gehuldigd door den heer Burgemeester Dries, die vooral wees op den groei en den bloei der kerk. Nu trok de lange stoet weer naar de pastorijs, waar een meisje namens de kinderen een lief versje voordroeg en twee kleintjes een prachtigen bloemruiker aanboden. Zacht en liefdevol dankte de Eerwaarde Heer Pastoor. ‘s Namiddags gaf de fanfare nog een concert ter ere van haar ondervoorzitter. Woensdag voormiddag werd de Eerwaarde feesteling nog eens speciaal gehuldigd door al de schoolkinderen in de parochiezaal in ‘t bijzijn van zijn lieve mama. Een welgelukt feest! De parochianen hebben eer gehaald van hun werk. Ze hebben bewezen van hun pastoor te houden. Ze hebben hem voorzeker een aangenamen en troostenden dag bezorgd. En! ‘t is dubbel en dik verdiend. “De Week” brengt ook graag haar hulde en wensen aan den Z.E.Heer Tubbax en zijn geachte familie. Ad multos annos!

Het feest door een hollandsen bril gezien: “Dagblad van Noord-Brabant” 1 juni 1939: Zilveren Priesterfeest te Weelde, Pastoor Tubbax van de St.Janskerk spontaan gehuldigd.

‘t Oude, uitgebreide, echt Kempische dorp Weelde, liefelijk gelegen tussen mooie bossen, vruchtbare weiden en akkers en deels nog ongerept

heideschoon, vierde het zilveren priesterfeest van den alom beminden pastoor der St.Jans-kapel. Afgehaald door liefvallige bruidjes en de leden van de kerkfabrieken en voorafgegaan door de Koninklijke fanfare "St.Nicolaaskring", onder leiding van directeur L. Van Beek, werd de jubilaris voor den ingang der keurig versierde kapel door den voorzitter van de kerkfabriek, den heer J.Backx, allerhartelijkst toegesproken. Tjokvol was de door Architect Ritzen uit Antwerpen vergrootte St.Janskapel. Een zeer groot aantal geestelijken woonde mede de jubelmis met assistentie bij, die door pastoor Tubbax aan het smaakvol versierde altaar werd opgedragen. Pastoor Kolen van Weelde-grens, hield een schitterende feestpredicatie. Hij spoorde alle gelovigen aan vurig voor hun beminden herder te bidden, opdat hij nog lange jaren hier zijn herderlijk ambt zal mogen uitoefenen. De jubelmis werd besloten met een plechtig "Te Deum" en een welluidende cantate "Priesterhanden", die evenals de andere gezangen keurig onder de kundige leiding van dhr. Van Beek werd uitgevoerd.

De huldiging: Op het bordes van het pittoreske raadhuis waarvoor de kinderen en een grote menigte belangstellenden stonden opgesteld, heeft de heer Alph. Raeymakers, onderwijzer te Weelde, den jubilaris namens de feestcommissie, in een buitengewoon vlotte, waarderende toespraak gehuldigd. Hij schetste pastoor Tubbax als een priester met een hart dat zijn volk bemint, als een kindervriend en een trooster der zieken. Persoonlijke geschenken heeft onzen beminden herder, aldus spreker, niet willen aanvaarden, doch hij is overtuigd dat een gift voor verfraaiing van de kapel hem zeer welkom zal zijn. Hij overhandigt dan namens de bevolking een enveloppe met inhoud en eindigt met den wens dat het Gode moge behagen pastoor Tubbax ook zijn 50-jarig priesterfeest te doen vieren in zijn geliefde parochie van St.Jan. Een gejubel stijgt op, waarna de jubilaris een diepgevoelde toespraak houdt, waarbij hij de hulde, hem gebracht terugwijst op God, op pastoor Jacobs, oud-pastoor van Weelde, die zijn leermeester is geweest, op zijn moeder en op zijn parochianen, die met hem in uitstekende verstandhouding hebben geleefd. De toespraak van meester Raaymakers, zegt spreker, geeft aan wat

ik had moeten doen, want het spijt hem niet meer te hebben gedaan en belooft z'n best te doen om in hem te doen uitgroeien dit heerlijk beeld van een priester door meester Raaymakers geschetst. Een hartelijk applaus stijgt op na deze woorden, die van de nederigheid van den jubilaris getuigen. Pastoor Jacobs spreekt dan den herder van St.Janskapel en de Weeldenaren op echt hartelijke wijze toe, waaruit blijkt dat Weelde nog steeds een belangrijke plaats in zijn oude priesterhart inneemt. In de knusse raadszaal, die te klein blijkt om al de genodigden te bevatten, heeft burgemeester August Dries, den jubilaris in eenvoudige, uit het hart gegrepen woorden gehuldigd en de geschiedenis van de parochie van St.Jan in geuren en kleuren verteld. Dan gaat de erewijn rond en wordt een dronk gewijd aan de parochie van St.Jan en z'n jubilerende herder. Met de fanfare aan het hoofd zet de stoet zich weer in beweging en trekt men naar de pastorie, waar een bruidje een toepasselijk gedicht opzegt en twee bruidsmeisjes den jubilaris een schitterende bloemenmand aanbieden. 's Middags komt de fanfare voor de pastorie een aubade brengen, waarna de schoolkinderen ter ere van pastoor Tubbax schone liederen zingen.

Als geschenk bij die gelegenheid ontving de St.Janskerk het prachtig gotisch wit gewaad -stel voor drie heren plus koorkap- vervaardigd met veel kunstzin door de Eerwaarde Zusters van het Heilig Graf van Turnhout. Verdere geschenken waren: een prachtig missaal -uitgave Pustet- wegens de ijverige kosteresse Maria Segers. Een prachtig beste stola wegens de 3e orde en E.K.meisjes B; en de 6 koperen kandelaars (dagelijks gebruikt op hoogaltaar) geschonken door de schoolkinderen. Het gewaad werd geleverd door de Zusters van het Heilig Graf voor de somme van 7500 frank. Op maandag 29 mei had de jubilaris het feest in familiekring gevierd en 's morgens de hoogmis opgedragen voor de dierbare overledenen zijner familie! De familie had plaats genomen op het priesterkoor! God geve dat dit feest zal zijn geweest: een nog nauwer tot mekaar komen van priester en gelovigen, tevens een nog nauwer samenwerken, Gode ter ere en de zielen ten heil! Voor den jubilaris was het een gelegenheid om Gode dank te zeggen voor al de genaden en zegeningen bekomen gedurende die vele jaren,

meestal te Weelde doorgebracht, in de schaduw van zijn hem zo dierbaar kerkje.

1 augustus: Eerste H.Mis van Pater Asteer, Augustinus Sels, zoon van August Sels en Maria Dierckx, broeder van pater Jan Sels (1934) der orde der Franciscanen Capucynen: te Brugge gewijd op 3 juni. Zo krijgen we stilaan priesters en paters van alle pluimage.

2 augustus: De jubilerende pastoor gaat naar Lourdes om ook Maria speciaal dank te gaan zeggen voor de 25 jaren priester zijn! Ook de huishoudster, Josephine Van Beurden die reeds 13 jaar bij hem woonde, mocht mee ter bevaart! Statistieken over 1939:

HH.Communities uitgereikt: 47.500

Huwelijken: 8

Dopen: 28

Sterfgevallen: 8

Stoelverpachting op 17 september bracht op: 14.309 frank.

1940

Sinds geruimen tijd was de schoolkwestie weer aan de orde van den dag. De mensen van de St.Jansparochie -bizonder de families van de Hegge- waar alleen meer dan 80 schoolgaande kinderen waren- eisten scholen in de Straat. Totnogtoe is er maar een vrije bewaarschool, gelegen bij de Maria Kapel. Met lijsten werd er rondgegaan, totdat eindelijk de gemeenteraad besloot naast de bestaande bewaarschool 2 klaslokalen bij te bouwen: voor de 1e en 2e studiejaren, een voor 't vrij onderwijs (meisjes) en een voor het gemeentelijk onderwijs (jongens). De heer Inspecteur Van Hemeldonck verklaarde zich daarmee akkoord. Toen kwam de oorlog!

10 Mei: Vrijdag morgen heel vroeg, drukte in de lucht van vliegmachienen, in de verte het daveren van ontploffingen. Na de H.Mis vernamen we dat het oorlog was! Drukke in de parochie, soldaten vertrekken, paarden worden opgeëist, jongemannen trekken de Vlaanderen in. De brug van Ravels wordt opgeblazen! Volle oorlogsstemming! In de nacht van vrijdag op zaterdag arriveren de Franse soldaten met kanonnen, tanks enz langs de Weeldsche Statie, over Weelde gaat het naar Poppel, en Holland in.

Heel den nacht trekken de troepen door, ook den zaterdag! Boven in de lucht de "Stukas". Af en toe ontploffingen. Bommen vallen in 't Singeltje, op het kiekenpark van Ls. Van Beurden (Moleneind) en de hoeve Lenaerts (Emmaus) Gelukkig beperkt de verwoesting zich tot stoffelijke schade. Niemand gekwetst! Erger is het te Poppel gesteld waar bommen vallen temidden van het dorp en verscheidene burgers werden gedood! Te Weelde vlucht schier eenieder de bossen in, geen levend wezen op straat te zien, de afgelegen boerderijen liggen vol! Franse soldaten, mitrailleurzen, tanks, kanonnen overal! Een Frans officier had 's morgens aan Pastoor Tubbax gezegd: "Vanavond wordt hier gevochten!" En altijd maar door kwamen Franse troepen voorbij, de bommen vielen, de bossen rondom in laaiende vlammengloed! En dat duurde zo tot 's zondags (Sinxendag). Toen opeens trokken de troepen, de Fransen, terug langs waar ze gekomen waren, een eindeloos voorbijmarcheren! Holland werd ontruimd! De laatste Franse soldaten passeerden en verlieten Weelde rond 10 uur. 's Maandags en een uur nadien kwamen de eerste Duitsers binnen. Patrouilles! Bij het binnenkomen werden 2 kindertjes gedood die buiten een schuilkelder kwamen gelopen: één kindje van Aug. Brosens-Segers, en één van Louis Huysmans-Brosens (St.Michielsparochie). Op 1e en 2e Sinxendag was er geen mis in de St.Janskerk! Al het volk zat zo goed als weg, in de heide en in afgelegen boerenhoeven. Na den middag kwam het gros van het Duitse leger binnen! Gelukkig voor Weelde dat de Franse troepen weg waren! Nu was het een vreedzame inname! Buiten het min of meer plunderen van leegstaande huizen had de parochie niets te lijden. De soldaten bleven in de "Straat". Dinsdagmorgen 3e Sinxendag waren allen vertrokken. De mensen kwamen terug en Weelde kreeg min of meer terug zijn normaal uitzicht! Op bevel van de Belgische Overheid hadden de jongens rond de 18 jaar de vlucht moeten nemen. Onze Weeldse jongens geraakten overal verzeild, zelfs tot in het zuiden van Frankrijk! De ene na de andere kwamen zij stilaan terug. Slechts één eilaas bleef achter, namelijk Alfons Willems, zoon van Ferdinand Willems-Gysen, boswachter; deze werd door een bom getroffen te Oostende.

**Viering 25-jarig bestaan
van de parochie Sint-Jan
(1951)**

Na de capitulatie kwamen er onmiddellijk veel soldaten terug; enkele werden als krijgsgevangenen naar Duitsland gevoerd; enige maanden nadien waren allen terug! St.Jansparochie had geen enkele gesneuvelde soldaat, St.Michielsparochie twee. Alles bijeen mogen we O.L.Heer en St.Jan-Baptist bedanken dat alles zo goed en gelukkig verliep! In juni kwamen er Duitse soldaten -artillerie- in inkwartiering bij de bevolking, ook te Ravels en Poppel! Een tweehonderd te Weelde. Zij waren ingekwartierd bij de bevolking. Veel had Weelde er niet van te lijden.

1 oktober: Bij een fietsuitstap met Z.E.Heer Bouwen naar Meersel-Dreef verongelukte onze goede en trouwe vriend den Z.E.Heer Karel Kolen! Bij het oversteken van een steenweg nabij Meerle werd hij gevat door een Duitse vrachtauto en vele meters ver meegesleurd. Erg gewond werd hij naar de kliniek van Turnhout gevoerd, waar hij nog denzelfden avond overleed! Door eenieder werd die brave priester betreurd, en zijn begrafenis was een manifestatie van innige deelneming van zijn minnende parochianen en vele treurende vrienden! De St.Jansparochie vooral betreurt in hem een trouwe vriend, een wijze raadgever, een onbaatzuchtige medehelper! Hem mogen we niet vergeten!

School: 't Spreekt vanzelf dat, gezien de oorlogsomstandigheden, eilaas van het bouwen van de twee nieuwe klassen geen sprake meer was! Uitgesteld tot na den oorlog! Statistieken over 1940:

H.H.Communities: 52.500

Dopen: 30

Huwelijken: 2

Sterfgevallen: 10

1941

En de oorlog duurt voort ... Nog altijd inkwartiering en dit tot maart! Op 1e zondag dier maand, 's avonds voor het sluiten van de gedurige aanbidding in de St.Janskerk, vertrokken de laatste Duitsers! Van juni af hadden ze hier vertoefd! Het werd dan ook heel kalmpjes te Weelde. Op de St.Janspastorie weinig last van inkwartiering: gedurende een paar dagen een officier, en later nog een paar gewoon soldaten - voor enige weken!- De laatste die kwam was een katholiek Sudeet!

3 april: E.H.Pousset, sinds 1936, onze wekelijkse

helper, benoemd tot Godsdienstleraar aan de Middelbare Meisjesschool te Mechelen. Hem volgde alhier op, de E.H.Jozef Lauwerysen, ook leraar aan het klein Seminarie van Hoogstraten. Elke zaterdag is hij trouw op zijn post!

11 juni: Invoering van de Zondagse kindermis! Niettegenstaande er elken zondag 3 HH.Missen waren, bleek de St.Janskerk toch nog te klein! Vooral de kinderen vonden nergens plaats om deftig de H.Mis bij te wonen. Pastoor Tubbax trok naar Mechelen en bekwam van Monseigneur Van Cauwenbergh de toelating tot een kindermis! Hijzelf en de Eerw. Heer Professor zouden bineren en zo geraakte de St.Janskerk aan 4 HH.Missen per Zondag. Die kindermis is wellicht een van de beste innovaties die de St.Jansparochie kende!

Algemene beschouwingen! Oorlog maakt de mensen niet beter. Rechtvaardigheid en naastenliefde kregen een fellen deuk. Veel boeren stapelden "hopen geld" op door te verkopen op de zwarte markt! Trams en autobussen, overvol, brachten kooplieden-smokkelaars aan, de jonge mannen, zelfs meisjes, smokkelden van Holland naar hier uit, grof spel werd gespeeld in herbergen en huizen, duizenden franken inleg, het verteer van de smokkelaars kende geen paal of perk! En prediken en sermonen baten niet! Het geweten van vele mensen scheen zoek geraakt! Van oorlog ondervonden de mensen alhier weinig of niets; naast den overvloed bij velen, armoe bij sommigen. Statistieken:

HH.Communities: 53.500

Dopen: 24

Huwelijken: 2

Sterfgevallen: 7

1942

Zal het dit jaar vrede worden? ... Overal beginnen de jongens opgeëist te worden en naar Duitsland gevoerd! Ook Weelde krijgt zijn beurt. Een tiental werden te Weelde-St.Jan weggevoerd. De anderen bleven thuis, waren voortvluchtig! 't Was een bange tijd voor de jongens: nooit thuis slapen, altijd op het "qui vive" moeten zijn! Af en toe werd er een gesnapt, de anderen dan weder banger! Overigens is alles zeer kalm; we blijven bevrijd van inkwartiering; het smokkelen gaat voort, de zwarthandel floreert, daar wordt door sommigen

veel, heel veel geld verdiend! De naastenliefde schijnt voor velen te zijn zoekgeraakt! 't Moeten sterke benen zijn die te Weelde de weelde kunnen dragen! We hopen maar op een spoedig einde van den oorlog en we bespreken een H.Missie tegen einde 1944! Dan zal 't zeker wel vrede zijn? Statistieken:

HH.Communities: 54.000

Dopen: 26

Huwelijken: 8

Sterfgevallen: 9

1943

We gaan het jaar met goeden moed in! In de Lente zal de grote invasie komen en met haar ... den vrede? 11 Mei: In den nacht tussen 11 en 12 mei stort er een brandend Engels vliegtuig neder aan de St.Michielskerk, treft in zijn vaart het huis van bakker Corneel Van Tigchelt-Van Gils, en op hetzelfde ogenblik ligt het huis plat ten gronde, en de benzine, die brandend uit het vliegtuig als gegoten kwam had in minder dan 5 minuten alles in brand gezet! Bakker Van Tigchelt die buiten vertoefde op dat ogenblik bleef ongedeerd, maar uit de brandende huizen haalde men het lijk van zijn dochttertje Annie; haalde men zijn vrouw Theresia Van Gils zwaar verbrand, die enige minuten daarna overleed, en haalden men een nichtje -de kleine Theresia- dochttertje van Hendrik Willems-Van Gils, erg verbrand maar niet dodelijk! Dit feit bracht oorlogsstemming onder de bevolking. De HH.Missen werden weer beter bijgewoond en met vrees en schrik hoorde men in 't vervolg de formaties vliegtuigen over de parochie trekken. De mensen wisten weer dat het oorlog was.

16 september: Op dezen dag verkocht Pastoor Tubbax het huis, dat hij, bij de stichting der kapelanie had laten bouwen in de Koning Albertstraat, aan den heer Ls.Stroobants-Van Sas te Turnhout; hijzelf maakte van de enige gelegenheid gebruik om aan te kopen voor pastorie het huis van Edmond Swaan -gewezen gemeente-ontvanger- welke door slordigheid zijn ambt van gemeenteontvanger had verwaarloosd, en zodoende een groot tekort had gebracht in de gemeentekas! Als gevolg daarvan moest het grote huis naast de St.Janskerk verkocht. Beter en

geschikter pastorie kon moeilijk uitgedacht worden! Op 4 oktober verhuisde Pastoor Tubbax en betrok zijn nieuw huis. Hij huurde van de kerkfabriek van St.Michiel den grond gelegen rond de St.Janskerk en palende aan zijn huis, zijnde eigendom van de kerkfabriek en vond alzo de gelegenheid om zijn hof te vergroten! Om helemaal afgezonderd te zitten bouwde hij een muurtje tussen kerk en de schuur van Hofkens en een betonnen schrans langs het gemeentehuis naar de doopvont-kapel met ingangspoortje!

Maar, eilaas, we zijn het eenmaal gewend, hier te Weelde gaat er niets zonder moeilijkheden, zonder strijd! Ook nu weer zal er moeten gebatailleerd worden! In dien tijd regeerde als Burgemeester benoemd rechtstreeks door Secretaris Generaal de heer Guillaume Swaan- Van der Voort! Oud-strijder van 1914-18, was hij voor de oorlog Vlaams Nationalist geworden, en daardoor wellicht in aanmerking gekomen om in 1941 burgemeester te worden! Gemeenteraad was afgeschaft, burgemeester Van Loon Jan, te oud, afgezet, burgemeester a.i. Jaak Mertens ook op zijde geduwd; en zo regeerde Swaan met als schepen Jozef Clé (Nationalist) en Karel Segers-Willemen (lid van de oude gemeenteraad, doch ook benoemd door Secretaris-Generaal). Deze burgemeester had graag het huis van zijn broeder -thans pastorie-gekocht om te doen dienen als gemeentehuis. Doch gelukte daar niet in! Edmond Swaan was hevig vaderlander, dus het tegenovergestelde van zijn Nationalistische broeder burgemeester! Wilde nu de burgemeester het den pastoor van de Straat betaald zetten dat hij dit huis niet kopen kon!!! In alle geval vanaf dit ogenblik begon de "Wringerij".

Het huis van pastoor Tubbax was nog maar pas beschreven of Burgemeester Swaan gaat Pastoor Bouwen -St.Michiel- vinden en beweert dat grond, gelegen rond de St.Janskapel, niet eigendom is van de kerkfabriek maar wel van de gemeente, dat hij als zodanig vermeld staat op het kadaster, dat dus de kerkfabriek hem niet verhuren mag en dus Pastoor Tubbax er niet mag over beschikken! Daarop confereren beide pastoors! Onderzoek van het kadaster: feitelijk staat gemeld perceel onder de goederen toebehorende aan de gemeente! Maar kadaster geen titel van eigendom zijnde moeten

andere titels voorgebracht worden. Deze vindt de kerkfabriek ten overvloede; de voornaamste zullen bijeen gebracht worden; Pastoors en Kerkfabriek zijn echter besloten de zaken tot het uiterste te verdedigen! Zij zijn innig overtuigd dat de gronden rond de kapel eigendom zijn en steeds geweest zijn van de kerkfabriek. Komt daarop op 21 december een schrijven van Gouverneur Wildiers: "Waarop steunt de kerkfabriek zich, om op gemeentegrond een afsluitingsmuur te plaatsen?" Pastoor Bouwen antwoordt daarop eenvoudig: "Die afsluitingsmuur werd geplaatst op grond die vast en zeker toebehoort aan de kerkfabriek". Daarop eindigt 1943. Statistieken over 1943:

HH.Communes: 59.000

Dopen: 38

Huwelijken: 2

Sterfgevallen: 9

1944

Wat zal dit nieuwe jaar ons brengen ... Vrede? Wij hopen, en stappen het in: "In nomine Domini".

6 januari: Een nieuw schrijven van den heer Gouverneur. Een vraag naar bewijzen, welke eigendom der kerkfabriek inzake grond rond kapel staven! Deze vraag wordt beantwoord door hem te zenden een uittreksel van de zitting van het college van Burgemeester en Schepenen in datum van 7 augustus 1933, waarbij door gemeenteraad officieel aan de kerkfabriek wordt aangevraagd grond rond de kapel te mogen gebruiken voor het oprichten van een kerkhof.

19 januari: Pastoor Tubbax naar Mechelen geroepen. Hem wordt uitleg gevraagd over de zaak, en aan Mgr. Van Cauwenbergh, in tegenwoordigheid van Kan. Sempels, Secretaris, worden al de bewijzen voorgelegd. Het bisdom kon niet anders als deze bevestigen en zal ze overmaken aan den heer Gouverneur. Intussen was er een schrijven toegekomen vanwege de heer Gouverneur bij Pastoor Bouwen en tevens bij den heer burgemeester eisende dat de beruchte muur of afsluiting diende verwijderd (4 februari). Daarop heeft een vergadering plaats in de kerkfabriek, waarop ook aanwezig de heer Burgemeester Swaan. Daar wordt met algemene stemmen -buiten Secretaris Edmond Vloemans- besloten dat ingezien zij overtuigd zijn dat de grond in kwestie aan de kerkfabriek hoort, zij dezen mogen verhuren

en daarop vrij zijn een muur te zetten, en dat zij die afsluitingsmuur niet verwijderen. In dien zin wordt andermaal naar den Heer Gouverneur geschreven. De voorzitter Jan Bax, zijnde 36 jaar aan de kerkfabriek verklaarde dan plechtig dat hij nooit anders geweten heeft dan dat die grond aan de kerkfabriek behoorde en als dusdanig steeds als eigendom beheerd! Op 23 februari worden we verzocht door den heer Gouverneur om op 29 februari in zijn kabinet te verschijnen!

29 februari: Pastoor Bouwen, pastoor Tubbax en Jan Bax, voorzitter naar Antwerpen. Onderhoud met heer Gouverneur! Deze bekent dat de kerkfabriek zekere bewijzen kan doen gelden en dat prescriptie kan ingeroepen worden, maar het gaat hier, zegde hij, niet zozeer over eigendom, dan wel over verfraaiing van Weelde; die afsluitingsmuur ontsiert de omgeving van de kapel en ... de Burgemeester voorstander zijnde van urbanisatie wil enz. enz.... Hij stelt voor een specialist inzake urbanisatie naar Weelde te zenden en vraagt of we ons zullen onderwerpen aan dezes beslissing. Wij lieten ons echter niet vangen en redeneerden aldus: "De eerste zaak die moet uitgemaakt worden is: "Wie is eigenaar? Is het de gemeente, dan hoeft zij inzake urbanisatie aan de kerkfabriek niets te vragen; is de kerkfabriek eigenaresse, dan moet dit eerst officieel worden erkend en dan zal de kerkfabriek, in zoverre haar belangen niet in het gedrang komen mede werken aan urbanisatie! De zaak bleef zoals ze was en onverrichterzake keerden we terug naar Weelde.

14 maart: Bezoek aan Weelde van den heer René Verbruggen, architect en provinciaal conducteur voor dienst van urbanisatie! Gezonden door den heer Gouverneur. Deze heer was zeer schappelijk: hij bevestigde dat, kwestie van eigendom de zaak opgelost was: de kerkfabriek was, gezien de vele bewijzen, plus als het nauwde nog de mogelijk in te roepen prescriptie, wel degelijk eigenaresse! Dit werd dan ook van hogerhand toegegeven. Maar de St.Janskerk zou zeer zeker er bij winnen indien ze vrij, beter in het zicht, kwam te staan, door het gemeentehuis weg te nemen! Indien de kerkfabriek dan wou de afsluitingsmuur wegnemen dan zou voor de St.Janskerk een mooi pleintje worden aangebracht! De grond waarop het gemeentehuis thans staat zou terug gegeven worden aan de kerkfabriek! Pastoor Bouwen en pastoor Tubbax

gingen 't akkoord onder voorwaarde:

1. De grond blijft eigendom van de kerkfabriek;
2. Daar zal geen kermisplein van gemaakt worden;
3. De muur, de beruchte afsluitingsmuur in beton zal dan maar weggenomen worden als wanneer het gemeentehuis verdwijnt! De Heer Verbruggen ging met dit alles akkoord en zou 's anderendaags te Antwerpen de zaak ter goedkeuring aan den heer Gouverneur voorleggen. Enige dagen daarna richtte de kerkfabriek een schrijven aan het College van burgemeester en schepenen, waarbij gevraagd werd, de zaak eindelijk een beslissing te geven en door officieel akte het kadaster te doen veranderen ten voordele van de kerkfabriek. We schrijven nu mei en noch wegens schepencollege, noch wegens provinciebestuur niet het minste teken van leven. De zaken blijven dus hangende.

8 mei: Een 200 Duitsers, komende naar het schijnt van Tarnapol (Rusland) arriveren te Weelde: al de klassen der scholen in beslag genomen! De grote meerderheid ligt in de St.Michielsparochie, slechts enkelen in de Straat! Ook Emmaus wordt bezet door een 14 officieren en 50 manschappen! De kinderkolonie wordt naar elders overgebracht door O.R.A.F. De dames-kostgangsters moeten weg en gehoor gevend aan den wens van Kardinaal Van Roey verlaten op 19 mei de Zusters het huis om voorlopig naar Bloksgoor (Zondereigen) op het goed van familie Van de Vorst hun intrek te nemen.

25 juni: Plechtigheid van St.Jan Baptist! Nog nooit tot nog toe was er zoveel volk in de hoogmis en in het plechtig lof! De mensen betrouwen op hunnen beschermheilige! Tot nog toe heeft hij ze zo wonderwel beschermd! De St.Jansviering staat thans gans in het teken van "een geestelijk feest"! Niet de minste overblijfselen van de vroegere kermis! Maar ... de hand moet er aan gehouden worden! Want hoeveel bedevaartsdagen zijn tot kermisdagen ontaard! Dat mag nooit! Dit jaar na de kindermis stond er op een bord aangekondigd dat er na het lof "zaklopen" zou zijn voor de kinderen! In zich heeft dat weinig te betekenen, maar het kon een begin zijn. De pastoor is aanstonds de inrichters ervan gaan vinden, heeft geprotesteerd en kon bekomen dat het zaklopen kon worden uitgesteld; en de St.Jansviering bleef gaaf en ongeschonden. En zo moet het!

Burgemeester Swaan gaf den strijd niet op. Hij had eerst getracht te bewijzen dat de grond rond de St.Janskerk van de gemeente was, en daarin deerlijk mislukt; daarna had hij het beproefd door er een urbanisatiezaak van te maken, ook dit mislukte! Nu had hij een derde middel in 't zicht! Hij besloot tussen pastorijs en gemeentehuis een groten publieken schuilkelder te plaatsen: zodoende zou de betonnen afsluiting vanzelfs weg moeten, en kon de gemeente indirect over den grond beschikken. Daar scheen weinig tegen te doen te zijn. Pastoor Tubbax beproefde een laatste kans: Burgemeester Swaan zelf te gaan spreken, en 't lukte. Eerlijkheidshalve dient gezegd dat Burgemeester Swaan, na een onderhoud met pastoor Tubbax, beloofde zijn best te zullen doen om het bouwen van den schuilkelder op die plaats te verhinderen. Dit gesprek bracht toenadering tussen beide partijen, de twist had waarlijk al veel te lang geduurd, en de schuilkelder kwam er niet! Op 3 september kwam er leven op de grote baan! Twee, drie dagen lang scheen het of gans het Duitse leger was op de vlucht geslagen. 't Scheen een echte paniek te zijn onder de Duitsers. De Engelsen zaten te Geel, en wij allen dachten dat de bevrijding nu nog slechts een kwestie van enige uren zijn zou! Eilaas, nog weken zou het duren: intussen kregen we nieuwe Duitse bezettingstroepen, en daarbij nog gans den last van voorbijtrekkende troepen die plunderden en meenamen wat niet te zwaar of te heet was: paarden, karren, wagens, radio's, kruiwagens, fietsen, ja tot zelfs kinderkarren en kindervoituurkens. Gelukkig geen branden, geen doden, geen wegvoeringen. Dikwijls kregen we het bezoek van Engelse vliegers die van uit de lucht mitrailleurden. Alles wees er op dat het het begin van het einde was! Eindelijk 3 oktober, feest van de H.Theresia van het Kindje Jezus, rond 10 1/2 uur in den voormiddag kwamen de eerste Poolse tanks, van uit de richting der Weeldse Statie toe. Ze inspecteerden even de baan, mitrailleurden nog de laatste Duitse auto die Weelde binnenreed, en reden terug. 's Namiddags rond 1 uur kwamen Engelse tanks, wagens en kanonnen. De Duitsers waren van uit het centrum 's morgens reeds naar Poppel afgezakt. Weelde was bevrijd! Deo gratias! Daar werd schier geen schot gelost, daar werd geen mijn gelegd, geen ruit gebroken. De Belgische vlaggen kwamen te voorschijn, geestdriftige

**Viering 25-jarig
bestaan van de
parochie Sint-Jan
(1951)**

feeststemming heerste overal. Hoe zalig dat gevoel: na vier lange en bange jaren, eindelijk bevrijd te zijn!

Eilaas, de bevrijding eiste 's avonds nog een offer! Tegen den avond werden Hendrik Willems-Van Gils, boswachter en een Hollandse vluchteling, die, onvoorzichtig het kan niet meer, een paar der in de omliggende bossen resterende Duitsers wilden krijgsgevangen nemen, door die Duitsers doodgeschoten! Begrijpelijker wijze bracht dit een droeve schaduw en pijnlijke stemming over de feestvreugde. 's Zondags daarop: plechtig Te Deum van dankbaarheid: als bij mirakel bleven wij te Weelde, bleef Weelde gespaard tijdens de oorlogsjaren. Weelde-Statie, Zondereigen, Merksplas, Baarle Hertog, Poppel, Alphen, gans het omliggende had het erg te verduren, kenden de miseries van den oorlog met al hun verschrikkingen: hoeven in brand geschoten, kerken vernield of beschadigd, burgers gedood of gewond. Weelde, ook Ravels bleven gespaard. Als blijk van blijvende dankbaarheid zal er op het Moleneind een kapelletje worden gebouwd ter ere van St.Jan! Het zal tevens een blijvende en vrome hulde zijn aan de slachtoffers van den oorlog. Van de St.Jansparochie werden er 10 jongens naar Duitsland gevoerd om te werken, en 2 -Albert Lenaerts en Jeanne Willems als politieke gevangenen. Laat ons hopen dat ze behouden naar ziel en lichaam spoedig mogen terugkeren! Vanaf 3 oktober hebben wij gedurig aan inkwartiering van verbondene troepen: Engelsen, Polen, Canadezen, Schotten. Dat had zijn charme, ja, maar ook zijn nadelige kanten... want "Soldaten sind Soldaten" ... en meisjes zijn meisjes. Statistieken over 1944:

HH.Communes: 66.000

Dopen: 30

Huwelijken: 10

Overlijdens: 14

De H.Missie die van 14 december tot 25 december moest plaats hebben, werd om reden van de tijdsomstandigheden, inkwartieringen, troepentransporten, uitgesteld tot 1945. Laat ons hopen dat dan alles kalm zijn zal, en dus de mensen beter vatbaar voor de vruchten van een H.Missie!

Kerkhof: In september 1944 juist enige weken voor de bevrijding kwam het Duitse rode kruis bezit nemen van de scholen en richtte daar een hospitaal in. De gesneuvelden en gestorven soldaten werden toen begraven op het St.Janskerkhof, een 50-tal. Daaronder waren protestanten, ongelovigen, zodat door het feit zelf het kerkhof ontwijld werd. Later werden er nog een paar Engelsen begraven! Van dan af moest bij elke begrafenis van de parochianen het graf afzonderlijk gewijd worden. Volgens schrijven echter van Mgr. Van Cauwenbergh, Vicaris Generaal, is het kerkhof niet ontwijld. Eindelijk gaat nu de zaak van "Grond rond de kapel" definitief opgelost worden: Jaak Mertens was dd. burgemeester en in de zitting van de gemeenteraad van 18 januari 1945 werd met eenparigheid van stemmen besloten: "Het perceel genaamd "Kapelakker" gekadaastreerd te Weelde Repakker Sectie C, nr.228, groot 16 are 74 ca, voorkomende in den kadastralen legger nr.219, behoort uitsluitend en zonder voorbehoud aan de Kerkfabriek, dewelke voor de bestemming ervan volgens hare noodwendigheden zal mogen beschikken". Getekend: Secretaris Vloemans, de burgemeester dd. voorzitter Jaak Mertens.

Gelijkvormig uittreksel op zegel ervan werd gegeven op 29 augustus 1945 en bevestigd door Voorzitter en secretaris der kerkfabriek: "Zij erkennen dat bedoeld perceel altijd eigendom is geweest van de kerkfabriek en deze diensvolgens als rechtmatige eigenaar dient erkend (Weelde 29 augustus 1945). Was getekend: Secretaris J.Fr.Kolen, Voorzitter J.Bax. Dit alles geregistreerd te Arendonk den 20 oktober 1945. De ontvanger Struye. Daarmee was eindelijk de zaak opgelost en het kadaster zou in dezen zin veranderd worden. Al de jongens die naar Duitsland werden gevoerd, keerden de een na de andere behouden terug. Ook Jeanne Willems. Een enkele, eilaas, Albert Lenaerts, bleef achter!

Juni: Tijdens de oorlog ging de St.Jansprocessie niet uit. Vanaf dit jaar zal ze voortaan plaats hebben na het lof (niet na de hoogmis). De geldinzameling voor de Dankkapel bracht 40.000 frank op. In september, misschien wel augustus werd alhier den eigendom, huis en grond, van wijlen Notaris De Boungne verkocht. Pastoor Tubbax had pogingen aangewend te Vorselaar, bij de Zusters der

1945

Christelijke scholen om het te kopen en daar dan de meisjesscholen voor Weelde Straat op te richten. Tevergeefs! Jammer genoeg! Nu werd de eigendom gekocht door Dr. Van Baelen. In november kwam daar in wonen den Z.E. Heer Deken Van Baelen, gepensioneerd pastoor-deken van Zandhoven, broeder van Dr. A. Van Baelen.

H. Missie. De zo lang verwachte H. Missie, uitgesteld in 1944, heeft dan plaats gehad van 13 december tot en met Kerstmis. Zij werd gepredikt door Pater Cesarius Van de Beek en Pater Bruno Vijdts o.f.m. Allerbeste predikanten. Veel succes. Maar eilaas, weer was er een griep-epidemie. Dit belette veel mensen en kinderen de sermonen bij te wonen. Toch deed eenieder zijn uiterste best. Nota: dit is de tweede maal dat de griep ons parten speelt tijdens een H. Missie. Telkens wanneer de H. Missie in december gegeven werd. Ons inziens zou het beter zijn de Missie in 't vervolg rond Allerheiligen te geven. Experientia docet. Drie dagen voor aanvang van Missie werd er een kindermis gepredikt: Pater Bruno voor de jongens van beide parochies en Pater Vitus (gepredikt in St. Michielskerk) voor de meisjes van beide parochies! Was minder goed! Voortaan beter elk afzonderlijk: de pater van Straat voor jongens en meisjes van de Straat; en pater van de Kerk voor jongens en meisjes van de Kerk. De sermonen 's avonds waren te 7 uur. De missen: 6 uur en 7 1/2 uur met kort sermoen. Tijdens de H. Missie werden er 4905 HH. Communies uitgereikt. EE. Paters hadden een winkeltje geopend voor gewijde voorwerpen: dit bracht 11.604,75 frank op, waarvan 2769 frank vette winst voor de werken der parochie. Bij de sluiting, welke plaats had te 3 uur en te 7 uur bij het uitdelen der prentjes bracht de offer op 7800 frank. Daarvan werd aan de paters als honorarium gegeven 6000 frank (3000 frank voor iedere pater). Er werden bij de sluitingen 720 prentjes uitgedeeld! Tweemaal liep het kerkje bomvol. Gode zij dank voor deze H. Missie. Statistieken 1945:

HH. Communies: 52.600

Huwelijken: 9

Dopen: 37

Sterfgevallen: 3 volwassene en 2 kinderen

1946

Bij het snuffelen in de archieven, namelijk in de verslagboeken van de zittingen van het College van Burgemeester en Schepenen van Weelde, het volgende gevonden, wat nogmaals bewijst dat de grond van het kapelhof wel degelijk aan de kerkfabriek toebehoorde en toebehoort: "Verslagboek: 1841 nr. 131 - Verslag der gemeente 1857- Titel 5/86: Bij koninklijk besluit van 15 januari 1857 is den fabriekraed onzer gemeente gematigd geworden om 1 are 21 centiares grond van het perceel genaemd het kapelhof aan deze gemeente tot het bouwen van een nieuw gemeentehuis af te staan".

15 september: Karel Jansens als kostenken in dienst getreden. Zijn taak bestaat voorlopig nog in luiden, met de schaal rondgaan en de kostenken helpen. Aanwezig zijn bij dopen, kerkgangen, huwelijken en begravenissen: 1000 frank per jaar (later verhoogd). Statistieken:

HH. Communies: 42.500

Dopen: 29

Huwelijken: 11

Sterfgevallen: 4

1947

14 april: Plechtige eremis van Pater Koenraad (Henri Maes) passionist, zoon van Antoon en Netje Van den Sauwen, priester gewijd te Visé op 7 april 1947.

18 juni: Overlijden van den Zeer Eerw. Heer Leopold Bouwen, pastoor van de St. Michielsparochie, na een langdurige en met bewonderenswaardige berusting gedragen ziekte. Pastoor Bouwen droeg onze St. Jansparochie een warm hart toe, en heeft steeds zijn steun gegeven, zijn volle steun voor de ontplooiing van ons parochieleven in de Straat. De Straat blijve hem dankbaar.

1 juli: Benoeming tot pastoor van St. Michiel de E.H. Louis Heymans, geboortig van Kapellen (Antwerpen) 9 mei 1901, priester van 1928, onderpastoor te Merksem (Sint Bartholomeus). Op 14 juli had de plechtige aanstelling plaats. Prachtig feest, grote eensgezindheid. Ook de "Straat" had het hare ertoe bijgebracht om het feest te doen lukken. Het feest localiseerde zich enkel tot de Sint Michielsparochie. Tijdens de receptie uitte Pastoor Tubbax den wens van innige samenwerking. Weelde is een mysterie van "tweevuldigheid" - één

en toch twee, twee en toch één. De knoop van vrede en succes ligt in de "relationes" tussen de pastoors. Zijn deze goed, dan wordt Weelde een Weelde voor de pastoors, een weelde voor het volk en een weelde voor O.L.Heer!

12 augustus: Vertrek uit Weelde van Z.E.H.Deken Van Baelen, eredeken van Zandhoven. Zeer Eerwaarde gaat zich vestigen te Keerbergen.

Plaatsverhuring: de prijzen der plaatsen moeten aangepast worden aan de levensduurte. De plaatsen van 55 frank -middenbeuk- worden gebracht op 90 frank; deze van 45 frank -zijbeuken- op 65 frank. De plaatsen brengen nu ongeveer 22.500 frank op. In 1951 worden ze gebracht van 65 op 75 frank en van 90 op 100 frank, dit volgens richtlijnen van 't bisdom.

26 september: In de gemeenteraadszitting van vrijdag 26 september werd bij eenparigheid van stemmen beslist:

1e. aan de geestelijkheid van Weelde een jaarlijkse toelage te geven van 6000 frank (vroeger 700)

2e. het huis, eigendom van E.H.Tubbax, naast de kerk van St.Jan aan te kopen voor den prijs van 390.000 frank om te dienen en te blijven dienen als pastorie van St.Jan. Beide beslissingen moeten nog worden goedgekeurd door de deputatie. Maakten deel uit van den gemeenteraad: Edmond Hesters burgemeester, August Dries en Frans Bax schepenen, Hendrik Van Gils, Constant Sommen, Corneel Van Beek, Jaak Mertens, Frans Van Loon en Karel Segers, leden. Statistieken over 1947:

Overlijdens: 6, waaronder 3 kindertjes.

Dopen: 29

Huwelijken: 5

HH.Communes: 44.500

26 december: overlijden van Z.E.H.Pastoor Jacobs, oud-pastoor van Weelde (onderpastoor van 1887-1896, pastoor van 1896-1926). Zijn begrafenis had plaats te St.Pieters-Rode. Van uit Weelde toog een afvaardiging van 50 man naar St.Pieters-Rode (29 december). Een bewijs dat na 20 jaar vertrokken te zijn uit Weelde, Weelde hem nog niet vergeten was! Weelde mag hem niet vergeten: gedurende bijna 40 jaar deed hij als goede herder heel veel voor Weelde. Zoals blijkt uit dit archief is ook "De Straat" hem veel verschuldigd. In december: vertrek van Pater Henri Maes (passionist) naar

Congo en een week later 2de vertrek van Pater Clé (Scheutist) eveneens naar Congo. Beiden werden tot Antwerpen, tot aan den boot uitgeleide gedaan door het Missiekransje en een aantal vrienden.

1948

26 maart: Een zeldzaam feit dat dient aangetekend: sinds 26 maart 1947 boekten wij hier in de St.Jansparochie geen enkel overlijden van een volwassene. Dus op een gans jaar geen enkele begrafenis buiten drie kleine kindertjes.

3 juni: zilveren kroon voor O.L.Vrouw en zilver kroontje voor het kindje Jezus (voor de processie) gekregen van Maria Segers (kosteresse). Kosten samen 9500 frank. Vervaardigd door Pynenburg, Keizerstraat Mechelen.

Volkstelling: volgens de volkstelling van einde 1947 telt onze parochie op datum 31 december 1947: 1111 zielen.

Pastorie: Op maandag 12 juli werd akte gepasseerd tussen E.H.Tubbax enerzijds en Burgemeester Hesters en Schepene Dries, Secretaris Vloemans anderzijds, van verkoop van huis Tubbax aan de gemeente met als bestemming, een pastorie te blijven voor Weelde-Straat. Door ontvanger Dieltiens werd de som overhandigd zijnde 390.000 frank, zodat nu ook de Straat een definitieve pastorie heeft; weerom een wens van pastoor Tubbax die in vervulling is gegaan, een lang gedroomde droom verwezenlijkt. Nota: in akte van 12 juli verleden, voor en door Burgemeester Hesters en Schepene Dries staat uitdrukkelijk vermeld dat bedoelde eigendom enkel bestemd is om te dienen en blijven dienen voor pastorie van St.Jansparochie. Slechts onder die uitdrukkelijke voorwaarde verkocht E.H.Tubbax zijn eigendom. Statistieken over 1948:

Dopen: 40

Sterfgevallen: 3 volwassenen en 1 kindje

Huwelijken: 6

HH.Communes: 47.000. In Emmaus werden bovendien 7720 HH.Communes uitgereikt.

1949

Eindelijk is de kleine kapel ter ere van St.Jan Baptist (Moleneind) klaar gekomen. Zoals hoger vermeld werd deze door de parochianen van St.Jan

opgericht uit dankbaarheid voor zijn H.Patroon, die ons zo wonderlijk spaarde tijdens de oorlog 1940-1944 en ter nagedachtenis van de slachtoffers ervan. Deze kapel heeft gekost de totale som van 50.265,70 frank. Het beeld van St.Jan werd ontworpen en gebakken door Frans Cox van Maasniel (Nederland) voor 5000 frank. De grond waarop het staat werd aangekocht van August Dries-Vloemans en werd geplaatst bij notariële akte op de Vereniging der Dekanale Maatschappij van Turnhout (Notaris Alfons Van Hove, Akte van 21 januari 1949). Architect van het kapelletje was de Heer J.Ritzen.

Moeite gedaan, herhaaldelijk reeds aangedrongen bij Louis en Louisa Bols wonende in de Straat recht tegenover het O.L.Vrouw Kapelletje opdat zij schenken zouden aan onze St.Janskerk of aan de dekanale maatschappij, het weiland dat ligt naast hun huis en langs de weg naar de grens. De kinderen Bols, zo werden zij in de wandeling genoemd, waren ongehuwd en hadden slechts verre erfgenamen. Die grond zou mijn insziens wonderlijk geschikt zijn om later daarop een school te bouwen! Spijts alle mogelijke voorstellen lukte het totnogtoe niet! Laat ons hopen dat ook hierin onze goede heilige Patroon zal helpen! Pater Hendrik Bax, met verlof na zijn tweede termijn als missionaris van Scheut in Congo te hebben doorgebracht, verbleef gans het jaar alhier en stelde zich gans ten dienste der parochie.

9 september: Op deze datum stierf de moeder van den E.H.Pastoor, M.Tubbax-Nuyens op 82-jarige ouderdom! Op de begrafenis te Turnhout was schier gans de parochie vertegenwoordigd; bijna elk huisgezin zond een afgevaardigde! Pater Sels, van de Congregatie van den H.Geest, arriveerde in september uit Congo waar hij 14 jaar als missionaris gewerkt had! In augustus pelegremeerde de pastoor van St.Jan voor de 10e maal naar Lourdes. Toen hij van de reis terugkwam werd hij feestelijk verwelkomd. Huizen bevlagd, welkomsgroet, een massa volk voor de pastorijs! Mocht de zegen van de Hemel-Moeder steeds rusten over zijn parochie. Statistieken over 1949:

Huwelijken: 5
Overlijdens: 11 (waaronder 3 kinderen)
Dopen: 35

Vormelingen: 64 (39 jongens en 25 meisjes)
HH.Communities: 46.500

1950

28 mei: Pinksteren. Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Joséphine, zuster van wijlen Koning Albert, tante van Leopold III, Benediktinesse op rust in Emmaus, had het verlangen uitgedrukt op Pinksterdag, in ons mooi kerkje de hoogmis bij te wonen. Vergezeld van Juffr. Van de Vorst nam zij plaats op het priesterkoor. Na het evangelie sprak haar Z.E.P.C. Van Gestel, Dominikaan, enige woorden toe. Na de hoogmis ging ze een bezoek brengen op de pastorijs, waar de pastoor bedlegerig was. Gans de Straat op de been en bevlagd! Enige weken nadien zond H.K.Hoogheid een check van 3000 frank naar de pastoor voor zijn werken.

25 juni: Hoogfeest van St.Jan! Monseigneur de Raeymaker, voorzitter van het filosofisch Instituut van Leuven, neef van oud-pastoor Jacobs zaliger gedachtenis, kwam alhier de plechtige hoogmis zingen en 's namiddags de processie doen! Mgr. was in groot ornaat, en zijn optreden lokte natuurlijk veel volk.

24 juli: Plechtige eremis van Louis Vloemans C.s.Sp. zoon van secretaris Vloemans en Josephina De Bont. Hij werd op 9 juli tot priester gewijd te Leuven. Ook het Moleneinde wist op waardige wijze zijn priesters eer te brengen. Een schitterend feest! 1950 was een jaar van beproeving voor de pastoor! Vanaf april begon het! Griep, nogmaals griep, kliniek, bronchitis, broncho-pneumonie, totale verzwakking, van 26 juni naar het hospitaal te Eupen, van daar op 9 september op volledige rust naar Goirle (Tilburg) en dit tot 22 januari 1951. Gans die tijd speelde Pater Bax, Scheutist, immer nog met verlof, pastoor en dit tot eenieders voldoening. Gans de parochie heeft dit ziekzijn meebeleefd, en er werd geweldig veel gebeden voor de genezing van den pastoor! Deze ondervond gans het jaar door een geweldige sympathie en belangstelling van gans zijn parochie. Oude beelden in de kerk: een antikair en schatter passeerde langs ons kerkje; hij was verbluft over de prachtige beelden welke het bevatte! Hij schatte elk beeld dooreen genomen, voor een waarde van ongeveer 70.000 frank. Einde 1950, aankoop van de mooie tapijten voor het hoogkoor. Deze werden aan uiterst voordelige prijs geleverd door de firma

**Viering 25-jarig bestaan
van de parochie Sint-Jan
(1951)**

Besouw uit Goirle (Nederland), familie van pastoor Tubbax. Statistieken over 1950:
Huwelijken: 4
Geboorten: 28
Sterfgevallen: 10
HH.Communities: 47.500

1951

22 januari: Terugkomst van pastoor Tubbax uit Goirle. De rust van bijna zes maanden scheen hem goed te hebben gedaan: en de eerste zondag na zijn terugkomst dankte hij de parochianen voor hun sympathie en meelevens tijdens de ziekte. Hij hoopte nog lang in hun midden te kunnen blijven en alhoewel de dokter-specialist gezegd had dat hij slechts terug zijn werk mocht hervatten bij wijze van proef; en dat, moest het niet gaan, hij genoodzaakt zou zijn definitief rust te nemen en ontslag in te dienen! Gods wil geschiede!

28 januari: Bezoek van Mgr. De Smedt, grootvicaris van Z.Em., aan de teruggekeerde pastoor. Restauratie: de tableau welke op de pastorie in de gang hangt, en eigendom is van St.Janskerk wordt toegeschreven aan Conynxlo (XVIe eeuw). Hij werd in 1951 gerestaureerd door K.Stokbroeckx. Waarschijnlijk verbeeldt hij de prediking van St.Jan Baptist in de woestijn. St.Jansprocessie: weer was het Mgr. De Raeymaker welke de Straat vereerde met zijn bezoek, en met de plechtigheid van St.Jan de hoogmis zong en de processie opluisterde. Zeer Eerw. Heer Hannes, bestuurder van het College van Geel, hield het St.Jans-sermoot.

4 juli: Op die datum was het 25 jaar geleden dat de ontvoogding van de Straat begon, dat van Mechelen uit het bericht kwam dat E.H.Tubbax tot vicarius residens was benoemd en dat er dagelijks mis mocht worden gelezen! Dus zegden de mensen, St.Jan 25 jaar parochie en E.H.Tubbax 25 jaar pastoor! Dat moest gevierd worden. Pastoor Tubbax wilde het feest uitstellen tot in 1953, dan zou het 25 jaar geleden zijn dat de kapel tot kerkje werd herbouwd, maar daar was niets tegen te doen: er moest gefeest worden. Vox Populi, Vox Dei.

21 augustus: Plechtige eremiss van Hendrik Heyns die op 29 juni te Oud-Heverlee tot priester werd gewijd. De heer Heyns behoort tot de Salesianen van Don Bosco. 't Was een late roeping; op 29

jarigen ouderdom begon hij zijn latijnse studies bij de Salesianen in Kortrijk. Het meeleven en meevieren van de Straat was algemeen! God geve ons nog vele priesters!

Zondag 30 september: Viering van het 25-jarig bestaan van de parochie van St.Jan en van haar stichter, 25 jaar pastoor. Hier volgt het verslag, opgemaakt door Z.E.Pater Ubertinus De Volder voor de "Standaard". Dit verslag werd enkel ingekort overgenomen:

Luisterrijke gedenkdag te Weelde-St.Jan

Zondag 30 september werd te Weelde St.Jan de vijf en twintigste verjaardag gevierd van de stichting der parochie. Die dag is voor de Straat uitgegroeid tot een onvergetelijke hoogdag en tevens een machtige hulde aan de Z.E.H.L.Tubbax die deze parochie heeft gesticht. Van meet af werd deze dubbele jubiléviering groots opgevat door het feestcomité dat onder de bevoegde leiding van de heer Dokter Laurent Van Baelen, dit feest in de korte tijdspanne van veertien dagen, heeft gemaakt tot iets origineels en tevens iets enigs van soberheid, smaak en stijl.

Zondagmorgen bood de parochie een feestelijke en kleurrijke aanblik: de Straat was afgezoomd met vlaggen en gierlandes, wimpels aan palen en een weelde van electrisch licht, voor het kerkje prijkten, over een honderdtal meter, reusachtige ruikers van natuurlijke bloemen, waartussen vlaggen en wimpels waren aangebracht. Zelfs van boven aan de torenspits daalden ontzaglijk lange festoenen en spanen als een triomfboog over de huizen en de Straat. Om 10 uur werd in de kerk van St.Jan, die straalde in een zee van bloemen en licht en kleuren, onder een grote toeloop van volk die de ruimte tot in de verste hoeken vulde, door de jubilerende pastoor een plechtige hoogmis opgedragen, ten einde de gever van al het goede, dat reeds een kwart eeuw, in dit kerkje werd verricht, te danken. De feestrede werd uitgesproken door E.Pater Norbertus Broeckart o.f.m. die met zijn bekende welsprekendheid herinnerde aan de weldaden door de nieuwe parochie aan de bewoners van Weelde-Straat bewezen, en vervolgens de alom erkende verdiensten van de E.H.Tubbax in het licht stelde.

Tijdens een feestviering worden meestal heel wat mooi klinkende woorden gebruikt, dat hoort er bij: 't is een vereiste formaliteit, maar hier was het anders, als de predikant hier gewichtige uitdrukkingen gebruikte en sprak "van de overgrote bezorgdheid voor het geestelijk welzijn van de parochie", "van nooit versagende ijver", "van veeleisendheid", zodat nooit iets schoon en goed genoeg was voor het kerkje, "daar was elk woord de uitdrukking van de strikte waarheid. Alles wat de redenaar op zijn levensechte en meermalen humoristische wijze schilderde, was als uit het hart gegrepen van alle aanwezigen, die met ontroering terugdachten aan de vele jaren dat zij persoonlijk van de niets-ontziende maar toch altijd vaderlijke ijver van hun herder hadden genoten.

Na de H.Mis had voor de kerk de onthulling plaats van het beeld van St.Jan de Doper. Het plein met daarbij nog een ruim deel van de Straat stond dicht bezet door een opeengepakte menigte. Vooraan de schoolkinderen met bloemen, de familieleden van Z.E.Heer Pastoor, de geestelijken van het omliggende, en het feestcomité. De heer onderwijzer Raaymakers hield een rede, waarin hij de gevierde jubilaris in naam van de jongens- en de meisjesschool dankte om zijn bijzondere zorg voor de schoolgaande jeugd. De Heer Dokter Laurent Van Baelen nam vervolgens, als hoofd van het feestcomité, het woord en wat hij in zijn pittige trant zegde kwam eenvoudig hier op neer: "Mr.Pastoor, wij kunnen U niet missen. Bovendien wij willen U niet missen. En als gij niet meer kunt gaan dan zullen wij U dragen!" Toen die warme stem zweeg en het daverend applaus enigszins tot bedaring was gekomen, werd als hoge hulde vanwege Z.E.Kardinaal Van Roey een mooie foto aangeboden met eigenhandig onderschrift van de doorluchtige kerkvorst "Aan Weleerw. Heer L.Tubbax, Stichter van Weelde-Straat, na 25 jaren ijvervol herderschap, mijn hartelijke gelukwensen met mijn besten zegen (was getekend Z.E.Kardinaal Van Roey, Aartsbisschop van Mechelen).

Z.H.Pastoor zelf nam toen het woord. En eensklaps was hij opnieuw de redenaar. Even beheerst als jaren terug rolde zijn kloek geluid over de menigte en weer klonk in zijn woord die meeslepende klank

van iemand, die uit zijn diepste overtuiging spreekt en uit zijn gemoed woorden vindt die treffen en ontroeren. 't Was een woord van dank aan al zijn parochianen en een opwekking om in 't vervolg de genade van een eigen kerk even goed te gebruiken als ze totnogtoe hadden gedaan.

Rond 15 uur was er werkelijk een massale belangstelling voor de stoet, die zich een half uur later van uit de Koning Albertstraat in beweging zette. Honderden en honderden verdrongen zich aan beide zijden van de Grote baan, het weer was ook het ideaal nabij, een heldere lucht en een zachte najaarszon. De stoet met zijn typisch en stijlvol uitgebeelde groepen was een uitbeelding van geschiedkundige feiten der plaats: na de traditionele ruiters, de eerst gekende heer van Weelde, Henricus Steencop, rond 1290; de oorspronkelijke kapel, die wellicht nog van een vroeger tijd dateert; de grondontginners; een praalwagen de aanvraag voorstellend door de ingezetenen van Weelde rond 1340 gedaan om de parochiediensten in hun kapel te verrichten; de beeldstormerij, enz. Tot slot defileerden groepen van de plaatselijk vereerde heiligen, waaronder die van de patroonheilige van de kerk natuurlijk de eerste plaats innamen. Deze groepen in volmaakte orde opstappend, in de bonte klederdracht van hun respectievelijke eeuwen, vormden zulk een kleurrijk, pittig en sober geheel, dat we naar de steden moeten gaan om de weergade ervan te vinden.

De apotheose van deze heuglijke dag kwam rond 20 uur. Het mooie avondweer had van het omliggende een massa volk doen toestromen en voor de derde keer die dag zag de Straat zwart van het volk. In het ideale kader van het kerkplein, met als achtergrond het mooie portaal, de ronde uitbouw, de roosvensters en het spitse torentje der kapel, die in het licht van machtige schijnwerpers glinsterden, was een breed podium opgetimmerd waar een koor, onder de kunstige directie van de heer onderwijzer Van Beek, een voor deze gelegenheid, door Dr.Amandus Van Baelen, gedichte Cantate, uitvoerde. Tot slot werd onder de regie van de heer onderwijzer Raaymakers een groots opgevat "Spel van St.Johannes de Doper" gespeeld, dat voor dit jubileum was geschreven door Pater Ubertinus De Volder o.f.m. Na deze

geslaagde opvoering beklom de jubilerende pastoor het podium om, als besluit van deze feestelijkheden, alle parochianen te bedanken om de treffende eensgezindheid en de eendrachtige en algemene samenwerking, waarmee allen, zonder enige uitzondering, aan dit jubileum hadden meegewerkt. De ontroering die Mr. Pastoor bij deze bedenking overviel, zal iedereen best begrijpen. Een schoner geschenk dan deze volledige eendracht kon men inderdaad niet geven aan deze Herder, die zoveel jaren reeds de verkondiging van de christelijke liefde als hoofdpunt van zijn predikatie heeft gemaakt. Moge hij, nog lange tijd, veel goed blijven stichten te midden van zijn parochianen, die in deze dag een gelegenheid hebben gevonden om de algemene genegenheid en dankbaarheid voor hun herder op een schitterende wijze te uiten.

De stoet, waarvan hierboven spraak is, werd kunstig en prachtig samengesteld door Dr. Laurent Van Baelen. Alles was tot in de puntjes verzorgd. Hijzelf had zeer psychologisch mannen en vrouwen uitgekozen, best geschikt om hun rol uit te beelden; en wat opviel, was dat niemand, maar niemand weigerde de rol en de taak te vervullen welke hem of haar was toebedacht. De prachtige klederen, ontworpen door kunstenaar Lucas Van Hoek uit Goirle voor den Mariastoet van Scherpenheuvel werden bereidwillig ter beschikking gesteld door Z. Eerw. Heer August Bax, onderpastoor te Scherpenheuvel. Van al die plechtigheden werd een film afgedraaid, die wonderwel lukte en in het bezit is van Dr. Laurent Van Baelen. Toespraak van Dr. Laurent Van Baelen, voorzitter van het feestcomité, bij de onthulling van het St. Jansbeeld en de gedenksteen in de gevel van het portaal van het kerkje:

“Het feestcomité heeft mij belast met de vererende taak, U in naam van al de parochianen, deze geschenken aan te bieden bij gelegenheid van uw vijf en twintig jarig pastoorschap: het beeld van St. Jan, onze patroonheilige, met het onderschrift opdat uw naam, eeuwig zou blijven voortleven in het nageslacht, alsook dit brevier dat u dagelijks zal herinneren aan onze genegenheid. Wij weten het, het is niet veel in vergelijking met al wat u voor de parochie hebt gedaan. Maar het is gegeven met een dankbaar hart, dankbaar voor al wat gij

gewerkt, geleden en gestreden hebt, voor ons, uw parochianen. In u immers zullen wij altijd vereren de stichter van St. Jansparochie, de oprichter van St. Janskapel en vooral de trouwe herder, die altijd gewaakt heeft over zijn parochianen en die altijd hun lief en leed heeft gedeeld. Op deze schone dag is het ons aller wens, ons aller bede, dat God U nog lang voor ons moge behoeden. Want zie, wij laten u niet weggaan van ons. God geve u nog lange, gelukkige jaren, en zelfs als de ouderdom komt, u blijft in ons midden. Wij zullen u helpen waar het kan en als de gang moest begeven, u dragen. U in ons midden is ons aller wens op deze dag, zonder u wordt hier alles ledig en duister. Blijf ons leiden voor gans uw leven, wij bidden er u om. Goed heil en nog vele gelukkige jaren in ons midden”.

Des avonds hadden de parochianen er aan gehouden hun huizen te verlichten. Deze verlichting was algemeen en feestelijk. Zo eindigde dan die allerschoonste dag. Kerk en pastoor werden schitterend in de bloemen gezet!... Bloemen verwelken, maar als de bloem verwelkt is, komt de vrucht! Mocht de vrucht van deze jubileumviering zijn: meer liefde vanwege de parochianen voor hun kerkje, meer genegenheid voor en vertrouwen in hun priesters, meer verering voor hun grote heilige patroon: St. Jan-Baptist en bovenal meer liefde en trouw aan de Gever van alle goed: Onze Lieve Heer. ‘t Was het schoonste feest dat Weelde-Straat, dat Weelde, ooit kende! De medewerking was algemeen, algemeen de feestelijke stemming.

Ontslag van E.H.L. Tubbax

In zijn toespraak bij de onthulling van het Sint Jansbeeld, op de jubileumdag, na de hoogmis, en in zijn antwoord aan Meester Raaymakers en Dr. Laurent Van Baelen had pastoor Tubbax besluitend gezegd: “Nu ik deze schone dag beleef en aanvoelen mag en kan uw liefde en uw genegenheid tegenover uw kerkje en tegenover uw pastoor, mijn beste, allerbeste parochianen, nu mag ik met de grijze Simeon zeggen: Heer, laat u uw dienaar gaan in vrede, mijn ogen hebben het heil gezien. Ik weet nu dat de fondamente van de parochie stevig zijn, dat er verder opgebouwd kan

worden en dat ze uitgroeien kan tot een blijvende schoonheid en een heerlijk monument van groot geloof, van edelmoedige liefde en diepe godsdienstzin”.

Hij gevoelde toen al dat het niet lang meer duren zou. De last van de parochie begon te zwaar te wegen, de verantwoordelijkheid te groot, de gezondheid te zwak. Daar is niets zo pijnlijk voor een priester en een pastoor dan te voelen niet meer te kunnen doen, wat moet gedaan worden, en stilaan het werk van zovele jaren te zien afbrokkelen, het parochieleven te zien kwijnen. Daarom nam hij het moedig besluit -dit kostte hem ontzaglijk veel- maar hij was overtuigd dat het moest voor het heil van de hem zo dierbare parochianen. Hij toog naar Mechelen op 5 november, legde zijn geval uit aan Mgr. De Smedt, trouwens lang reeds op de hoogte van het geval, en deze ging er helemaal mee akkoord dat het best was definitief het bijltje er bij neer te leggen. “U hebt, zegde Mgr. De Smedt, uw rust wel verdiend”. Besloten werd het oppensioengaan vast te stellen op 30 november. Z.E.Pater H.Bax, Scheutist, die de twee laatste jaren, tijdens de ziekte van pastoor Tubbax zo flink en edelmoedig de pastoor had bijgestaan zou ad interim de parochiedienst waarnemen.

Afscheid:

Op zondag 2 december liet oud-pastoor Tubbax het volgende afscheid door Pater Bax in de vier missen aflezen:

Mijn beste parochianen,

Wanneer ik in januari laatstleden, na mijne lange ziekte en lange afwezigheid terugkwam in uw midden, toen zei ik u, dat de geneesheren mij toegelaten hadden het te beproeven of ik mijn pastoorsambt en pastoorsplichten nog zou kunnen volbrengen; dat moest het niet gaan, ik verplicht zou zijn definitief rust te nemen en ontslag te geven. Welnu, mijn beste, duurzame parochianen, ik heb het beproefd en, eilaas ondervonden, u trouwens ook, dat het me gans onmogelijk geworden is nog langer de zware verantwoordelijkheid over uw zielen te dragen, en de nodige plichten, daaraan

verbonden, te volbrengen. Ik heb dan aan Z.Eminentie de Kardinaal gevraagd -en verkregen- om op rust te mogen gaan. Sinds verleden vrijdag -30 november- heb ik opgehouden uw pastoor te zijn. Tot bij de komst van mijn opvolger zal Pater Bax de parochie besturen.

Mijn beste, duurzame gelovigen, ik had u zo doodgaarne zelf voor de laatste maal toegesproken, ik had zo gaarne u allen elk persoonlijk nog willen bezoeken; van ieder van u afscheid nemen; ‘t zou mijn krachten zijn te boven gegaan, ik zou het niet gekund hebben. Gelieve mij te verontschuldigen. Ik had zo gaarne nog lange jaren bij u willen blijven en het beste wat in mij is, u geven. Het mag niet zijn ...Het is het zwaarste, het pijnlijkste offer dat onze Lieve Heer mij in mijn leven brengen doet. Elke dag voel ik het zwaarder en pijnlijker op mij drukken. Ik was zo met u vergroeid. Wij moeten ons echter onderwerpen aan Gods H.Wil. Ik zal trachten dit offer edelmoedig te brengen en het vruchtbaar te maken voor uw welzijn, voor het welzijn van uwe gezinnen, van uwe parochie.

Ik maak van deze laatste gelegenheid gebruik om u allen te bedanken, uit ganser harte te bedanken voor uwe genegenheid en vertrouwen; voor uw hulp en steun, voor uwe toewijding en medewerking, voor de overgrote troost en zoete voldoening welke ik gedurende 32 jaren in uw midden mocht ondervinden. Ik dank hier ook speciaal Pater Bax en Professor Lauwrysen die mij zo trouw ter zijde stonden, steeds in alles en altijd bereid mij te helpen.

Ik vraag uit de grond van mijn hart vergiffenis aan allen die ik enigszins zou kunnen bedroefd hebben, of pijn hebben aangedaan, door niet te kunnen geven of toestaan wat ik niet kon of mocht, door mijn misschien soms streng optreden. Ik vraag vergiffenis voor welke tekortkoming ook ten uwen opzichte. In waarheid mag ik echter getuigen dat ik steeds maar één doel voor ogen had: het welzijn van uwe zielen, de schoonheid en de grootheid van uwe parochie, ze behouden voor en dichterbij brengen bij Onze Lieve Heer.

Ik vraag u nog slechts 3 zaken: te willen bidden, en veel bidden deze dagen opdat degene die na mij

**Viering 25-jarig
bestaan van de
parochie Sint-Jan
(1951)**

komen zal, de goede ware pastoor zou zijn die u past, iemand die de nederige fundamenten en grondslagen, welke ik met Gods genade mocht leggen, zal uitbouwen tot een heerlijk gebouw van heilige en bloeiende parochie. Ik vraag u uwe genegenheid, vertrouwen, hulp, toewijding en steun, mij steeds edelmoedig betoond, over te willen dragen op mijn opvolger. Eindelijk vraag ik u, dat gij mij niet zoudt vergeten in uwe gebeden; dat gij af en toe eens zoudt terug denken aan degene die het grootste gedeelte van zijn leven en van zijn krachten aan u besteedde; en die weggaat met slechts een groot spijt: nl. niet heel veel meer, voor u en de parochie te hebben kunnen en mogen doen, niet langer in uw midden te mogen werken. Ik van mijn kant beloof u allen, elke dag bij het H.Misoffer en bij het bidden van mijn brevier, uw geschenk bij mijn jubileumviering, te zullen gedenken. Een zeer bijzondere plaats zullen steeds in mijn gebed krijgen uwe kindertjes, uwe zieken, uwe ouden van dagen, uwe dierbare doden. Met hart en ziel blijf ik aan u gehecht, afwezig, zal ik toch uw wel en leed blijven delen in gebed en offer, mijn leven lang blijf ik met u verenigd.

En wanneer de dood ook voor mij komen zal, dan hoop ik terug te worden gebracht naar mijn zo geliefde parochie om te midden van u, op ons kerkhof te komen rusten, om met u er af te wachten, de grote dag der opstanding, de dag van het blijde wederzien en samenzijn voor eeuwig. Mocht ik dan al mijn oud-parochianen weder vinden. Ik stel u en uwe parochie onder de bijzondere hoede en bescherming van het Goddelijk Hart van Jezus, van onze goede Moeder Maria, van onze grote heilige patroon: St.Jan-Baptist.

Uw u zeer toegenegen en dankbare Oud-Pastoor,
L.Tubbax

Vanwege Z.Eminentie kwam volgend schrijven toe:
Eerwaarde Heer,

Gezien uw gezondheidstoestand, verleen ik u de toelating om ontslag te nemen en u te vestigen te Vosselaar. Ik dank u voor al wat gij gedaan hebt voor Weelde-Straat en ik vorm de beste wensen voor uw gezondheid. Met mijn toegenegen gevoelens in J.C.

J.E.Kardinaal Van Roey
Aartsbisschop van Mechelen

Op 10 december vertrok Pastoor Tubbax naar Vosselaar bij Turnhout. Diep onder de indruk zijn geliefd Weelde te moeten verlaten, na er bijna 33 jaren vertoefd te hebben van 8 januari 1919 tot 10 december 1951. Toch dankte hij O.L.Heer voor het werk dat hij er mocht verrichten en voor de overgrote troost en edelmoedige medewerking die hij er van de gelovigen, gedurende zovele jaren, mocht genieten. Deo Gratias. Hij had mee helpen volschrijven een nieuwe heerlijke bladzijde in de geschiedenis van Weelde: de ontvoogding van de Straat, de bouw en de versiering van de St.Janskerk, de heropleving van de eredienst van de grote patroon en beschermheilige: St.Jan-Baptist. Deo Gratias.

Nieuwe pastoor: Rond 20 december werd de nieuwe pastoor van St.Jan benoemd, namelijk de Z.E.Heer Pieter Lodewijk Maes, geboren te Geel 1896, priester van 11 april 1920; sinds 25 april 1935 bestuurder der Zusters van het H.Hart van Jezus te Janchelette (Jodoigne). Deze bracht zijn eerste bezoek aan Weelde op 21 december en de plechtige inhaling werd vastgesteld op zondag 6 januari. Maar daags voor kerstmis viel hij nogal erg ziek, "Z.Eminentie vond het onvoorzichtig, zo schreef hij, de plaats te Weelde te bekleden gezien zijn zwakke gezondheid en het oordeel van de dokter, en ontlastte hem van de benoeming". Nieuwe klassen voor de Straat: Op 28 december kwam de gemeenteraad bijeen en met eenparigheid van stemmen werd besloten nog voor augustus 1952 twee klaslokalen bij de gemeenteschool bij te bouwen in de Straat, dit met of zonder subsidies van hogere instanties. Reeds in 1951 werd er met een lijst rondgegaan, waarop al de familiehoofden tekenden en eisten dat er in de Straat voor hun kinderen afzonderlijke scholen zouden worden opgericht. Het totaal schoolgaande kinderen van de Straat bedroeg toen 338 jongens en meisjes.

Nieuwe pastoor: Op 31 december werd benoemd de Z.E.H.Jan Baptist Jozef Oerlemans, geboren te Herentals op 17 maart 1896, priester gewijd 2 januari 1921, sinds 22 februari 1935 onderpastoor te Herenthout. Deze wordt plechtig ingehaald op

zondag 13 januari. Mocht hij met Gods genade de ware herder zijn voor de Straat; mocht hij de St.Jansparochie brengen tot hogere bloei en lange jaren veel troost en voldoening genieten van zijn goede parochianen. Dit gunne hem zijn heilige patroon, tevens patroon van de Straat: St.Jan Baptist. Statistieken van 1951:

6 sterfgevallen

22 geboortens

7 huwelijken

45.000 HH.Communies.

Grenzen van de St.Jansparochie zoals ze werden aangeboden aan Mgr. Van Cauwenbergh en door hem aangenomen:

Van het kleine grachtje (langs Ravels) naast het

huis van Frans Pelkmans-Bastyns, Moleneynd, wordt een rechte lijn getrokken naar de Brouwerij Koning Albertstraat. De brouwerij valt nog binnen de grenzen. Die lijn loopt dan voort naar de Meir achter het huis van Jonckers (tussen Jonckers en Jaak Bax). Van daar loopt ze recht naar de grens van Holland-Noord, Heikant insluitend. Al wat binnen die lijn ligt hoort toe aan de St.Jansparochie. Van Pelkmans-Bastyns (Moleneynde) wordt een lijn getrokken naar weg op Ravels-Eel. Beide kanten van weg op Ravels-Eel zijn gebied van St.Jansparochie. De huizen die, in 't Moleneynde liggen achter Pelkmans tussen weg naar Ravels en die van Ravels-Eel (o.a. August Brosens, Louis Huysmans en kinderen Brosens) hebben bij de verdeling geopteerd voor de St.Michielsparochie en maken dus geen deel uit van de Straat. Feitelijk zouden zij erbij moeten horen.

Pastoor Tubbax op rust in Vosselaar. Van links naar rechts: Henri Buyckx, Eulalie Aerts, Mit Segers, Pastoor Tubbax en Anna Van Gils

door Jos Nooyens

Kattekwaad

De wet van leerplicht voor alle kinderen van 6 tot 14 jaar trad pas in werking op 19 mei 1914, en voor die tijd bepaalden de ouders op welke leeftijd zij hun kinderen van school thuis hielden om een handje toe te steken bij het werk. Zoals bij de meeste van zijn jonge tijdgenoten stopte het schoolgaan van den Timmer op zijn elfde, het jaar dat hij zijn plechtige communie had gedaan. Van dan af kwam de verdere opvoeding van de meeste kinderen in handen van de ouders en de personen waarvan zij werkervaring konden opdoen. Tieners – ik weet niet of dat woord toen al gebruikt werd – moesten hun plan leren trekken in een Poppelse samenleving die in hoofdzaak van de landbouw leefde. Hun werk en vermaak moesten deze jongeren zo wat binnen de dorpsgrens beleven. Als zij in het najaar in groepjes te voet naar de landbouwavondles trokken bij den bovenmeester, die het karige loontje dat hij daar mee verdiende, goed kon gebruiken, moest de meester die per aanwezige leerling werd betaald, veel geduld beoefenen met zijn niet al te leergierige toehoorders, die meer in hun hoofd bezig waren met de grap die zij op weg naar huis hadden bedisseld dan met de landbouwwetenschappen. Zo waren belhamels er achter gekomen dat er omstreeks het einde van de les in de Riebergstraat (nu: Beekseweg) twee boerendochters nog bezig waren met de koeien te melken. Toen zij daar aankwamen was alles vredig in de schemerdonkere stal. Uit het spionneke (vensterke) in den open haard wierp het smoutpeerke een geel schijnsel op de voorstal en van aan zijn haakje aan de dwarsbalk verlichte een kleine stallantaarn de smalle ruggen van een half dozijn kempische koeikes die diep in de eerste laag heideplaggen stonden van de uitgediepte potstal. En dan zou gebeuren wat zeker niet was aangeleerd in de les van den bovenmeester. Jan van Lewieke's duwde een van de krombussels onder de dubbele staldeur opzij en stak voorzichtig zijn hoofd onder de deur door en met zijn holleblok aan de mond bulderde hij als een edelhert in de bronsttijd. De koeien gingen verschrikt te keer en

in het gedrum konden de melkmeiden met moeite voorkomen dat de melkemma's met inhoud hen uit de handen werden gestampt. Wanneer de meiden hun vader de oorzaak van al dat kabaal in de stal hadden verteld, kon deze de grap niet waarderen. Wat denken zij wel, die snotapen van de avondschoon, gromde hij, dat zet ik hun nog betaald. Als zij het morgenavond nog eens wagen zal er een op zijn moeder roepen, beloofde hij zijn dochters, die nog niet helemaal van de schrik bekomen waren. In het groepje raddraaiers kon de pret niet op. Morgenavond breng ik een grote stierenhoorn mee om op te toeteren, pochte Jan, de held van de avond. Het zou hem slecht bekomen, want die avond had onze gebelgde boer de staldeur uit haar hengsel gelicht zodat die met een rukje op het gepaste moment naar beneden zou vallen. Toen de hoornblazer de krombussel verschoof en er een hoofd van onder de deur verscheen, zakte de deur naar beneden en Jan zat met zijn nek onder de deur gevangen als een rat in de val. De linkerkant van zijn hoofd werd in het zand gedrukt en achter zijn rechteroor voelde hij de klem van de ruwe onderkant van de deur. Zijn schreeuw van pijn en angst zaaide paniek en verwarring in het groepje van zijn supporters, die wijselijk het hazenpad kozen. Triomfantelijk, terwijl de dochters lachend toekeken, werd Jan bij zijn nekvel gegrepen en van onder de deur uitgehaald. Toen hij met zijn hand over zijn pijnlijke nek wrijvend meende te moeten protesteren kreeg hij lakoniek te horen: "Gij had daar niks te doen menneke." Op een koude winteravond zag hetzelfde groepje nog licht in een oud schuurke in de Look. De boer, zijn zoon en de knecht waren nog laat bezig om een laatste bed roggestro met de vlegels te dorsen en profiteerden van de vrieskou omdat de korrel dan wat losser in de aar zit. De versleten dakrand hing laag over de met klei besmeerde zijwand van het schuurtje en door een spleet tussen de vitselstekken waar de klei was uitgevallen, keken zij herhaald tegen de strakke broek van de knecht telkens die zijn vlegel naar beneden liet ploffen. Als we nu eens dit stokje aanpunten ..., maar een andere had al een toespeld (veiligheidsspeld) recht getrokken en die werd voor in een split van het stokje vastgezet. Terwijl de

**Links: De 3 trocars uit het
Heemkundemuseum "Het Kaske"**

**Rechts: Processie te Poppel.
Voor de vlag: 1. Jos
Keysers, 2. onbekend, 3.
Drikske Haagen. Zangers:
1. Jos Haagen, 2. Jos Van
Gestel, 3. Henri Van Hees,
4. Jan Keysers, 5. onbe-
kend, 6. Antoine Vanden-
hout, 7. Jos Van Hees, 8.
Herman Haagen**

**G r o e p
Eucharistische
Kruistochters.
Volwassene boven
als O.L.Vrouw is
Theresia Ruts en
Julia Hendriks on-
deraan is de Hei-
lige Theresia. Pas-
toor Somers kijkt
toe.**

dorsers in drieslag hun vlegels in perfecte harmonie op de halmen deden neerkomen, ging de naald op het stokje in de richting van het strakke achterwerk van de niets vermoedende knecht om op het juiste moment toe te slaan. Als door een wesp gestoken sprong de knecht met een schreeuw de dorsvloer op, recht onder de neerkomende dorsvlegels van zijn dorsmaten, die, gevangen in het dorsritme, hem niet konden vermijden. Wij vinden hun grappen misschien wat goedkoop, maar zij leefden in een eenvoudige samenleving, zonder electriciteit, auto of iets en met weinig geld in hun zakken, maar zij puurden uit elke omstandigheid een kansje om wat simpele lol te maken.

Kermis

Naar de kermis van Poppel Sinksen en september werd als het ware naartoe geleefd en de foor met velokoers en volksspelen en 's avonds bier en dans in café en spiegeltent waren de hoogtepunten van het jaar. Na de hoogmis trokken de processiegangers in een prachtige optocht door de dorpskom. Achter hun vlag of vaandel stapten de leden van de kerkelijke en burgerlijke verenigingen, zingend en biddend of begeleid door de fanfare en het zangkoor. De schooljeugd in hun prachtige processiekleren beeldden in groepjes het heilige leven uit van de triomferende kerk van Rome. Aan de kapel op de Tilburgseweg werd even halt gehouden en de pastoor verliet er even zijn hemel (meegedragen baldakijn) om met de gulden remonstrans de processiegangers te zegenen. De ontbinding van de processie aan de kerk was voor de foorkramers het sein om met schetterende orgelmuziek de kermis in te zetten. In de jaren '30 waren er vanaf de kerk tot aan het gemeentehuis zes cafés, namelijk café Fien Keyzers, Café Keeske Van Gool, Café Jetje Verhaeren, Café bij den Yvonne (Burcht), Café Keeske Pak, Café danszaal Botermans (Tramhalte) en Café danszaal Jan Bax-De Wit. Al van in de namiddag trokken groepjes kermisgangers van de Dorpsstraat met de foor, heen en weer naar de Boulevard (Tilburgseweg) waar soms twee spiegeltenten stonden en waar men in vijf cafés terecht kon, namelijk Café danszaal Sooike De Wit, Café Christ Martens (later Gustje Van Gestel), Café Bertha Van Reusel, Café Remy Verhaeren, Café De Jongh (schoenmaker), Café de Kuyer en wat verderop Café Het Spieke. In de

volksmond waren een paar van die café's bekend onder hun bijnaam zoals "De Jantjes, De Miekes, de Beren", maar dat uithangbord hebben ze echter nooit gevoerd. In de spiegeltent en het café De Wit en Christ Martens zorgde het prachtige De Cap orgel voor dansmuziek en in de meeste café's was er levende muziek gespeeld door een bandje of een plaatselijke muzikant met harmonika, die zijn best deed van op den biljart die aan de kant geschoven was. Voor één gulden die twintig frank waard was, konden de Nederlanders twintig pinten zwaar bokbier zuipen, en hun liefjes konden zij trakteren met repen chocolade Jacques aan één frank per stuk. In de wikkels van de repen zaten prentjes van oorlogsschepen, coureurs en het koningshuis die door de schooljeugd driftig werden verzameld en omgeruild. Voor honderd ongeschonden omslagen die men in het snoepwinkeltje inleverde, kreeg men een album om de prentjes in te plakken. Het zilverpapier was voor Zuster Rachel die er de negerkens mee kon verblijden. Elke achteloos weggeworpen omslag was voor ons van grote waarde als hij niet doormidden gescheurd was wat nogal eens het geval was. Overmatig drankgebruik, maar vooral de rivaliteit met buitendorpse kermisgangers draaide dikwijls op ruzie en heuse vechtpartijen uit. En als die van Weelde of Baol weer eens een boonstaak, die zij bij Steyaert uit den hof hadden gepikt, uitdagend tegen onze scheve kerktoren hadden geplaatst, wist Karel de veldwachter dat hij de hulp van de gendarmen moest inroepen om het sluitingsuur van de café's door de gemeenteraad op één uur 's nachts gesteld, te doen eerbiedigen. Van de gehuchtkermissen in het najaar was Rovert zeer gekend, omdat men daar vroeger jaarlijks in processie naartoe ging. Men ging langs de processiebaan, een zandweg die nog gedeeltelijk in het landschap terug te vinden is en oorspronkelijk rechtlijnig tussen de kerk en het Rovertskapelleke was aangelegd. Midden de jaren dertig werd er nog het lof met zegening gehouden, waarna wat verderop naar het bruggetje toe Jef Bruurs het doek van zijn snoeptentje verwijderde en wij kinderen onze zondagscentjes bij hem konden besteden. Bij Frits Kraayenbrink die een cafeetje langs de Aa op Rovert exploiteerde werden de glazen gevuld en ik herinner me een jaar dat er zelfs een heuse danstent was opgesteld. Omdat volgens de pastoor

het sacrale aan de kapel steeds meer evolueerde tot een kermisgebeuren met bier, dans en ontucht tot laat in de nacht, werd zijn ijver om naar Rovers te komen getemperd en daardoor stierf Roverskermis een stille dood. Op de gehuchten waar een café was, zoals Aarle en Pannenhoeft, bleef de gehuchtkermis het langst in zwang. Pannenhoeftkermis, in en rond het café met winkel van onze buur Jan Van Gool-Keysers (nu de laatste gehuchtwinkel Vinks-Devue van Poppel), was toen voor de mensen van het gehucht een dag waarop zij familie en vrienden uitnodigden en waar zowel de Poppelse jeugd als de middenstanders graag naar toe kwamen gewandeld op een dag in september. In de namiddag op zondag waren er volksspelen zoals zaklopen, geblinddoekt eieren kloppen, ringsteken te paard, en ik herinner me nog dat er met een tandem een tijdrit naar de Pannenhoeftsedreef en terug kon worden gereden met als eerste prijs een bak "globe" (limonade). Op het weiland naast onze boomgaard werd er voetbal gespeeld, liefst met een ploeg van het gehucht tegen een buitendorpse combinatie, kwestie om vreemd volk te trekken. Rond die tijd waren bij ons de oogstappels rijp, en daar wilde een dorstige supporter wel voor over de pindraad klimmen. Op dinsdag werd er door de ouderen met de kaarten gespeeld onder een gezellige babbel bij een frisse pint en de kranigste onder hen werkte een wedstrijd kegelen af op de verweerde kegelbaan die in de openlucht rechts van het café, stilletjes lag weg te rotten. 's Avonds was de jeugd weer present om zich nog een keer in 't zweet te dansen op de door den brouwer geleverde dansvloer in 't schuurtje, die tussendoor met kaarsvet en fijn zagenmeel bestrooid werd om hem glad te houden. Toen het Café Van Gool stopte, ging Lies Goos pintjes tappen in het pand tegenover de Pannenhoeftsedreef (nu Gordijnschuur) en met de kermis werd de oneffen gestampte vloer van het meststoffenkot achter de wissel met geel zand geëgaliseerd en daarop kwam de dansvloer te liggen zodat de kermis kon doorgaan zoals hoger beschreven.

Klottermarkt

Nieuwsgierig geworden naar wat den Timmer ons wist te vertellen over de klottermarkt van vroeger in Tilburg, zijn wij daar op de avond van 5 december 1946 naartoe gegaan of beter gezegd

naartoe gereden om onze eerste luxauto eens uit te proberen. Over die markt die als speciaal was aangekondigd, zijn we vlug uitgepraat want we troffen daar een doordeweekse markt aan, waar handige standhouders hun gewone marktwaar als Sint Niklaas geschenken trachtten aan de man te brengen. En als wij den Timmer mogen geloven, was dat in zijn tijd wel anders. Toen namen de Poppelse jongelui een dagje vrijaf de dag voor Sinterklaas en trokken met hun lief in groepjes naar Tilburg om te gaan klotteren. En "gaan klotteren" was in onze contreien gewoon een samengesteld werkwoord. Op de sinterklaasmarkt trakteerden de paartjes elkaar met snoep en geschenken, en zij die een meid wilden versieren – ik bedoel versieren in de goede zin van het woord – kregen daar op de markt en zeker op de lange donkere weg naar huis, ruim de gelegenheid. Menig prille kalverliefde werd op die avond bijeen geklotterd tot een vaste band. In het groepje van den Timmer had Wies zijn mond voorbijgepraat en zich beklaagd dat ondanks zijn oprechte pogingen, hij maar steeds werd afgewezen door Lewiske, de al wat oudere dochter van een rijke boer op een Poppels gehucht. Hebt ge het al eens geprobeerd met een geschenkje of iets lekkers, werd Wies gevraagd. Daar had Wies nog niet aan gedacht en hem werd de raad gegeven om van de gelegenheid gebruik te maken om van de klottermarkt een grote buil koekjes mee te nemen voor de meid van zijn dromen. Terwijl zijn kameraden glimlachend toekeken, tastte de man van de snoepkraam een goed sortiment dat hij uit verschillende blikken dozen opdiepte, in een grote witte buil, die hij Wies in de handen drukte met de woorden "Geluk ermee". Het plan van de kornuiten was om op weg naar huis, de koekjes af te luizen, maar Wies die in zijn veroveringsdrang voor het eerst financieel geïnvesteerd had, liet zich niet van de wijs brengen en wilde absoluut met een indrukwekkende volle buil zijn liefste verrassen. Zijn plan om het vliegske met honing te vangen liep echter slecht af. Van uit het karkot, waar de raadgevers in de liefde zich stiekem verstopt hadden, waren zij getuige hoe Lewiske aan de achterdeur de haar aangeboden lekkernij, waar Wies de lange weg zo bezorgd om was geweest, niet in ontvangst wilde nemen. Pakt hem aan. Ik heb hem speciaal voor u van de klottermarkt meegebracht, argumenteerde Wies en hij probeerde

haar met geweld de zak in haar armen te drukken. Maar toen Lewiske bleef weigeren, brak bij hem de veer. Ge zijt nen ezel, zei Wies. Ik heb het altijd al geweten dat gij nen ezel zijt, en gij zijt die koekjes niet waard en ik gooi ze nog liever in de kant voor 't ongedierte, gromde hij. Daar dachten de raddraaiers, die in woord en beeld getuigen waren geweest van het drama, wel anders over en na de smulpartij die er toen volgde stond Wies weer met lege handen, zonder lief en zonder koekjes ...

Aprilgrap

Haantje de voorste is den Timmer mijn insziens nooit geweest, maar hij deed graag mee aan een goede grap en kon er smakelijk over vertellen. Anderzijds, waren er voor hem ook ongeschreven wetten hoe ver men mocht gaan. Kinderen mochten van hem hun eigen aprilgrappen bedenken maar met een flauwe aprilgrap moest men bij hem niet aankomen. Een slimme aprilgrap moest geladen zijn met iets dat niet bestond, en dat het slachtoffer ergens moest gaan halen zoals bijvoorbeeld het vierkantrond om spekstruif in te bakken, het avanceerijzer om met een werk beter op te schieten, of de naald om de schuurdeur om te zomen, of een zakje bergzaad om een berg te zaaien. Owee, diegene die zich daar aan liet vangen, want hij werd het hele dorp rondgestuurd. Op de manier waarop sommigen op 1 mei misbruik maakten van poortje pik, kon hij zich kwaad maken, maar als men op die dag het klaar kreeg om een waakhond met kot en eetbak op de pui van het gemeentehuis te installeren, dan vond hij dat een goeie.

Ziekenzorg

Wat ziekenzorg betreft is er wel heel veel veranderd tegenover 75 jaar geleden. Voor gewone kwaaltjes had men een eigenhuismiddel en men deed beroep op iemand met vermeende kennis of ging langs bij een kwakzalver. Dokter Amandus Van Baelen uit Weelde heeft jarenlang als enige dokter gefungeerd voor de drie dorpen en moest met paard en karretje of met de fiets op ziekenbezoek en pas in de latere jaren van zijn praktijk had hij een auto ter beschikking. Zijn hulp werd dikwijls pas ingeroepen als de eigenhuismiddeltjes of alternatieve hulp faalde. Bij een fleuris (longontsteking) stond ook soms de dokter onmachtig, want antibiotica was nog niet

uitgevonden en dan was het algemeen gezegd dat de ziekte de negende dag moest omslaan met als uitslag "erop of er over". Dan werd een novleen, een negendaagse door de kerk aanbevolen gebedsoefening aangeraden en het hele gezin deed daar aan mee onder het branden van gewijde kaarsen. Toen den Timmer het fijt (ontsteking van de vingertop) had opgelopen ging hij naar Mie Broos in Baarle en kreeg daar een potje zwarte zalf mee die tweemaal per dag op een doekje, gescheurd van een oud laken, op de pijnlijke vinger moest worden aangebracht. Mie Broos had ook een zalf om een negenoger, een kwaadaardige bloedzweer met zogezegd negen ontstoken puistjes er rond, te genezen. Voor lichte brandwonden deed men beroep op de zusters van het klooster, en zuster Rachel heeft eens de brandwonden die ik opgelopen had aan kin, mond en lippen door het onvoorzichtig gebruik van een carbuur donderbusje, op wonderbaarlijke wijze genezen met een zalfje uit de kloosterapotheek, waarvoor bij deze mijn posthume dank. Soms liep het ook verkeerd af zoals toen een Poppelse schone zich van restpotje vergiste, en een middel tegen de paardenhorzel aanbracht op een open verzwering op haar blanke kuit. Toen kwam de dokter en het ziekenhuis er aan te pas om bloedvergiftiging en erger te voorkomen. "Tol maakt uw gat hol", zei den Timmer, en hij plukte een niet te grote vaste raap die hij in het slootwater van de aarde ontdeed, en die hij tot aan het loof met schil en al opat, ter bevordering van de werking der darmen. En als de darmen te fel werkten met het gevaar dat er wat bij kon zijn voor de wasvrouw, dan was volgens hem niks beter dan groene chocolade, waarmee hij pure bittere fondant mee bedoelde zonder toevoegingen. Omdat er in de drie gemeentens geen apotheek was, was men voor medicamenten op voorschrift aangewezen op de huisapotheek van de dokter, die zalfjes, poeders en drankjes liet bereiden door zijn dochter Amanda Van Baelen. Een paar keer per jaar op zondag na de hoogmis kwam dokter Tissens naar Poppel, en die stelde zich dan met zijn mooi omgebouwd vrachtwagentje op langs de schrans van Narris Walschots (nu winkel Vlinderke). Het glanzend groen vehikel, beschilderd met goudgerande letters, had op de cabine een soort pui waarop een koperblazer en een trommelaar tussendoor met veel geluid de

De Poppelse fanfare luistert de processie op. Onderaan de vlaggendragers Christ Willems en Jan Hendrikx

aandacht van de kerkverlaters moest trekken. In de open achterbak stond kruidendokter Tissens die de toegestroomde toeschouwers met een paar anatomische platen uitleg verschaftte over de ziekten van het menselijk lichaam en over de heilzame werking van de kruidenextracten en andere middelen die hij te koop aanbood. Voor elke kwaal had Tissens een remedie. Vooral zijn thermogene watten, verpakt in een langwerpige (20 x 12 x 8) roze doos met een vuurspuwende figuur er op, die als een warmtegevende wattendeken op de rug of de borst kon worden gekleefd, ging vlot van de hand. Bij de aanblik van de geheimzinnige bruine flesjes met hun bleke kurkenstoppen en het horen van de uitleg die dokter Tissens gaf over hun geneeskrachtige inhoud, was het gevaar niet denkbeeldig dat een gezond iemand voor de zekerheid toch maar een paar middeltjes aanschafte. Omdat ik ter plekke tandpijn kreeg of voorwende, mocht ik uit handen van dokter Tissens een flesje aankopen, waarin een soortement van wortelstukje dreef in een heldere vloeistof. Een kinderhand is gauw gevuld, en met het kurkenstopje deppte ik mijn zere tand. En zeg nu zelf, een middel dat zelfs een geveinsde tandpijn kan genezen, is dat niet wonderbaar. Pas op voor ingebeelde ziekten, zei den Timmer en zijn lijfspreuk was:

Houd rug en voeten warm

Vul met mate uwen darm

Houd het voor en het achterpoortje open

En laat den dokter naar de kl... lopen

Veearts

De veearts kostte geld en voor men die er bijhaalde, bijvoorbeeld voor een kalving die niet vlot verliep, haalde men er liever iemand bij zonder diploma maar met veel ondervinding zoals den ouden Zwanenbaas (Adrianus Van Hees). Ook die kon een moeilijke kalving dikwijls tot een goed einde brengen en voordeel was dat hij betaald werd met een paar borrels van 't stoopke en een: "Ge zijt bedankt Zwanenbaas". Van zulke bedankjes, placht Zwanenbaas te zeggen, ligt mijn zolder al vol, maar daar kunt je nog niet een keer uw kruiwagen mee smeren. Maar als men beroep op hem deed bij dag of nacht, dan stond hij er. Soms gebeurde het dat een koe uit de weide brak en in een korte tijd zoveel jonge klaver of rapen, recht uit het veld, naar binnen

schrokte, dat de pens het niet kon verwerken. Het spijsverteringsstelsel raakte ontwricht en de overdadige gisting van het gulzig naar binnen geslokte voeder deed de pens oplopen tot een strakke bal die de andere organen in het koeienlijf gingen samendrukken. Op een dusdanig moment moest er snel gehandeld worden, want het dier kon ter plaatse dood vallen. Ik herinner me nog levendig dat er bij ons een koe dik stond, en niet naar de veearts maar naar de smid werd gebeld, die in een mum van tijd ten tonele verscheen. De zieke koe kreunde van de pijn en de smid rolde een hemdsmouw op terwijl hij linksachter naast het strakke koeienlijf postvatte. Heel even tokkelde hij met de vingertoppen op de als een trommel opgespannen huid. Zijn zoon Ruud, die om iets bij te leren was meegekomen, hield een trocart, een soort ronde priem in handen, die met zijn scherpe punt door de blinkende schede stak waar de priem een geheel mee vormde. Met gespreide vingers tastte de smid nu van de ruggegraat naar beneden naar de laatste rib. Naast de laatste rib bepaalde hij de plaats waar hij het perforereerapparaat zou inslaan, dwars door de vacht heen in de opgelopen pens. Met vaste hand plofte de smid de trocart met schede tot aan het handvat in de pens van de koe en toen hij de priem terug trok bleef de schede als een uitlaat in de huid vast zitten. Met borrelend geluid vonden de opgehoopte gassen hun uitweg naar buiten en de klus was geklaard. Wandel maar een paar rondjes met de koe, commandeerde de smid mij nadat hij het buisje had verwijderd, dan komen de ingewanden een beetje op hun plaats. Verdere nazorg was er niet nodig, want de kleine wonden genazen langs natuurlijke weg. In ons Heemkundemuseum "Het Kaske" zijn twee van zulke trocarts bewaard gebleven. Onder glas liggen zij ten toon naast een misschien veel ouder exemplaar gemaakt van een simpel plaatje ijzer omgesmeed tot een puntige dolk met een open kanaal tot aan het handvat toe, waarvan wij vermoeden dat het een voorganger kan zijn van de trocarts hoger beschreven.

De Anna, een uit Nederland ingevoerde roodwitte stamboekkoe en het waardevolste exemplaar van onze stal, kreeg in het weideseizoen (1947) achter rechts een kleufpoot waar de veearts werd bijgehaald. Die ontsmette de ontsteking tussen de

spleethoef en smeerde de hele onderpoot in met een koperkleurige substantie. Van kleufpoot was geweten dat het soms moeilijk geneest en toen bij de Anna maar geen beterschap optrad, wist den Timmer mijn vader te overreden om de veearts uit de buurt te houden met het argument: "Als die er aan gaat snijden Louis, dan zijn de rapen nog niet gaar". Wat dan? Mie Broos raadplegen soms? Op zijn raad kreeg de zieke poot driemaal per dag een zakje met gekookt warm lijsemeel (lijnzaadmeel) omgord want dat zou het venijn uit de wonde trekken. Of de ingreep van de veearts, het warme lijzemeelpapje of de hemelse dauw van de weide er voor verantwoordelijk is geweest blijft de vraag, maar de Anna herstelde maar hield er wel een lichte mankepoot aan over. Als een paard, de onmisbare trekkracht op de boerderij, koliek (buikkrampe) kreeg, kon dat verkeerd aflopen. Dan ging men naar Jaan Van Eyck aan den Dijk die alsem (een soort keukenkruid) in zijn hof plukte die hij met reuzel tot een paar vuistgrote ballen knede. Deze ballen werden het lijdende paard in de slokdarm geschoven zodat die vanuit de maag met hun heilzame werking konden beginnen. Het resultaat was niet te voorspellen maar als het paard het loodje legde, dan werd het vlees goed verklaard voor consumptie en mochten de leden van de onderlinge paardenverzekering gratis of voor een kleine vergoeding aanschuiven voor een evenredige hoeveelheid vlees dat door de huisslachter van dienst in een soort van stoofvlees was versneden. Voor de eigenaar werd het verlies financieel gecorrigeerd, en voor de gezinnen van de leden was het een paar dagen feest in de pot.

Stropen

Als vrijgezel, en inwonende bij zijn gehuwde oudere broer Wies en zijn schoonzuster Emma, had den Timmer niet veel om handen, en als hij niet met zijn duiven bezig was, maakte hij het liefst in zijn eentje een lange wandeling in de natuur. Zijn aandacht ging dan niet alleen naar wat er groeide en bloeide in de wisselende seizoenen, maar vooral had hij een scherp oog voor de plaatsen waar hij een haas of een konijntje kon strikken, waar hij een merel of een zanglijster kon vangen voor zijn volière of waar hij een vette paling aan de haak kon slaan als een smakelijke bijdrage voor de

weekendpot. De ruim 100 hectare grond van de vijf boerderijen, waaronder de onze, aan de heide onttrokken rond 1930 en gelegen langs de Mierdsedijk, waren omgeven door de grote privé-eigendommen van Pannenhoeft, Boerenbond en het landgoed van Ridder Van Havre en waren als het ware een magneet voor allerlei wild dat in de variatie van teelten aldaar vooral in de nacht kwam eten. Met zoveel wild dat elke dag zijn sporen achterliet, was het normaal dat stropen daar een sport werd en bij den Timmer kon men terecht om de knepen van het vak te leren. Op een vrije donderdagnamiddag in september, moest ik mee met den Timmer, die met de riek drie rijen aardappelen midden door het veld moest uitsteken als voorbereiding voor de rooimachine en een stel rapers die 's anderendaags het grote werk zouden aanvatten. Mijn taak, ik moet toen een jaar of negen geweest zijn (1936), was de patatten die met de riek uit hun aangeaarde richel werden geworpen, in een rij te leggen. Het werk schoot goed op, toen plots een luide, jankende schreeuw als een doodskreet de stilte doorbrak. De schreeuw kwam uit de treksloot die het jachtgebied van de Weeldse hei begrenste, een drie of vierhonderd meter van ons vandaan en bestierf klagend. Daar springt een haas in een strop, zei den Timmer. Ga hem vlug halen Jos. Hij moet vlak bij dat berkenboompje liggen. Waarschijnlijk had hij daar een strop gehangen op een vast spoor. Op het traject vogelvlucht naar het aangewezen boompje moest ik tweemaal onder de pinnekensdraad door kruipen en toen ik hijgend van het lopen en de spanning bij mijn richtpunt aankwam, zag ik hem liggen. Een grote haas lag met zijn vaalwitte buik naar boven in de grachtkant, strak in de strop die aan het berkenboompje was vastgemaakt. Toen ik neerboog om mijn trofee naar mij toe te trekken, zag ik schuin tegenover mij, aan de andere kant van de diepe treksloot iets bewegen. En dat iets werden een paar koperen knoppen op een grijsgroene boswachtersjas, en een rare hoed met daaronder een grauw gezicht met daarin een paar nijldige ogen die ik even niet kon ontwijken en die dwars door mij heen keken. Ook Jef Willems, de boswachter van de Weeldse hei was gealarmeerd door de schreeuw en verscheen op hetzelfde moment ter plaatse. Even stond ik als aan de grond genageld, maar ik overwon mijn angst en rende in

een adem, zonder dat er een halt of een schot viel, terug naar het aardappelveld en den Timmer die van op een afstand het hele gebeuren had gadegeslagen. Toen ik een beetje bekomen van de schrik inbracht dat ik mij niet bij de kraag had laten pakken, kafferde den Timmer mij uit omdat ik de stommititeit had begaan om recht naar hem te lopen, terwijl Jef de boswachter met zijn verrekijker stond toe te kijken. Als ge betrapt wordt, moet ge altijd een andere vluchtweg kiezen dan de weg die je gekomen bent om een vals spoor te trekken, sakkerde den Timmer, want nu weet de boswachter dat ik er bij betrokken ben. Spring na schooltijd even binnen bij smid Van Beurden en vraag er twee kilo koperdraad om konijnenkooikens van te maken, dan weten ze wel wat ze moeten meegeven ordonneerde den Timmer mij, en het kleingeld mag je houden. En jawel, Mina Moeskops, de vrouw van smid Louis Van Beurden, pakte een rol koperdraad die onder den toog in handbereik lag, legde een goed geschatte greep daarvan in de platte schaal van de weegschaal en voegde er nog enkele rondjes aan toe tot de naald in het midden stond. Pas dan knipte zij de draad door. Om te voorkomen dat het glanzende koper bij maneschijn het wild zou afschrikken, werd het op een open houtvuurtje donker gestookt, waardoor tevens ook de reuk van de mensenhand mee werd gemaskeerd. De draad werd op de gepaste lengte geknipt en aan het einde werd op een gladde kepernagel ofwel een enkelvoudig of een dubbel oog, een soort moordoog, gedraaid. Het enkelvoudig oog werd het meest gebruikt, omdat het handiger was om de strop op te stellen en om een dood dier uit de strop te halen. Van het moordoog was geweten dat het zeer vast sloot en de prooi in een kortere tijdspanne veel vaster om de nek snoerde. Naast de perceelsgrens met onze geboor Jan Van Gool, was een houtwal aangeplant, die zandverstuiving moest beperken en die regelmatig werd uitgedund voor erwtrijen, brandhout en weipalen. Langs die houtwal, die zich vanaf de Mierdsedijk tot aan de

geertbladeren uitstreckte over een afstand van 800 meter, lag aan de ene kant een scheidingsgreppel en langs de andere kant een smal fietspad dat vooral dienstig was om met de fiets naar de achterste percelen aan de Aa te rijden waar het melkvee graasde. Een betere biotoop waar hazen en konijnen moesten passeren en hun sporen achterlieten, kon men zich niet indenken. Maar elk wildspoor was anders en het was van belang te weten of het wild er springend, sluipend of gewoon recht toe recht aan er doorheen liep. Voor elk spoor berekende den Timmer de vorm van de strik, die met een knikje in de draad juist onder het oog kon gewijzigd worden. Met handpalm en duim als maatstok werd de hoogte boven de grond ingesteld. Soms versmalde hij het spoor door links of rechts wat dode takjes te leggen, maar dat moest omzichtig gebeuren, want de knagers herkennen feilloos een te grote verandering van hun vast spoor. Wanneer de melkers er 's morgens vroeg met de fiets langs kwamen, was de gevangen buit gemakkelijk veilig te stellen zonder dat dat argwaan wekte, en buiten het weideseizoen had den Timmer genoeg in zijn trukkedoos om zonder dat het opviel een gestropte haas of konijn onder zijn halflange floerefrak te verbergen. Natuurlijk was het niet elke week prijs maar in de rammeltijd van de hazen, die al vroeg in het jaar begon, werd een gestrikte fooi die tekenen van bronsigheid vertoonde, door den Timmer door de vaste sporen in de houtwal gesleept op een manier dat de rammelaars er gek van werden. Op een morgen in mei kwam mijn broer thuis met een melkbus tot aan de nek gevuld met vijf joekels van rammelaars die in de valstrik van de list van den Timmer waren gelopen. Een haas gaar in de pot, met een donkerkorrelige saus van de geplette lever en het opgespaarde hazenbloed, verrijkt met een ruime maat afgeschepte zaan, was een feest voor de smaakpapillen en een welkome afwisseling van de dagelijkse kost. (Wordt vervolgd)

Tijdschrift 'De Drie Goddelijke Deugden'
Afgiftekantoor: 2380 Ravensl
Redactie, samenstelling en lay-out:
Marc Vermeeren,
De Meerkens 10, 2382 Poppel

Verschijnt 3-maandelijks
Verantwoordelijke uitgever:
Laurent Woestenburg,
Beatrijs v. Nazarethln. 2, 2382 Poppel